

Helyi Esélyegyenlőségi Program

MARCALI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

2019-2023

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	9
Célok	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	53
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	83
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	91
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	99
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	106
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	107
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	109
1. A HEP IT részletei	109
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	109
Jövőképünk.....	112
Az intézkedési területek részletes kifejtése	112
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	114
3. Megvalósítás	122
A megvalósítás előkészítése	122
A megvalósítás folyamata	122
Monitoring és visszacsatolás	124
Nyilvánosság	125
Érvényesülés, módosítás.....	126
4. Elfogadás módja és dátuma	128

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

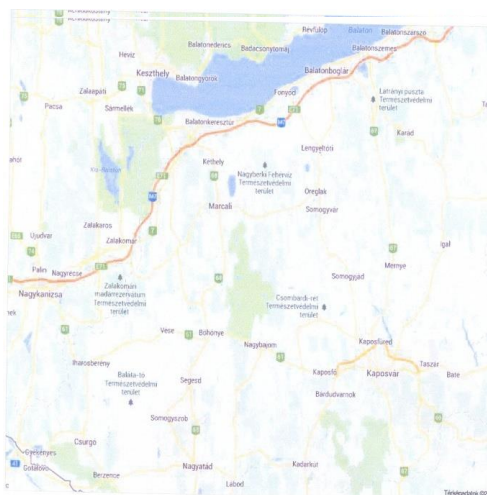
Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, **Marcali Város Önkormányzata** Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

1848-49-ben - a forradalom és szabadságharc idején Noszlopy Gáspár a város politikai, majd katonai vezetője mártírhalt halt eszméiért. Az önkényuralom idején épült buda-kanizsai vasút (1861) a földesúri tilalom miatt elkerülte a várost, ez később teljesen elszigetelte. Közútjai is visszaestek a rangsorban. A főútvonalak rendre elkerülték. Ez mezőgazdaságát és kisiparát is visszavetette. Bár lakói erőfeszítéséből kórházat (1861), polgári iskolát (1908), helyi lapokat létesített, kisiparosai, kisbirtokosai az I. világháború végére alulmaradtak a nagyiparral, nagybirtokkal folytatott versenyben.

A század első évtizedeiben emelt épületek a mai városképnek is meghatározói (Mayer-ház, Széchenyi-kastély, bíróság, polgári iskola, városháza). Sokan a szülőföld iránti alázattal teremtettek itt hetilapokat (Illés Samu, Bernáth Béla, Névy Zoltán ügyvédek), irodalmat (Kozma Andor), egyesületeket (Ádám János),

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

színhátszást, zenei és sportéletet, óvodát (Csányi Ferenc), lakó és középületeket (Sztelek, Csomós építészek), messze elismert egészségügyet (Dr. Szaplanczay Manó, Shusztek Jenő kórházigazgatók).

A II. világháború során a hadszíntér több hónapig a település környékén húzódott és igen súlyos anyagi károkat okozott. Az áldozatok emlékművén pedig - Hősök tere - a korabeli lakosság egytizedének neve olvasható.

Az újrainduláshoz az uradalom ingatlanainak köztulajdonba vétele, majd az állami építkezések (laktanyák és lakások) adtak lökést. Ipari fejlődése a mezőgazdaság nagyüzemi átszervezése után, a keletkező munkaerő-felesleg elhelyezése miatt az 1960-as években vett nagyobb lendületet. Az évtized végén került a városba két jelentős budapesti nagyvállalatnak (Óbudai KTSZ, Mechanika Művek) is üzeme. Az iparban foglalkoztatottak aránya 1968 végére elkerülte az 59 %-ot az 1960-as 16,7 %-kal szemben. Ez az arány az 1970-es, 1980-as években tovább nőtt, és egyre inkább az ipar vált domináns ágazattá Marcaliban. Ez a fejlődés alapozta meg városi rangjának visszanyerését, amelyre 1977-ben, Bize, Boronka és Horvátkút községek hozzácsatolásával került sor.

A rendszerváltás a település gazdasági életében jelentős változásokat hozott. A többségben levő leányvállalatok léte bizonytalannál vált, az üzemek többsége többszöri tulajdonosváltáson esett át, bár a város ipari profilja nem módosult jelentősen.

Marcali a Balatontól 15 km-re, a Belső-Somogyban található Marcali-hátságban fekszik. A település minden égtáj felől megközelíthető: észak-déli irányban szeli át a 68-as út, amely a Balatontól vezet a barcsi határátkelőig. Keletről Öreglak, nyugatról Zalakomár felől juthatunk a városba. Autóbusz pályaudvara rendkívül forgalmas, átszállás nélkül érhető el Budapest, a régiós központ, Pécs és a megyeszékhely, Kaposvár. A város területe 101,5 km², lakosainak száma 2017. december 31. állapot szerint 11.166 fő. A magyar lakosság körében jelentkező apadó népesedési tendenciák 1990-től egyértelműen és tartósan Marcaliban is tapasztalhatók. A cigány lakosság száma 500-600 fő között van, ami az összlakosság mintegy 4,5%-a.

A település ma is a mikrotáj gazdasági, kereskedelmi, közigazgatási, egészségügyi, kulturális centruma - iskoláival, múzeumával, parkjaival, köztéri alkotásaival - közel a Balatonhoz.

Marcali testvérvárosi kapcsolatokat alakított ki külföldi településekkel, a német Künzelsau, a romániai Maroshévíz és az olasz Morovalle, valamint a horvát Medulin városával. A protokolláris jellegű indulást egyre közvetlenebb viszony váltotta fel, a hivatalos küldöttségek mellett mind erőteljesebbé vált a településeken élő polgárok kapcsolattartása is.

Marcali város lakossága 11.116 fő, ezzel Somogy megye harmadik legnépesebb városa Kaposvár és Siófok után. A megye lakónépességének 3,6%-át teszi ki a város népessége. A 38 települést magába foglaló Marcali Kistérség lakossága közel 35 ezer fő. Marcali térségi központként kiterjedt intézményhálózattal rendelkezik, a városi és a kistérségi lakosokon kívül jelentős az oktatási, egészségügyi, közigazgatási szolgáltatásokat igénybe vevők száma is.

1. számú táblázat – Lakónépesség száma az év végén

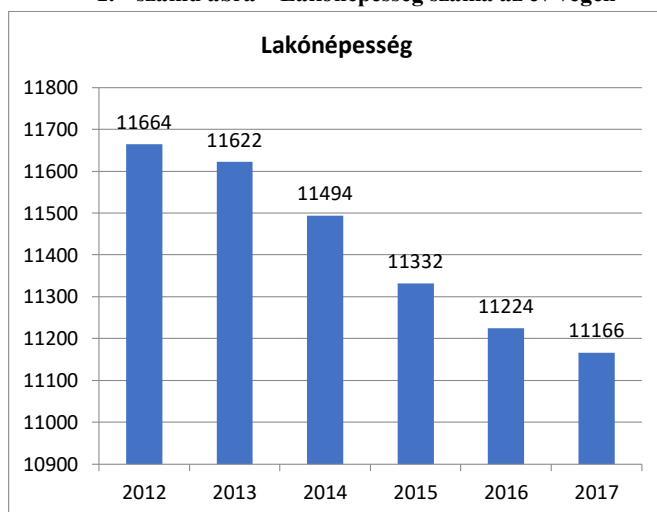
1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2012	11664	bázis év
2013	11622	99,6%
2014	11494	98,9%
2015	11332	98,6%
2016	11224	99,0%
2017	11166	99,5%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

1. számú ábra – Lakónépesség száma az év végén

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Marcali lakónépessége a 2012-es évhez képest jelentősen csökkent. Emögött nagyobb részben az alacsony születésszám és magas halálozási szám, kisebb részben pedig az elvándorlás áll.

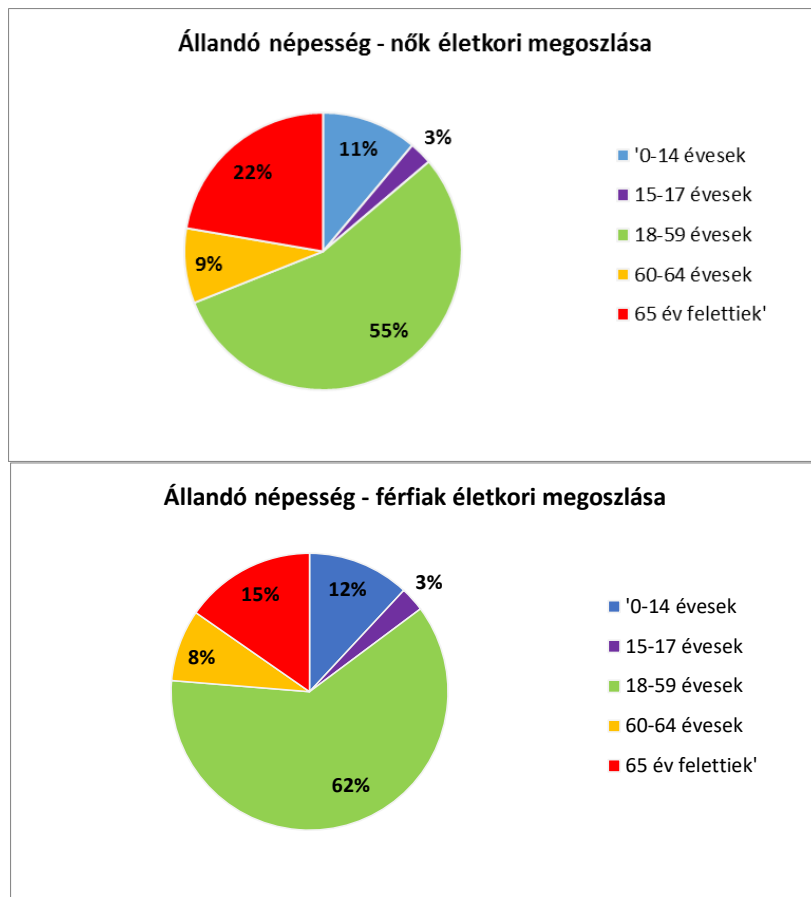
2. számú táblázat - Állandó népesség 2017

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
	6115	5402	11517	53%	47%
0-2 évesek	-				
0-14 éves	680	644	1324	51%	49%

15-17 éves	164	155	319	51%	49%
18-59 éves	3373	3322	6695	50%	50%
60-64 éves	534	453	987	54%	46%
65 év feletti	1364	828	2192	62%	38%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A nemek szerinti összetétel megfelel a Magyarországra jellemző értékeknek. A városban élő férfiak száma 5402 fő, a nők 6115 fő, tehát a nők aránya az állandó népességben 6%-kal magasabb.

Magyarországon a férfiak születéskor várható élettartama 72 év, a nők 78. Marcali népességét vizsgálva különösen a 65 év feletti korcsoportokban lesz igen jelentős növekedés, de már 40 éves kortól megfigyelhető a nők egyre növekvő aránya a férfiakhoz képest. A 40-49 év közötti nők száma a férfiak 101%-a, ez a szám a 65-69 éveseknél már 157%, a 80-84 éveseknél 224%, a 85 év felettiéknél pedig 330%. A 60 év feletti lakosság 59,7%-a nő, és csupán 40,3%-a férfi.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2012	1962	1397	140,44%
2013	1866	1382	145,73%
2014	1919	1390	149,42%
2015	1959	1367	156,47%
2016	2192	1324	165,56%
2017	2090	1358	153,90%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Mára országos jelenséggé vált a települések lakosságának elöregedése. Ennek okát egyrészt a

születések alacsony számában, másrészt a halálozási viszonyokban bekövetkezett változásokban, a születéskor várható élettartam növekedésében jelölhetjük meg. A számadatok jól mutatják, hogy a felnövekvő és a 0-14 éves korosztály száma Marcaliban ingadozó. Ezzel szemben a 65 év feletti lakosok létszáma emelkedik, így megállapítható, hogy a város lakossága fokozatosan örepszik. A városban 100 tizenöt év alatti gyermekre 153 idős jut. A gyermekkorú lakosság egyre szűkülő, az időskorú egyre szélesedő alapot képez, ami a szociális ellátórendszerre nagy terhet ró már jelenleg, de fog róni a jövőben is.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2012	183	198	-15
2013	222	213	9
2014	213	212	1
2015	204	221	-17
2016	204	265	-61

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A belföldi vándorlások is hozzájárulnak a város lakosságának csökkenéséhez. Az elvándorlás döntően a fiatal korosztályra jellemző, akik a jobb élet és munkakörülmények ígérete miatt költöznek el más településekre. Ugyanakkor a számadatok azt is mutatják, hogy az elvándorlás mértéke kezdetben csökkent, a bevándorlásoké az utóbbi években stagnált, tehát a település lakosságmegtartó ereje nőtt, vonzóképesége azonban csökkent. A 2013-as év már fordulópontot jelentett, hiszen a városba költözők száma magasabb volt, mint az elköltözőké. 2014-től a bevándorlásban csökkenés figyelhető meg, míg az elvándorlás nőtt.

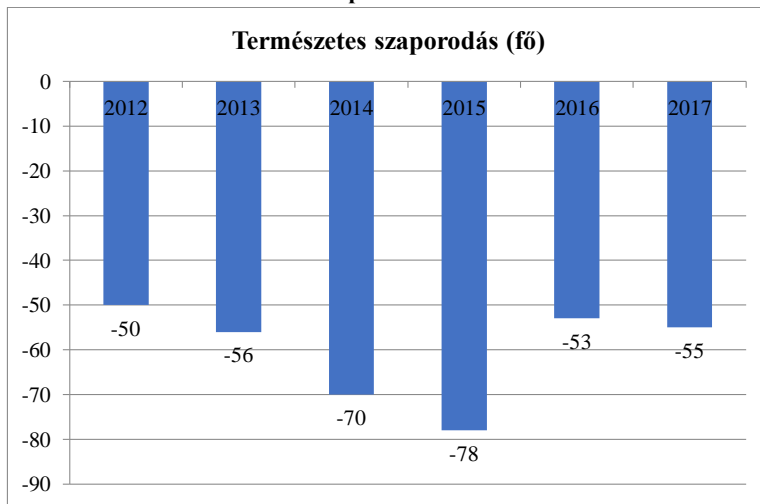
5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2012	83	132	-49
2013	89	145	-56
2014	78	146	-68
2015	81	163	-82
2016	87	143	-56
2017	116	171	-55

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

5. számú ábra – Természetes szaporodás

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

Magyarország legnagyobb demográfiai problémája az alacsony születésszám. Ahhoz, hogy az ország népessége ne fogyjon tovább, legalább 2 gyermeknek kellene születnie minden családban. A valóságban azonban ez a szám nem éri el az 1,5-öt. Sok és emelkedik a száma a gyermektelen vagy egyszülős háztartásoknak. Marcaliban is azonosítható az ún. természetes fogyás, vagyis jóval kevesebb gyermek születik évente, mint ahányan a népességben belül elhunynak.

Értékeink, küldetésünk

Marcali város esélyegyenlőséggel kapcsolatos értéke, hogy a helyi társadalom nagyrészt integrált. A hátrányos helyzetű csoportok többsége érdekeinek érvényesítése érdekében helyi szerveződések hozott létre. Ezek működését a helyi vezetés támogatja. Egyedül a városunkban élő romák integrációjáról nem beszélhetünk egyértelműen, jelenlegi helyzetükre inkább az asszimiláció jellemző. Itt változást jelenthet a folyamatban lévő, nagyrészt uniós forrásból finanszírozott telep rehabilitációs program, amelynek szociális munka része az érintett lakosság integrációjának előmozdítására törekszik.

A város vezetése küldetését elsődlegesen a helyi társadalom működésének megszervezésében, a helyi társadalom érdekeinek védelmében, a társadalmi- gazdasági életben való egyenlő esélyű részvétel támogatásában, a társadalom különböző csoportjainak integrációjában látja.

Ennek érdekében továbbra is működteti a helyi szükségletekre épülő intézményrendszert, segíti és támogatja a helyi társadalmi csoportok érdekeinek érvényesülését képviselő különböző civil kezdeményezéseket. Részt vesz a helyi társadalom jellemző indikátorainak, helyi szükségleteinek gyűjtésében, értékelésében, és azok kezelését szolgáló stratégiák kidolgozásában, a szükséges források felkutatásában.

A város vezetése támogatja, és együttműködik a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok civil szerveződéseivel. Teret, és fórumot biztosít az esélyegyenlőséget szolgáló programok szervezéséhez.

Marcali Város Önkormányzatának célja, hogy e Program a hátrányos helyzetben lévő egyének és közösségek szükségleteihez jobban igazodjon, valamint az érintett egyének és közösségek bevonásával fejlessze s valósítsa meg a tervben megfogalmazott programokat.

Az érintett emberek és közösségek közvetlen részvétele nélkülözhetetlen ahhoz, hogy garantáljuk, hogy a Program válaszol szükségleteikre, és hozzájárulnak a számukra megfelelő lehetőségek megteremtéséhez.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Marcali Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén

a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nktv.)

előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

Az EU 2020 stratégia

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedéstervezet. Célja nem csupán a válság leküzdése, a stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell két területen is megjelenni. Az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20

millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent. Továbbá cél, hogy a 20-64 éves korosztály 75%-a munkával rendelkezzen.

Roma Integráció Évtizede Program

2007. június 25-én fogadta el az Országgyűlés a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) OGY határozatot, amelyben feladatául tűzte ki a Kormány, hogy a Stratégiai Terv végrehajtására készítsen rövidtávú, kétéves időszakokra szóló intézkedési terveket. A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszekekre vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az Országgyűlés 2003. év végén fogadta el az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt. A törvény rendelkezett arról, hogy a települési önkormányzatok helyi esélyegyenlőségi programot fogadjanak el.

Marcali Város Önkormányzata 2013. évben megalkotta és a 119/2013. (VIII.15.) sz. képviselő- testületi határozatával elfogadta a településre vonatkozó (első) helyi esélyegyenlőségi programját, mely tartalmazta az önkormányzat által ellátott feladatokkal kapcsolatos célokat, megvalósításuk forrásigényét és végrehajtásuk ütemezését.

Az elfogadott program az alábbi fő célokat tartalmazta:

- az önkormányzat felelősségi körébe tartozó közintézmények komplex akadálymentesítése,
- jelző és tájékoztató berendezések számának növelése, fogyatékkal élők közlekedésének könnyítése
- időskorúak aktivitásának növelése, biztonságérzetének fokozása,
- az egészség megőrzése és jó közérzet elősegítése idős korban,
- a leghátrányosabb helyzetű munkaerőpiaci csoportok foglalkoztatásának elősegítése, foglalkoztatásuk bővítése,
- egészségfejlesztő programok működtetése,
- lakhatási és környezeti körülmények javítása, szociális bérlakások felújítása, komfortfokozat növelése,
- a veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése a jelzőrendszer hatékonyabb működtetése által,
- a nehéz anyagi körülmények között élő gyermekek rendszeres, napi egyszeri melegétkeztetésének biztosítása gyermekétkeztetés által,
- a köznevelési intézményekben a gyógypedagógiai és logopédiai segítség biztosítása.

A helyi önkormányzat által az Ebktv. hatálybalépését követően hozott helyi rendeletek, a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének figyelembe vételével kerültek átdolgozásra.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – a törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. E részben ezeket a képviselő-testületi, az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő rendeleteket is szükséges bemutatni.

A helyi önkormányzat által hozott szabályozást érintő kérdésekben a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény rendelkezik.

A hivatkozott jogszabályok előírásainak való megfelelés, és a különböző társadalmi csoportok, rétegek szükségleteinek kezelése, esélyegyenlőségének biztosítása érdekében, a helyi, demokratikusan választott Képviselő-testület, az alábbi szabályokat alkotta:

- Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2015. (II.26.) önkormányzati rendelete a szociális igazgatás és a szociális ellátások helyi szabályairól
- Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének 20/2003. (X. 17.) számú rendelete a gyermekvédelem helyi rendszeréről.
- Marcali Város Önkormányzatának Szociális szolgáltatásszervezési koncepciója 2009-ben készült, utolsó felülvizsgálata a 2016. évben volt.
- A Közoktatási Esélyegyenlőségi Program ugyancsak 2008-ban készült el a Többcélú Társulás részére, 2011-ben felülvizsgálata megtörtént.
- A Marcali Kistérségi Többcélú Társulás Közoktatási Intézkedési Terv című dokumentum 2005-ben készült.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Jelen HEP elkészítése során ezért egyik elsődleges célunk, volt, hogy a program illeszkedjen az önkormányzat helyi stratégiai terveihez, koncepcióihoz. A meglévő stratégiai dokumentumok (Gazdasági program, Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció, Köznevelési-fejlesztési terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv.) áttekintését követően, megállapítható, hogy azok tartalmazzák az esélyegyenlőség szempontjából releváns elemeket.

- **Gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testületének 32/2015.(II.26.) számú határozatával hagyta jóvá.
- **Szolgáltatástervezési koncepció** - a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban

elő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 98/2016. (V.26.) számú képviselő-testületi határozatával hagyta jóvá a korábbi koncepció felülvizsgálatát.

- **Köznevelés-fejlesztési terv** - A helyi önkormányzati feladat-ellátási rendszerben minden községi, városi, fővárosi kerületi önkormányzatnak feladata, kötelezettsége volt, hogy gondoskodjék a településen élők részére arról, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai nevelés és oktatás a rendelkezésükre álljon anélkül, hogy annak igénybevétele a szülők, illetve gyermekeik részére aránytalan teherrel járna. Azonban a köznevelésről szóló törvény alapján az óvodai nevelés kivételével, amely maradt települési önkormányzati feladat, az állam gondoskodási kötelezettsége fogalmazódott meg központi szinten a köznevelés tekintetében. Már nem a kormányhivatalok készítik el a feladat-ellátási intézményhálózat-működtetési és köznevelésfejlesztési tervet sem, hanem az oktatásért felelős miniszter. Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A települési önkormányzat kötelezettsége, hogy beszerezze a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményét. Az oktatási hivatal feladata az is, hogy a köznevelés-fejlesztési terv elkészítésekor a nemzetiséget érintő kérdésekben beszerezze az érintett települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértését (Mnkt. 24. §). Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 68/2013. (V.16.) számú képviselő-testületi határozatával véleményezte a tervet.
- **Településfejlesztési koncepció** - az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete által 2005-ben elfogadott koncepció felülvizsgálata és aktualizálása 2015-ben megtörtént. Marcali Város Településfejlesztési Koncepciója a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint került kidolgozásra. A 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (1) bekezdésének megfelelően a településfejlesztési koncepció hosszú (10 évet meghaladó) időtávra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A koncepció meghatározza a város átfogó fejlesztését szolgáló célkitűzéseket, az azokhoz kapcsolódó részcélokat, valamint a célok értelmezését az egyes városrészekre. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 173/2015. (IX.10.) számú határozatával hagyta jóvá.
- **Integrált Településfejlesztési Stratégia** - Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete pályázat kötelező mellékleteként a 216/2009. (XI.26.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el a korábbi „Integrált Városfejlesztési Stratégia (2007-2015) című dokumentum” aktualizált tervét, azonban a 2009-es dokumentum felülvizsgálata és aktualizálása szükségessé vált. A DDOP

6.2.1.-„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” című projekt keretében került kidolgozásra Marcali Integrált Településfejlesztési Stratégiája a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint. A dokumentum többek között tartalmazza a település szegregátumaira külön meghatározta a beavatkozások területét, segítve e városrészek állapotának regenerációját és az ott élők életminőségének javulását. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 174/2015. (IX.10.) számú határozatával hagyta jóvá.

- **Településrendezési terv** - Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat - a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint - a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el.
Marcali Város helyi építési szabályzatát Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2013. (VI.28.) számú rendelete tartalmazza, mely a 19/2017. (IX.22.) számú rendelettel módosításra került.
- **Településszerkezeti terv** - Az 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy az új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A tízévenkénti szükséges felülvizsgálat során gondoskodni kell az időközben történt módosítások egységes tervbe foglalásáról.
Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testületének 98/2013. (VI.27.) számú képviselő-testületi határozatával fogadta el.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az Mőtv. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

A *Marcali Többcélú Kistérségi Társulás* a 2004. évben alakult meg. A Társulásban résztvevő önkormányzatok képviselő-testületei a közös céloknak megfelelő hatékony és eredményes tevékenység érdekében a megállapodásban rögzített eljárásban és módon szervezik és oldják meg, hangolják össze a települési önkormányzatok alábbi feladatait, (hatásköreit):

- a) óvodai ellátás;
- b) egészségügyi alapellátás keretében: fogorvosi alapellátás, védőnői ellátás, a háziorvosi alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás;
- c) szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások keretében: családsegítés, szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása, idősek

nappali ellátása, idősek bentlakásos ellátása, idősek átmeneti gondozóháza, bölcsőde, helyettes szülői ellátás

- d) helyi környezet- és természetvédelem
- e) helyi közfoglalkoztatás;
- f) gazdaságszervezéssel és turizmussal kapcsolatos feladatok
- g) hulladékszállítási közszolgáltatás

a területfejlesztésről szóló 1996. évi XXI. törvény 10.§-a szerint
i) területfejlesztés.

kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009.(IX.29.) Korm. rendelet szerint
j) működési engedély, telephely engedély kiadása

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI.5.) EMMI. rendelet 1. számú melléklete sorolja fel, amelyek a helyi esélyegyenlőségi program elkészítéséhez szükségesek. A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (továbbiakban: TeIR) adatbázisaiból, a KSH, a Nemzeti Munkaügyi Hivatal, valamint, a járási hivatal, és az önkormányzat saját statisztikai adatait használtuk fel, továbbá a helyi, térségi, országos kutatások adataira, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra támaszkodva gyűjtöttük össze. Az adatgyűjtésben segítségünkre voltak a város intézményei, civil szervezetei.

A következő fejezetekben ezekre az adatokra támaszkodva végeztük el a részletes elemzést az egyes célcsoportok tekintetében.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység, a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki, vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, az oktatás és képzés hiányosságaira, a nehezen kezelhető családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él.) Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmaz, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden

mélyszegénységben élő ember roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció érvényesülése miatt.

Marcaliban a *cigány kisebbség* érdekeit 1995. január elseje óta a kisebbségi, majd Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviseli. A 2001-es népszámlálás adatai szerint a lakónépesség 2,7%-a, míg a 2011-es népszámlálási adatok szerint a város állandó lakónépességének (11.840 fő) 3,37%-a vallotta magát roma származásúnak. Számuk azonban valószínűleg magasabbra tehető, mivel a származásukat felvállalók száma vélhetően alacsony.

A legutóbb, 2014- ben megválasztott kisebbségi önkormányzat évente négyszer tartja ülését, vezetőjük a települési önkormányzat épületében lévő irodában dolgozik.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Települési szinten a jövedelmi viszonyokra mutat rá a személyi jövedelemadót fizetők aránya és az egy adófizetőre jutó adóalap összege.

Az adófizetők aránya az állandó népességen belül 2013-ban 48,2%-ot tett ki, 2016-ban 52,1%-ot. Az adófizetők száma 2013-2016 között 308 fővel emelkedett, 2016-ban számuk 5.998 főre tehető. Az összevont adóalap összege 2013-tól minden évben emelkedett, 2016-ra meghaladta a 11 millió Ft-ot (11.518.058.284 Ft), ezzel a 2013-as értékhez képest több mint 2 millió forinttal nőtt. Az egy lakosra jutó belföldi jövedelem 2013-2016-os időszak alatt folyamatosan emelkedett, 2016-ban meghaladta az egymillió Ft-ot (1.000.091 Ft). Mindezek alapján kimutatható, hogy Marcaliban a jövedelmi helyzet javult.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Ft. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Möt-v. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

A munkaerő-piaci státusz nagymértékben befolyásolja a szegénnyé válás esélyeit. A munkaerő-piacról kikerült, vagy oda nehezen bekerülő emberek egzisztenciája jelentősen romlik, nem beszélve, ha valamilyen szerzett hátránnyal rendelkezik, amely miatt akár hosszabb ideig is lehet tartósan álláskereső. Az ilyen

emberek sokszor elszigetelődnek, a sorozatos kudarcok miatt bezárkóznak, és mentális, lelki problémák is megjelenhetnek. A társadalomnak nagy figyelmet kell arra fordítani, hogy a lecsúszást megakadályozzák az egyéneknél; képzések, rendezvények, fórumok, állásbörzék segítségével. A munkahelyét elvesztett emberek gazdasági és társadalmi reintegrációja egy nagyon fontos feladat, amellyel esélyt adunk az egyén egzisztenciájának helyreállítására.

Marcali város fekvése, földrajzi helyzete miatt a munkaerő-piac sok jellemzője megfigyelhető. A Balaton parti szezonáltság, a belső Somogyra jellemző kistéleplési szerkezet, Zala-megye közelsége és a nagyobb székhelyközségek meghatározó szerepe.

A Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya folyamatosan indít **képzéseket** a regisztrált álláskeresőik részére, hogy a különböző szakmák, végzettségek megszerzése után nagyobb eséllyel induljanak újra az elsődleges munkaerő-piacon. A foglalkoztatás bővítését több foglalkoztatás piaci eszköz is segíti bértámogatás, bérköltség támogatás, vállalkozóvá válás támogatása, képzés stb.

Megjegyzés [PKOD1]: Részesei vagyunk a helyi foglalkoztatási paktumnak is, amelynek célja ugyanez a kormányhivatallal és a járási hivatallal együttműködve.

3.2.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik száma (fő)						
	Összesen	Férfi (TS 0801)		Nő (TS 0802)		Összesen	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	8 490	300	6,9%	255	6,1%	555	6,5%
2013	8 410	300	7,0%	254	6,2%	554	6,6%
2014	8 278	273	6,5%	212	5,2%	485	5,9%
2015	8 141	240	5,8%	195	4,9%	435	5,3%
2016	8 001	209	5,3%	158	3,9%	367	4,6%
2017	7 871	197	5,1%	146	3,6%	343	4,4%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált álláskeresőik száma és aránya a gazdaságilag aktív népességben belül az elmúlt 6 évben folyamatosan csökkent, 2017-re a 15-64 éveseknek 4,4%-a volt munkanélküli, ez összesen 343 főt jelentett. A férfiak között jellemzően magasabb a munkanélküliség, 51 fővel többen nem tudtak elhelyezkedni a munkaerőpiacon 2017-ben. A gazdaságilag aktív férfi lakosság körében valamivel magasabb a munkanélküliség, mint a nők esetében (férfiak: 5,1%, nők: 3,6%).

Az országos átlaghoz képest Marcaliban enyhén magasabb a munkanélküliség. 2017-ben az ország gazdaságilag aktív 15-64 éves népességének 4,2%-a volt munkanélküli, a férfiak 3,8 %-a és a nők 4,6%-a.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik száma összesen	Fő összesen	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		561	552	485	434	366	277

20 év alatti (TS 1002)	Fő	10	17	10	21	17	11
	%	1,8%	3,1%	2,1%	4,8%	4,6%	4,0%
20-24 év (TS 1003)	Fő	62	66	67	64	59	39
	%	11,1%	12,0%	13,8%	14,7%	16,1%	14,1%
25-29 év (TS 1004)	Fő	68	68	56	44	36	20
	%	12,1%	12,3%	11,5%	10,1%	9,8%	7,2%
30-34 év (TS 1005)	Fő	64	58	50	39	30	23
	%	11,4%	10,5%	10,3%	9,0%	8,2%	8,3%
35-39 év (TS 1006)	Fő	82	77	65	55	39	28
	%	14,6%	13,9%	13,4%	12,7%	10,7%	10,1%
40-44 év (TS 1007)	Fő	75	68	63	54	49	34
	%	13,4%	12,3%	13,0%	12,4%	13,4%	12,3%
45-49 év (TS 1008)	Fő	65	62	47	41	34	32
	%	11,6%	11,2%	9,7%	9,4%	9,3%	11,6%
50-54 év (TS 1009)	Fő	73	67	53	36	28	22
	%	68,0%	53,0%	36,0%	28,0%	22,0%	7,9%
55-59 év (TS 1010)	Fő	56	60	58	51	41	27
	%	10,0%	10,9%	12,0%	11,8%	11,2%	9,7%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	6	9	16	29	33	41
	%	1,1%	1,6%	3,3%	6,7%	9,0%	14,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A korcsoportok szerinti munkanélküliségi adatok alapján a 30 és 40 év közötti korosztályban a legmagasabb a munkanélküliség, ugyanakkor ennek a korosztálynak a képviselői jobb eséllyel indulnak, könnyebb új munkahelyet találniuk, mint a pályakezdőknek, vagy az 50 év felettieknek. A 20 éves vagy fiatalabb álláskereső száma és aránya alacsony, vélhetőleg ennek oka, hogy ezen korcsoport tagjai még az oktatási rendszerben vannak. A 20-24 év közötti munkanélküli fiatalok aránya a regisztrált álláskeresőkön belül ugyan csökkent 2012 óta 1,58%-kal, mégis a munkát keresők közel 14%-át adják. Az 55-59 év közöttieké 2%-kal csökkent, addig az 59 éven felettieké 6,8%-kal emelkedett.

2014-től 2016-ig növekedett a 20 éves vagy fiatalabb munkanélküliek aránya a nyilvántartott álláskeresőkön belül. 2017-re arányuk 14,1%-ra tehető. 2015-ben a regisztrált munkanélküliek közel harmada 30 évesnél fiatalabb volt, 2017-re arányuk az összes álláskeresőn belül 25%-ra csökkent. Az 50-59 éves álláskereső száma az elmúlt években csökkent, jelentősen emelkedett a 60 évnél idősebbek száma (6 főről 41 főre).

Továbbra is igaz, hogy a pályakezdők, illetve az idősebb munkavállalók nehezebben helyezkednek el a munkaerő-piacon. A helyzetet bonyolítja, hogy a tanköteles kor lecsökkent, a foglalkoztatásukra kicsi az esély.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső száma és aránya nemek szerint

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 1501)	180 napon túli nyilvántartott álláskereső száma nemek szerint			Nők és férfiak aránya, a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül	
		Férfi	Nő	Összesen	Férfiak	Nők
	%					

2012	16,38	127	113	240	52,9%	47,1%
2013	20,39	95	78	173	54,9%	45,1%
2014	17,25	95	90	185	51,4%	48,6%
2015	20,08	80	71	151	53,0%	47,0%
2016	19,68	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a
2017	20,89	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma 2012 után 2015-ig 89 fővel csökkent. A tartós munkanélküliek aránya 2015-ben a nyilvántartott álláskeresőkön belül 43,89%.

2012-ben és 2013-ban is átlagosan 10%-kal alatta maradt a megyei aránynak. 2014-ben a marcali érték 4%-kal volt alacsonyabb, mint a megyei, és 8%-kal maradt alatta az országos értéknek. 2015-ben a regisztrált munkanélkülieken belül a tartósan munkanélküliek aránya 4%-kal maradt alatta az országos átlagnak és 2%-kal volt kevesebb, mint a megyei arányszám (46%).

A tartósan munkanélküliek között valamivel nagyobb arányban találhatóak férfiak, azonban a korábbi évekhez képest a nők és férfiak közel azonos számban vannak jelen a 180 napnál régebben regisztrált álláskereső csoportján belül.

A lakosság iskolai végzettség szerinti megoszlásáról a 2011. évi népszámlálás adataiból rendelkezünk információkkal. Az ISCED (egységes nemzetközi osztályozási rendszer) kategóriát alkalmazva látható, hogy a lakosság döntő többsége felső középfokú vagy nem felsőoktatás jellegű posztsekunder végzettséggel rendelkezik.

alapfokú (ISCED 1) vagy alsó középfokú (ISCED 2) végzettséggel rendelkező személyek	4052
felső középfokú (ISCED 3) vagy posztsekunder (ISCED 4) végzettséggel rendelkező személyek	5484
felsőfokú (ISCED 5-8) végzettséggel rendelkező személyek	1435

Forrás: TeIR, KSH-Népszámlálás 2011.

A 7 éves és idősebb népességet vizsgálva a megállapítható, hogy a lakosság többsége (28%) érettségivel rendelkezik, 22%-a érettségi nélküli középfokú végzettséggel, szakmai oklevéllel rendelkezik, 12% felsőfokú végzettségű. Az alacsony iskolai végzettségűek között megjelennek azon idős (70-es,80-as éveikben járók) emberek is, akik pl. 4 elemi végeztek, e réteg iskolai végzettsége az akkori társadalmi rendszer és oktatáspolitikája fényében általános jelenség.

Legmagasabb iskolai végzettség a 7 éves vagy idősebb népesség körében	fő	Az egyes iskolai végzettségek megoszlása a 7 éves vagy idősebb népességben belül
Az általános iskola első évfolyamát el nem végzők	102	1%
Az általános iskola első hét évfolyamát elvégzők	1249	11%
Az általános iskola nyolcadik évfolyamát elvégzők	2803	25%
Középfokú iskolai végzettség, érettségi nélküli, szakmai oklevéllel rendelkezők	2457	22%
Érettségizettek száma	3107	28%
Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkezők	1355	12%

Forrás: TeIR, KSH-Népszámlálás 2011.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Férfi (TS 1601)	Nő (TS 1602)	Férfi	Nő
	%	%	%	%
2001	92,4%	97,3%	7,6%	2,7%
2011	86,3%	92,6%	13,7%	7,4%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

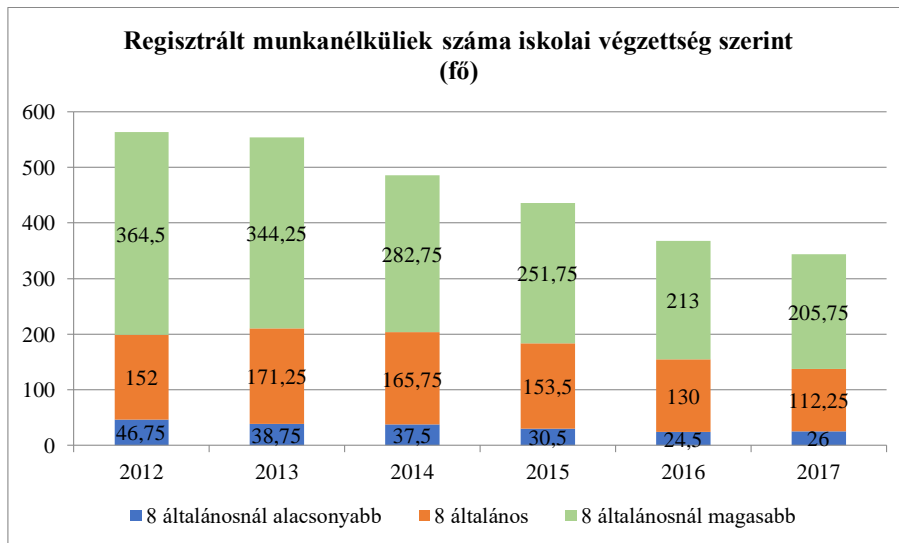
A 2001-es és 2011-es népszámlálás adataiból kitűnik, hogy mind a férfiak, mind a nők körében nőtt az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők aránya. A 15 éves vagy idősebb férfiak 13,7%-ának nincs befejezett iskolai végzettsége, míg a nők 7,4%-ának.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	555	46,75	8,4%	152	27,4%	364,5	65,7%
2013	554	38,75	7,0%	171,25	30,9%	344,25	62,1%
2014	485	37,5	7,7%	165,75	34,2%	282,75	58,3%
2015	435	30,5	7,0%	153,5	35,3%	251,75	57,9%
2016	367	24,5	6,7%	130	35,4%	213	58,0%
2017	343	26	7,4%	112,25	32,7%	205,75	60,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkaerő-piaci helyzet egyik legfontosabb meghatározója az iskolázottság. A képzett, iskolázott munkaerő helyzetét tekintve romló tendencia mutatható ki. Az álláskeresők közel 8%-a nem rendelkezik semmilyen iskolai végzettséggel, míg 33%-a csupán az általános iskola nyolcadik osztályát fejezte be. Azaz a regisztrált munkanélkülieknek 41%-a alacsonyan képzett.

A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkező regisztrált munkanélküliek aránya az álláskeresőknél belül 2012 óta 4,9%-kal csökkent, a 2017-es évben számuk 205 főt tett ki. A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségű álláskeresőknél a legnagyobb arányt a szakmunkás, szakközépiskolai, technikai és gimnáziumi végzettségük adják (több mint 80%-át), az egyetemi, főiskolai végzettségű regisztrált munkanélküliek aránya 10-13%-os.

A fenti adatokból is jól kitűnik, hogy az alacsony iskolai végzettségűek felnőttoktatásban való részvételének ösztönzése és támogatása kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a jövőben is. Továbbá a középfokú végzettséggel rendelkezők körében a munkaerő-piaci kereslethez igazodó képzések szervezése szintén elengedhetetlen.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

Év	Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma (TS 3401)	8. évfolyamot eredményesen befejezte a felnőttoktatásban (TS 3301)	
		Fő	%
2012	n.a	n.a	#ÉRTÉK!
2013	na.a	na.a	#ÉRTÉK!
2014	n.a	n.a	#ÉRTÉK!
2015	n.a	n.a	#ÉRTÉK!
2016	n.a	n.a	#ÉRTÉK!

2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!
------	-----	-----	---------

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

Év	Középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma (TS 3501)		Szakközépiszkolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők		Középiszkolai tanulók száma a felnőttoktatásban (TS 3601)
		Fő	%	Fő	%	Fő	%	
2012	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a
2013	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a
2014	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a
2015	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a
2016	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a
2017	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!	n.a

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

A vizsgált időszakban általános iskolai felnőttoktatásban tanulók vonatkozásában nem rendelkezünk adatokkal, ezért az indikátor „#ÉRTÉK!” helyére nem ír adatot.

Középfokú, pontosabban szakközépiszkolai felnőttoktatásban az elmúlt években –ugyan csökkenő tendenciával – de jelentős létszámban vettek részt a városban. Elhelyezkedésük sikerességéről nem áll rendelkezésre adat. A későbbiekben szükséges az ehhez kapcsolódó adatgyűjtést, helyzetfeltárást elvégezni.

c) közfoglalkoztatás

Sok ember számára a közfoglalkoztatás a megélhetés egyedüli formája, amiből sokan nem tudnak és nem is akarnak kikerülni. A különböző közfoglalkoztatási programok egyik célja, hogy képzések segítségével esélyt teremtsen arra, hogy a program keretében megszerzett tudás segítségével az elsődleges munkaerő-piacon tudjanak elhelyezkedni a közfoglalkoztatásban résztvevők. A közfoglalkoztatás a munkanélküliség alternatívája, az állástalanok munkaerő-piaci, reintegrációját átmenetileg biztosító kényszermegoldás. Sok esetben azonban a közfoglalkoztatás, mint támogatott munkavégzés nem, vagy csak kis mértékben járul hozzá, hogy az emberek tartósan elhelyezkedjenek az elsődleges munkaerő-piacon. Viszont a különböző Startmunka mintaprogramok (mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő program) értéktérítő tevékenységével nagymértékben hozzájárulnak a települések helyzetének javításához, esélyt adva a hátrányos helyzetű álláskereső foglalkoztatásához.

A közfoglalkoztatás a „legnépesebb” munkaerő-piaci eszköz. Az álláskereső egyre nagyobb hányadának biztosít-általában- átmeneti jellegű foglalkoztatást.

A becslések szerint a térségben magas a roma populáció aránya, és esetükben nagyobb az alacsony iskolázottság, ezért a cigány etnikumhoz tartozók magas részarányt képviselnek a közfoglalkoztatásban.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés szempontjából a városban élőknek nincsenek mobilitási problémái. A helyi és távolsági közlekedés többnyire jól igazodik a foglalkoztatási igényekhez. A lakosságot, a kisvárosra jellemző sajátos közlekedési formák (kerékpár és kismotor) tekintetében a városvezetés gyalogos és kerékpárutak kialakításával, karbantartásával támogatja. A fogyatékkal élő személyek mobilitását gépjárműszerzési támogatás, és parkolási igazolványhoz való hozzájutással, támogató szolgálat, szállító szolgálatának működtetésével segíti.

A foglalkoztatással kapcsolatos információkról az érintettek a Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály (továbbiakban: Munkaügyi Központ), valamint a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ (továbbiakban: SZESZK) által működtetett család- és gyermekjóléti szolgálaton keresztül szerezhetnek tudomást.

A fentiekén túl önkormányzatunk saját intézményein (pl. GAMESZ.) keresztül lehetőséget kínál a mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatására. Az önkormányzat mellett a Munkaügyi központ számos eszközzel – átképzések, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú foglalkoztatás támogatása – igyekszik az álláskeresőket visszavezetni a munka világába. És a már említett Helyi Foglalkoztatási Paktum keretében is ezirányú előrelépés van folyamatban.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Országos jelenség a fiatal pályakezdekők munkanélkülisége, ennek mérséklésére Marcaliban is indultak a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra történő átmenetet megkönnyítő programok.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A Helyi Foglalkoztatási Paktum keretében szerveződnek képzések a helyibéli munkáltatók igényeivel egyeztetett módon. Egyéb felnőttképző, foglalkoztatási programokon való részvételről az önkormányzatnak nincsen rendelkezésre álló információja. Megemlítendő azonban, hogy a városban működő vállalatok, szervezetek is végezhetnek ilyen jellegű tevékenységet, ami a felnőtt lakosság munkaerő-piaci esélyeit érdemben növelheti.

Megjegyzés [PKOD2]: Mindenhol lehet írni a foglalkoztatási paktumot, amiről a B Balázs tud részletesebb infót adni

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Marcali Város Önkormányzatának Gazdasági Műszaki Ellátó és Szolgáltató (GAMESZ) Szervezeténél romák/cigányok foglalkoztatása az alábbi szerint alakul:

A GAMESZ a városüzemeltetéssel, a város tisztántartásával összefüggő feladatai ellátásához kapcsolódóan (nyílt és zárt csapadékvíz-elvezetők, utak, hidak, járdák és műtárgyaik, a kezelésében lévő sportlétesítmények, épületek, pályák gondozása, ellátja a parkok növényzetének és műtárgyainak karbantartását, gondozását, valamint a város közterületeinek tisztántartását), a közfoglalkoztatás keretében többnyire a mélyszegénységben élő, illetve roma munkavállalókat alkalmaz. A közalkalmazotti arányhoz képest számuk számottevően nagyobb, bár foglalkoztatásuk mindig határozott idejű, az adott közfoglalkoztatási programhoz igazodóan.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az esélyegyenlőséggel érintett társadalmi csoportok hátrányos megkülönböztetésére vonatkozó hivatalos adattal nem rendelkezünk.

Ismereteink birtokában az alábbi foglalkoztatási diszkrimináció kezelésére szükséges stratégia kialakítása:

A helyi foglalkoztatók, intézmények akadálymentesítésének hiánya valószínűsíti a fogyatékossgal élő embertársaink hátrányos megkülönböztetését.

A gyermekek napközbeni felügyeletének jelenlegi lehetősége kismértékben korlátozza a nők foglalkoztatásának javulását (a bölcsődei férőhelyek száma).

A romák helyzetét, az alacsony iskolai végzettség, a munkavállaláshoz szükséges kompetenciák hiánya, szocializációs hátránya, a rossz egészségi állapot, a magasabb gyermekszám mellett a társadalmi előítéletek tovább rontják.

Marcali Város Önkormányzata az EFOP1.5.3-16-2017-00107 projekt keretében további hét település önkormányzata (Lengyeltóti, Somogyvár, Buzsák, Somogyvamos, Somogyzsífta, Somogysámson, Kéthely) és két önkormányzati háttérintézménnyel együttesen vész részt abban a konzorciumban, amelynek átfogó célja a térségben élő hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatási esélyeinek és életminőségének javítása a humán közszolgáltatások (népegészségügy, egészségfejlesztés, család- és gyermekügy, a szociális ellátás, ifjúságpolitika, kultúra) humánkapacitásait és szolgáltatásait fejleszti a hátrányos és nem hátrányos helyzetű lakosság hatékonyabb- és szélesebb körű elérése érdekében. A projekt ezeken túl a hátrányos helyzetűek foglalkoztatottságának előmozdítása, a munkaerő-piaci sikeresség megalapozása, erősítése érdekében a Balaton térségében élő, hátrányos helyzetű, aktív munkaerő-piaci eszközökkel el nem ért, vagy munkaerőpiacra belépni nem tudó állampolgárok számára elérhetővé teszi azokat az alacsony küszöbű, személyre szabott közszolgáltatásokat, amelyek érdemben és hatékonyan elősegítik munkavállalási képességeik, lehetőségeik javítását. A projekt eredményeképpen a helyi gazdaság igényeihez illeszkedni nem tudó aktív korú népesség mobilizálásra kerül, és egyénre szabott fejlesztéseknek, valamint a munkaadók bevonásának köszönhetően tartós munkavállalásra lesz képes. Az előző két tevékenységcsoportot egészíti ki a közös cselekvési szintereinek bővítésére irányuló, a közösségek társadalom-szervező szerepét erősítő közösségépítő tevékenységek: a projekt keretében megerősítésre kerülnek azok a civil kezdeményezések, amelyek a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó, de azokon túlmutató, illetve azokat kiegészítő társadalmi szempontból hasznos feladatrendszereket működtetnek, és amelyek erősíthetik a térség népesség-megtartó erejét. A projekt kiemelt célja az ifjúsági közösségek megerősítése, a generációs és intergenerációs kapcsolatok erősítése, valamint az önkéntesség társadalmi-gazdasági felzárkózást segítő formáinak elterjesztése.

Összességében tehát a tervezett projekt komplex beavatkozási rendszere a humán közszolgáltatások kapacitásainak és kompetenciáinak megerősítésére építve, a Balaton térségében élő közösségek – kiemelten a hátrányos helyzetűek – munkaerő-piaci sikerességét, életminőségét, társadalmi kohézióját fejleszti, illetve erősíti.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és az álláskereső számára elérhető támogatásokat.

E területen az Szt. 25. §-a 45. §-a és 47. §-a alapján a jövedelme kiegészítésére, pótlására szociális rászorultságtól függően a rászoruló részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, ápolási díj (alanyi, kiemelt, emeltösszegű), Szt. és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerinti települési támogatás (a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres

kiadások viseléséhez, a 18. életévét betöltött, tartósan beteg hozzátartozó az ápolását, gondozását végző személy részére, a gyógyszerkiadások viseléséhez, a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére).

Természetbeni szociális ellátások: alanyi közgyógyellátás, illetve normatív közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása és a köztemetés.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresői segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresői segélyben részesülők %
2012	8 490	7	0,1%
2013	8 410	9,75	0,1%
2014	8 278	16,25	0,2%
2015	8 141	23,25	0,3%
2016	8 001	29,5	0,4%
2017	7 555	33,75	0,4%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskeresői segélyben a lakosság kis százaléka részesült. 2012-ben mindössze 7 fő részesült, 2017-ben ez a szám már 33 fő, ezzel közel egy százalékát adták a város aktív korú lakosságának. Ahogy a város aktív korú lakosságának a száma csökken, úgy arányában 2016. évtől az álláskeresői segélybe részesülők száma emelkedik. A tisztánlátáshoz azonban hozzátartozik az is, hogy az azonos nevű ellátás jogosultsági feltételei is változtak az évek során.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresői száma

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresői száma (TS 1301)	Álláskeresői járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2012	555	85,5	15,4%
2013	554	69,5	12,5%
2014	485	46,5	9,6%
2015	435	41,75	9,6%
2016	367	50,25	13,7%
2017	343	52,25	15,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskeresői járadékban részesülhet az az álláskereső, aki az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik, és kereső tevékenységet nem folytat, tehát

munkaviszonyban nem áll, és vállalkozói tevékenységet sem folytat, és munkát akar vállalni, de önálló álláskereső nem vezetett eredményre, és számára az illetékes állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.

3.3.3. számú táblázat - Aktív korúak ellátása - Rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) - TS 1401 (2015. február 28-tól az ellátás megszűnt, vagy külön vált EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2015. márc. 1-től érvényes módszertan szerint (TS 5401)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 01-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)	
	Fő	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2012	213		2,51%		0,00%
2013	222,5		2,65%		0,00%
2014	183,5		2,22%		50,52%
2015	166,5	17	2,05%	139	31,95%
2016	105,25	15	1,32%	262	71,39%
2017	103	19	1,36%	230	67,06%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma nőtt 139-ről 262-re, a növekedés mögött a közfoglalkoztatásban részt vevők számának - keretszám visszaszorítása miatti – csökkenése, a pályakezdő munkanélküliek számának növekedése, valamint a rendszeres szociális segély jogosultsági feltételeiben történt változás (rendszeres szociális segélyben részesülők számának csökkenése) áll.

Félő, hogy a jelentősen megnövekedett (139 főről, 230 főre) foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő valamennyi személynek nem tud az önkormányzat munkát (közfoglalkoztatás, közcélú) felajánlani. Az utóbbi pár évben azonban lehetőség van arra, hogy más foglalkoztatóknál (vízügyi, útügyi ágazat) is lehetőséget kaphassanak.

A jogszabályi változások következtében a jogosultság megtartása nehézséget okoz, mert csak annak a személynek folyósítható a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni közfoglalkoztatásban vagy más foglalkoztatási jogviszony alapján. Itt a gond az, hogy még mindig számottevő a nem igazolható munkavégzések aránya.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2012	5165	n.a	180	23	170	23	0	0
2013	5165	n.a	179	23	170	23	0	0
2014	5166	n.a	179	23	170	23	0	0
2015	5166	n.a	178	23	169	23	0	0
2016	5173	n.a	177	23	168	23	0	0
2017	5 173	n.a	177	23	167	23	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

A Marcali Városi Önkormányzat bérlakás állományában jelentős változás a 2005. év óta nem történt. Azóta a bérlakás állomány növelésére ilyen lehetőségünk nem volt. A bérlakást megvevő bérlők száma, a vásárlási szándék is éves szinten legfeljebb 1 lakásra korlátozódik, így a bérlakás állomány évek óta lényegében változatlan számú. Egy ingatlan bontottunk el a 2015. évben.

Van olyan épület a városban, ahol csak önkormányzati tulajdon van, és kevés olyan társasház is, ahol számottevő az önkormányzat tulajdoni hányada. A lakások lakbérét meghatározó önkormányzati rendelet övezetekre osztja a várost, a lakások állaga, azoknak a városon belüli elhelyezkedése, továbbá a lakások alapterületének és komfortfokozatának különbözősége szerint változó mértékű a lakbér.

Bérlakást szociális alapon vagy költség elven lehet kiutalni. Költség elven 2017.12.31- i állapot szerint 15 db bérlakás van kiutalva. Az önkormányzati bérlakások többségét azonban a szociális alapon kiadott bérlakások képezik, ezek a város területén szétszórtan helyezkednek el. A rászorultság mértékére a lakásigénylésnél meghatározott jövedelmi és vagyoni feltételek irányadók, természetesen eltérőek, csak a felső határ adott, ebben változás történt a kötelező legkisebb munkabér és a garantált bérminimum összegének emelkedésére tekintettel. Az önkormányzati bérlakásban lakók számáról külön nyilvántartást nem vezetünk, csak a bérlőkről. A lakások adósságállományára vonatkozóan a lakbérhátralék mértékén túl információval csak közvetve rendelkezünk, mert közüzemi fogyasztóként a bérlők vannak megjelölve, így a szolgáltatók felénk azt csak ritkán jelzik. A lakbérhátralék mértékéből kiindulva azonban valószínűsíthetően nagymértékű lehet az eladósodottság. A bérlőváltások esetén -lehetőség szerint - előre fizetős mérőórák kerülnek felszerelésre, ami az adósságképződés elkerülése érdekében fontos.

Elégtelen lakhatási körülményeket nyújtó lakásokban (a komfort nélküli és a szükséglakásokban) igazolható jövedelemmel nem rendelkező, vagy csak aktív korúak ellátását, családtámogatási ellátásokat kapó emberek élnek. A szükséglakásokban 1- 1 ember él, a komfort nélküli lakásokban családok is laknak.

Összességben elmondható, hogy a 23 komfort nélküli és szükséglakáson túl a bérlakások nagy része erősen lelakott állapotú, felújításra szorulna. Több alkalommal szembesülünk azzal, hogy a lakásokat a bérlők nem rendeltetésszerűen használják és olyan állapotban adják le, vagy egyszerűen csak hagyják el, hogy után jelentős költséggel lehet csak kiadható állapotba hozni.

A bérlakások többséges rendeltetésszerű használatra ugyan alkalmas, de az előre ütemezett felújítások szükségesszerűek lennének, amelynek azonban a pénzügyi fedezete nem biztosított, tekintettel a jelentős hátraléokra is. Pályázati forrás bevonására e feladathoz csak a szegregált területen lévő lakások esetében volt lehetőség. Ennek keretében Marcali Város Önkormányzata a TOP-5.2.1-15-SO1 – „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok” elnevezésű pályázati felhívás keretében közel 154,25 millió Ft vissza nem térítendő támogatást nyert a „Dózsa György utcai szegregátum

rehabilitációja” című projekt megvalósítására. A pályázati cél az, hogy élhető feltételek teremthetők a családoknak, mely képes befogadni és hosszútávon megtartani, otthon nyújtani a különböző kultúrájú és társadalmi háttérrel rendelkező rétegek, generációk számára, a „hal helyett hálót” elvének érvényesülésével, visszavezetni őket a munka világába, a helyi társadalmi élet „vérkeringésébe”. Továbbá cél, hogy az egyén hozzáférjen olyan tudáshoz, amely hasznosítható a munkaerőpiacon, a társadalmi, a családi és az emberi kapcsolatokban is. A program még elbírálás alatt lévő részeként megvalósulna a lakókörnyezet felújítása is.

b) szociális lakhatás

Marcali Város Önkormányzata Képviselő- testületének a lakások és helyiségek bérletéről szóló 22/2003. (XI.21.) önkormányzati rendelete szabályozza a Marcali Városi Önkormányzat tulajdonát képező ingatlanok, így a *bérlakások szociális alapon történő* bérbeadásának feltételeit is. A szociális alapú bérbeadásnak vannak jövedelmi (99.750.-Ft/hó/fő családok, egyedül élő esetén 133.950.- Ft/hó) és vagyoni (1.425.000.- Ft) jogosultsági feltételei. A Rendelet 5. § (3) bekezdése értelmében a „havi átlagjövedelem megállapításánál az előző 12 teljes hónapban szerzett, vagy ennél kevesebb munkaviszony esetén az ez időre eső bármely forrásból származó nettó jövedelmet kell figyelembe venni.”, és ez nem haladhatja meg a fent jelzett összegeket. A Rendelet tartalmaz ugyan a jövedelmi határ tekintetében eltérési lehetőséget (5. § (4) bekezdés, 30%), de ezzel ritkán élt a kérelmek elbírálására jogosult képviselő- testület. A szociális bérlakásokban élők több mint 90%- ának a jövedelme nem haladja meg az alap jövedelmi feltételt.

A jövedelmi és vagyoni feltételek teljesülését első körben a bérbeadási névjegyzékre történő felkerüléskor, a felülvizsgálatok, majd a lakás kiutalását követően a határozott idejű szerződések meghosszabbítására irányuló kérelmek elbírálása során kell vizsgálni. Amennyiben a lakásigénylő vagy a bérlő nem felel meg a jogosultsági feltételeknek, kérelme elutasításra kerül. A bérleti szerződés lejártát követően a bérlő köteles a lakást elhagyni, illetve, amennyiben ennek önként nem tesz eleget, a lakás kiürítése iránti pert meg kell indítani.

Tekintettel a fenti említett hátralékok felhalmozódására, az utóbbi kettő évben már több alkalommal kellett pert indítanunk a fentiek szerint.

A Marcali Városi Önkormányzat bérlakás állományának jelentős hányada szociális rászorultság alapján lakott. A szociális alapon bérlakást igénylők száma is évek óta nagy. Az igénylők közé tartoznak a nyilvántartásba vett, az úgynevezett szociális bérbeadási névjegyzéken szereplő családok, de sajnos ide kell érteni a szociális önkormányzati bérlakásra nem jogosult, de azon családokat is, akik a saját tulajdonú ingatlanukat kényszerülnek elhagyni a devizahitel szerződések törlesztésének elmaradása, felmondása miatt. Marcali Város Önkormányzata Képviselő- testületének a lakások és helyiségek bérletéről szóló 22/2003. (XI.21.) önkormányzati rendelete szabályozza a szociális alapon történő lakásigénylés menetét, jogosultsági feltételeit, a bérbeadás módját.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nincs egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan.

e) lakhatást segítő támogatások

Marcali Városban jelentős számú lakásfenntartási célú támogatást nyújtott az Önkormányzat. A nehéz helyzetbe került családok lakhatási és megélhetési gondjai mindennaposak. A lakhatási támogatások magas száma mellett kiemelkedő jelentőségű, hogy évről évre egyre magasabb az önkormányzati tulajdonú bérlakásokon felhalmozott hátralék.

2015. évben jelentős mértékben átalakult a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere. Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek.

- Egységesedtek a segélyezéssel kapcsolatos hatáskörök;
- Módosult a szociális törvény alapján kötelezően biztosítandó ellátások köre;
- Az önkormányzatok mozgástere az általuk nyújtott ellátások meghatározásában.

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere 2015. évben jelentős mértékben átalakult. Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek. A kapcsolódó törvénymódosítást a Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvény tartalmazza. A módosítás a Szocvtv. által korábban szabályozott szociális ellátásai közül a lakásfenntartási támogatás, az adósságkezelési szolgáltatás, a méltányossági ápolási díj és a méltányossági közgyógyellátás esetében 2015. március 1-től nem tartalmaz szabályozást. Ezek ellátásokról, jogosultsági feltételeiről az önkormányzatok dönthettek az ún. települési támogatás keretében. Az önkormányzat kötelezettsége abban állt, hogy a települési támogatásról rendeletet alkosson. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen jellegű támogatást nyújt, a törvényi keretek között, a megfelelő saját forrás biztosításával az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozott. Ennek megfelelően Marcali Város Önkormányzata a lakások fenntartásához kapcsolódó kiadások könnyítése érdekében települési lakhatási támogatást nyújt az arra jogosultaknak, adósságcsökkentési szolgáltatást nem lehet megállapítani.

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2012	419	44
2013	343	21
2014	315	18
2015	262	8
2016	241	0
2017	230	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Helyi adat

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

A fent említett támogatások adataiból is jól látható, hogy a családok, mivel nem tudják havi közüzemi számláikat sem kifizetni, egyre jobban eladósodnak és nagyobb számban kérnek segítséget számláik rendezésére. Az önkormányzat települési támogatás formájában, az adósságcsapda elkerülése és megelőzése érdekében próbál segíteni ezen családok számára. A védendő fogyasztói nyilvántartásba vétel is előnyt jelent a rászorulóknak számára a szolgáltatóknál, mert a nyilvántartásba vétel esetében a részletfizetés, a fizetési halasztás, az előre fizetős mérők felszerelése mérlegelés nélkül jár.

A lakossági fogyasztók köréből a szociálisan rászoruló védendő fogyasztók részesülhetnek előre fizető mérő felszerelésének kedvezményében. Az előrefizetős rendszer lényege – az ún. kártyás mobiltelefonok feltöltéséhez hasonlóan –, hogy egy ügyfél által meghatározott összeggel (minimum 2000.-Ft- al) előre megvásárolja azt az energiát, amit a következő időszakban fel fog használni. Ha a szociálisan rászoruló

fogyasztó a részletfizetési lehetőség, illetve a kapott fizetési haladék ellenére sem rendezi a tartozását, vagy a részletfizetésről, illetve halasztott fizetésről szóló megállapodásban foglaltakat nem tartja be, a további vételezést a kereskedő előrefizetés mérő felszereléséhez kötheti.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Marcalinak 4 külterülete van, ezek: Fándlimalom, Gyótapusztza, Lókpusztza, Szőlőhegy. Ezek közül kettő rendelkezik lakossággal, Gyótapusztza és a Szőlőhegy. Előbbi népességszáma a 2001-es népszámláláskor 110 főt tett ki, utóbbié 65 főt. A Szőlőhegy egy részéről távolsági buszjáratokkal a városközpontba való beutazás megoldott. Egy átlagos munkanapon 10-nél több járat teszi lehetővé a be- és visszautazást. Ugyanakkor Gyótapusztzáról csupán napi két kora reggeli beutazás és 3 kétóránkénti délutáni visszautazás biztosított, a külterületen bolt, gyógyszertár nem működik. E problémákat orvosolja a településrész lakói számára a tanyagondnoki szolgálat működése. A szolgálat célja intézményhiányából eredő hátrányinak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése. További cél a városrész társadalmi hanyatlásának megállítása, e folyamat visszaszorítása, a lakosság életfeltételének javítása, a településre nézve kedvező gazdasági folyamatok elindítása, a települési funkciók bővítése, az elszigeteltség csökkentésével.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Az Ebktv. 31. §-a szerinti települési esélyegyenlőségi program elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat.

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Marcali város területén két telep, szegregátum található: Táncsics utca vége – a 109 és a 120. házszám, illetve a Dózsa György utca vége – 80-82-84-84/a-102. házszám. A Táncsics utcai telepet a Központi Statisztikai Hivatal nem jelöli szegregátumként, azonban a terület szegregációs jegyeket mutat minden más szempontból. Ahogy a város korábbi Integrált Városfejlesztési Stratégiájában, úgy a 2015-ben elfogadott Marcali Településfejlesztési Konceptióban és Integrált Településfejlesztési Stratégiában (továbbiakban: ITS) szintén mindkét területre vonatkozóan megtörtént az akcióterületek kijelölése és egyben a szükséges beavatkozások meghatározása.

A Táncsics utca vége, mint akcióterület az Észak-keleti (gombai) városrész egy területileg lehatárolható részét képezi, ahol 23 db önkormányzati lakás található, a telep területe 55,3 hektár, több mint 50 fő lakik itt.

Dózsa György utca vége akcióterülete a Déli alközpont városrészben található, s a Kátyú árok – Szigetvári utca – Ifjúság utca – és az 1146 hrsz.-ú belterületi földút határolja, területe 14,29 hektár. A szegregátum területén 22 lakásban és 74 lakó él.

A lakások állapota egyik helyen sem kielégítő, komfort nélküliek vagy alacsony komfortfokozatúak, régi építésűek és nem felújítottak. A Dózsa utcai szegregátum lakásainak felújítása azonban megvalósulhat a következő évben pályázati forrásból.

Fontos említést tenni egy szegregációval veszélyeztetett területről, amely a Horvátkúti városrészben Marcalitól nyugat felé található az Erdőalja utcában. A területen 2011-ben 32 lakás volt, melynek – a városi

szegregátumhoz képest valamivel kisebb része – 34,4%-a tartozik az alacsony komfortfokozatúak közé, ám ez még mindig jóval meghaladja a városi átlagot. A területen 73 fő élt. 2016. évben az Erdőalja utcában 9 ingatlanban 34 fő élt.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

Marcaliban a két szegregált lakókörnyezetben kizárólag roma családok élnek, a Tánacsics utca végén több, mint 52 fő, a Dózsa György utca végén 105 fő (bár a szám állandóan változik). A szegregáció esetükben is együtt jár a jövedelmi viszonyok és az életkörülmények lényeges egyenlőtlenségeivel. Az itt élő felnőttek körében magas a munkanélküliség, többen közfoglalkoztatásban dolgoznak, jövedelemszerzési lehetőséget legfeljebb alkalmi munkák vállalása jelenti a számukra. Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban a Tánacsics utcai telepen 7 fő, míg a Dózsa György utcai szegregátumban 11 fő részesült 2013-ban. 2014. december 31. állapot szerint a Dózsa György utcában élők közül 21 fő, még a Tánacsics utcai szegregátumban élő közül 7 fő részesült foglalkoztatást helyettesítő támogatásba, rendszeres szociális segélyben 3-3 fő részesült.

A Tánacsics utcai telepen élő gyermekek száma 16, a szegregátumban 37 fő, kivétel nélkül mindannyian halmozottan hátrányos helyzetűek, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, vagyis családjuk anyagi, jövedelmi helyzete rossznak mondható.

Részletes adatokkal csupán a Dózsa György utcai szegregátum vonatkozásában rendelkezünk (megj.: a KSH nem kezeli a Tánacsics utcai telepet szegregátumként, így arra külön lebontott adatok nincsenek). A Dózsa György utca szegregátum lakóinak korösszetétele a városi átlagnál kedvezőbb: a 0-14 éves korú gyermekek a lakosság több mint egyharmadát adják, a 60 éves vagy annál idősebbek aránya (6%) pedig jelentősen alatta marad a városi átlagnak (24,8%). Az aktív korúak 82,5%-a legfeljebb alacsony végzettségű. A 15 és 64 év közöttiek foglalkoztatási aránya 35,7%, ami jóval elmarad a városi átlagtól (65,2%). Minden foglalkoztatott az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokba tartozik (100%) (forrás: ITS).

A szegregációval veszélyeztetett horvátközi városrészben (Erdőalja utcában) a 0-14 éveseké pedig 15,1% volt. Az itt élő népesség nagyon alacsony iskolázottságú. Az aktív korúak fele (49,1%) legfeljebb alacsony végzettséggel rendelkezik. A háztartásoknak csak 29,2%-a olyan, melyben egyetlen foglalkoztatott sem volt. A munkanélküliségi ráta magas, 27,3%, a tartós munkanélküliek aránya 15,2% volt, ami majdnem négyszer akkora, mint a városi átlag (forrás: ITS).

A telepen, szegregátumban élők életkörülményeit szükséges javítani, ennek megvalósulásakor tekintettel kell lenni a meglévő kapcsolatháló fenntartására, hiszen az itt élő alacsony státuszú lakosság talán egyetlen társadalmi integráló közegét jelenhetik. Elköltöztetésük ezeket a hálókat rombolná szét, valamint érdemben nem kezelné problémájukat, csupán térben áthelyezné. Amennyiben lehetséges, a meglévő lakásokat célszerű felújítani, bevonva a helyi lakosságot is. A terület rehabilitációjának társadalmi tökélet is közvetetten erősítő eleme, ha a fizikai környezet megújításának feladataiba a helyieket is bevonják, növelve az iskolázottságot az ehhez szükséges szaktudás elsajátítása révén, valamint a foglalkoztatottság szintjét, még ha csak időlegesen is. Ezzel nem csak a fizikai környezet, hanem a társadalmi környezet javulása is megtörténhet, ami lehetővé teheti a lakók jobb lakókörülményeket biztosító lakásokba, magasabb társadalmi státuszú lakóközösségekbe való integrálódásukat. Továbbá ennek révén kialakítható a környezet iránti felelősségérzet is, ami a terület állapotának későbbi leromlását megakadályozhatja.

Marcali Város Önkormányzata a TOP-5.2.1-15-SO1 – „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok” elnevezésű pályázati felhívás keretében közel 154,25 millió Ft vissza nem térítendő támogatást nyert a „Dózsa György utcai szegregátum rehabilitációja” című projekt megvalósítására.

Marcali Város Önkormányzatán kívül a Somogy Megyei Önkormányzat, Marcali Közös Önkormányzati Hivatal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (MMSz), valamint a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ konzorciumi együttműködésében valósul meg az a több mint 3 évig tartó szakmai munka, amelynek segítségével a szegregátumban élők helyzete könnyebbé válik majd, társadalmi integrációjuk megvalósulhat.

Cél, hogy élhető feltételek teremthetők a családoknak, mely képes befogadni és hosszútávon megtartani, otthont nyújtani a különböző kultúrájú és társadalmi háttérrel rendelkező rétegek, generációk számára, a „hal helyett hálót” elvnek érvényesülésével, visszavezetni őket a munka világába, a helyi társadalmi élet „vérkeringésébe”. Továbbá cél, hogy az egyén hozzáférjen olyan tudáshoz, amely hasznosítható a munkaerőpiacon, a társadalmi, a családi és az emberi kapcsolatokban is.

A projekt keretében, annak teljes időtartama alatt a telepen folyamatosan ott tartózkodó szociális munkások irányításával, szakemberek bevonásával, az alábbi tevékenységek valósulnak meg:

1.) Együttműködés a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése céljából:

- a) az érintett lakosság bevonását, a beilleszkedést segítő programok, akciók;
- b) az akcióterület lakosságának társadalmi integrációját segítő programok;
- c) a tervezett fejlesztéseket elfogadtató programok;

2.) Folyamatos szociális munka megteremtése:

- a) pénzügyi, családszervezési és életvezetési tanácsadások, adósságkezelési tanácsadás szolgáltatás;
- b) problémák feltérképezése, egyéni fejlesztési tervek készítése, megvalósítása és folyamatos felülvizsgálata;

3) Szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása:

- a) hatósági szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, ügyintézés elősegítése (iratok beszerzésének segítése, tulajdonviszonyok tisztázása stb.);
- b) jogi tanácsadás, adósságkezelési tanácsadás, önkormányzatokkal bérlőkijelölési jogról történő megállapodások elősegítése, abban történő segítségnyújtás;
- c) közszolgáltatások elérésének logisztikai és kommunikációs segítése (szervezés, a telepen élők odajutásának, szolgáltatás helybejutásának segítése, koordináció, stb.).

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a településrendezés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a rendezés az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjon. Ennek érdekében biztosítani kell az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét.

A telepen, szegregátumban élők száma az elmúlt időszak során lényegileg nem változott. A lakók cserélődése megfigyelhető. Az elköltözés mögött egyrészt az adott társadalmi közegből való kiszakadás vágya, másrészt magasabb komfortfokozatú önkormányzati lakás szerzésének lehetősége áll.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,

- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai szintekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodás keretében nyújtott szolgáltatásokat az önkormányzat biztosítja. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- fogorvosi alapellátás,
- alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- védőnői ellátásról
- iskola-egészségügyi ellátásról.

A városban élők alapszintű egészségügyi ellátását öt háziorvosi (4 felnőtt és egy összevont, vegyes), és két házi gyermekorvosi körzet biztosítja. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés a városban élők számára egyenlő, míg a külterületi csatolt városrészekben élők számára a távolság, és a közlekedés nehezítettsége miatt körülményes, bár a horvátkúti és boronkai városrész van felnőtt háziorvosi rendelő, amit az önkormányzat rendelőt biztosít a háziorvosnak.

A háziorvosi szolgálatok esetében az egyik körzet vegyes körzet négy másik településsel, de Marcaliból csak felnőtt betegek tartoznak a körzethez. A körzetösszevonást a többszöri sikertelen pályázat indokolta. Az egyik házi gyermekorvosi körzet pedig több mint három éve betöltetlen, helyettesítéssel ellátott. Az országos tendencia, a humán erőforrás hiány itt is jelentkezik.

A háziorvosi szolgáltatás keretébe tartozó sürgősségi esetek munkaidőn kívüli ellátását, a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által kiválasztott egészségügyi szolgáltató biztosítja.

A védőnői ellátás 5 területi védőnői, 1 iskola-egészségügyi ellátással biztosított. A védőnői körzetek finanszírozásának a megtartása a változó gyermeklétszám mellett minden évben kihívást jelent. A védőnői szolgálat elérhetőségét a terület nagysága, a védőnői tanácsadó városközponti elhelyezkedése nehezíti, de a védőnők, ellátási területükön élőket az otthonukban is felkeresik, és biztosítják az információkhoz, ellátáshoz való hozzáférés lehetőségét.

Marcali város és a környező települések lakosságának fogorvosi alapellátását a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás biztosítja Marcaliban és a feladatellátásra társult további 18 településen, 4 fogászati körzetben.

Az I. és a IV. számú körzet Marcali Város Önkormányzatának tulajdonában álló, 2013-ban teljeskörűen felújított és akadálymentesített épületben működik. A rendelők, valamint a lakosság részére kialakított váró és szociális helységek megfelelnek a mai műszaki és egészségügyi elvárásoknak.

A II. és a III. körzet ellátása magántulajdonban lévő épületben történik.

Az I. körzetben a heti 30 órás rendelés praxisjoggal és szakirányú végzettséggel rendelkező orvos által biztosított, a II., III., és IV. körzetben a Társulás feladatellátási-megbízási szerződést kötött szakirányú végzett rendelkező fogorvosokkal. A rendelési idő heti 15, illetve 25 óra.

Az I., II. és a III. körzetben fogászati röntgen készülék is segíti a betegellátást.

Ezen alapellátási formában a fogorvosok munkáját szakirányú képzettséggel rendelkező asszisztensek segítik.

A gyermek-és iskolafogászat terén az iskolákkal jó kapcsolat alakult ki, a gyermekek szükséges szűrővizsgálatát biztosítják.

Marcaliban fogászati ügyelet nincs, ami komoly problémát jelent a térség betegei számára, mivel így Kaposvárra kell utazniuk rendelési időn kívül.

Marcali egészségügyi ellátásában továbbá meghatározó szerepet tölt be a Városi Kórház. Az 1861-ben megnyíló és folyamatosan üzemelő intézmény korábban több, 2011 első fele óta pedig már csak egy telephelyen működő, bővített alapszakmás kórház-rendelőintézet. A kórház 2012-ig 270 ágygal működött, amelyből 137 aktív, a többi krónikus és ápolási.

Az intézmény, és ezzel együtt a város életében is a 2012. év jelentős változásokat hozott. Az önkormányzat fenntartásából 2012. május 1- jével az állam fenntartásába került az intézmény.

2013. január 31-ével Marcali Kórház, mint önálló költségvetési intézmény megszűnt, és a Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató Kórházba integrálódott, amelyet követően a szakrendelések óraszámja is jelentősen csökkent. Megszűnt, majd később újranyitott a belgyógyászati osztály, 2016. októberében azonban a szülészeti- nőgyógyászati osztályt bezárták, a csökkenő születésszám és a humán erőforrás hiány miatt sajnos nem sok remény van az osztály újraindítására.

Az ellátások helyben történő igénybevehetősége nagyban rontja a kistérség lakóinak egészségügyi ellátásokhoz való hozzájutását, amely az alapellátás nehézségeivel együtt komoly problémát jelent.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	Házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2012	0	5	2
2013	0	5	2
2014	0	5	2
2015	0	5	2
2016	1	4	2

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A koragyermekori kötelező szűrésekről a családok a védőnői és/vagy háziiorvosi szolgáltatón keresztül kaphatnak tájékoztatást. Az ezeken való részvétel kötelező. Ennek elmulasztása esetén a védőnők teszik meg a szükséges intézkedéseket. A felnőtteknek szóló népegészségügyi szűrőprogramok eseti jellegűek és önkéntesen igénybe vehetőek. Az ezeken való részvételről adatok nem állnak rendelkezésre. Az egyes betegségek által veszélyeztetett korosztályok, nemek számára ajánlott szűrővizsgálatokról egészségügyi felhívásokban tájékoztatják a lakosságot, de a részvétel csak ajánlott.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs ellátás a kórházban nem biztosított, a betegeknek e célból más intézményt kell felkeresnie, például Kaposváron, Keszthelyen vagy Hévízen.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden intézményben (óvoda, iskola) biztosítja (saját feladatként vagy szerződéses szolgáltatóval) a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. Az ellátás minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A városban az intézményi keretek között folytatott sporttevékenység mellett több egyesület és szakosztályuk kínálnak változatos sportolási és hasznos szabadidő eltöltési lehetőséget a gyermek és a felnőtt korosztály, nők és férfiak, fiatalok és idősek, fogyatékkal élők számára. A korábbi, nagy múltra visszatekintő klasszikus versenysportok (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, birkózás, sakk) mellett egyre inkább előtérbe helyeződnek a szabadidősportok, amelyhez kiváló feltételeket teremt a város szabadtéri és fedett sportlétesítményeivel.

A legnagyobb múltra visszatekintő egyesület 1977-ben az MVSE (Marcali Városi Sportegyesület) elnevezést kapta, jelenleg Marcali Városi FC néven ez a klub biztosít lehetőséget a labdarúgók számára az óvodás korcsoporttól a felnőtteken keresztül, egészen az öregfiúk kategóriájáig. Ugyancsak ennek keretében működik a kézilabda, kosárlabda, küzdősport, lovas, sakk és tenisz szakosztály.

A felnőtt csapat jelenleg a Somogy Megyei I. osztályban szerepel, megújult klubházzal, pályával, mintegy 600 székkel fedett lelátóval, beléptető-rendszerrel, elkülönített vendégszektorkkal rendelkezik a stadion, a labdarúgók és szurkolók otthona. Műfüves pálya a Mikszáth iskolában és az MLSZ támogatásával a Sport utcában is épült.

A városi sportélet fellendítéséhez jelentősen hozzájárult az 1993-ban avatott 500 férőhelyes, immár Kiss László nevét viselő Városi Sportcsarnok. Az itt alakult MVSZSE – Marcali Városi Szabadidő Sportegyesület – mondhatja magáénak a legtöbb szakosztályt, jelenleg 6-ot. Az indulásnál meglévő kosárlabda (NB II.) és kézilabda (NB I/B) szakosztályokhoz 1997-től csatlakoztak a jelenleg NB II-es bajnokságban szereplő sakkcsapat tagjai. Jelenleg már küzdősport-, tenisz- és lovas szakosztály is működik.

2003 nyarán elkészült a városi fürdő, mely jelenleg már egész évben üzemelő tanuszoda is egyben, ahol az egyesületi keretek között úszó, triatlonozó és aquatlonozó diákok mellett a kistérség oktatási

intézményeinek tanulói részére folyamatos foglalkozást, úszásoktatást biztosít az intézmény nemre és korra való tekintet nélkül. A szabadtéren elhelyezkedő létesítmények nyaranta strandkézilabda, strandfoci és strandröplabda versenyeknek adnak otthont.

Mindezek mellett létezik a településen szabadidős és versenykerékpározás, karate, és íjászat is. Egy Kettő műfüves focipálya, számos kézilabda és teniszpálya segíti szervezett keretek között a kispályás labdarúgó- és teniszbajnokságokat.

Az Európa Park központi részén felnőtt szabadtéri kondicionáló gépek, illetve street workout eszközök kerülnek kihelyezésre, ezzel is bővítve a város szabadidősport kínálatát.

A Marcali és Vidéke Horgászegyesület felnőtt, ifjúsági illetve gyermek tagjai gyakori látogatói a környékbeli vizeknek.

A felfestett túraútvonalak lehetővé teszik a „zöldben való elmélyülést”, a környék gazdag és változatos élővilágának megfigyelését, felderítését. A patakok, csatornák, halastavak bősége a horgászat kedvelőinek nyújt kellemes elfoglaltságot. A Balaton közelsége, a Marcali-hát méltóságos erdői, a Marcali-víztározó madár-kavalkádja, a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet élővilága, az erdei kisvasút, a közeli települések látnivalói (Somogyvár, Somogyfajs, Nikla, Szőcsénypuszta, Hollád, Vörs, a Csillagvár) rendszeres kirándulásra, túrázásra ösztönözik az érdeklődőket.

A városban működő civil szervezetek részére évente szabadidő és diáksport pályázat kerül kiírásra, mellyel az önkormányzat támogatást biztosít a szabadidő hasznos eltöltésével kapcsolatos rendezvényeikhez, sport és táboroztatási programjaikhoz.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatást a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ (továbbiakban: SZESZK) biztosít. Az intézmény ellátási területei 2016. január 1. napjától érvényesek.

Az alapellátások célja, hogy rászorulókat saját otthonukban és lakókörnyezetében kapjanak segítséget az önálló életvitel fenntartásában, problémák megoldásában. **Alapszolgáltatások** körébe tartozik:

- tanyagondnoki szolgáltatás,
- az étkeztetés,
- a házi segítségnyújtás,
- a családsegítés,
- a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- a közösségi ellátások (közösségi pszichiátria ellátás),
- a támogató szolgáltatás,
- a nappali ellátás (Idősek Nappali ellátása).

Tanyagondnoki szolgáltatás

A szolgáltatást Marcali-Gyótapuszta lakosai térítésmentesen vehetik igénybe.

A tanyagondnoki szolgálat célja, hogy a Marcali-Gyótapuszta területén élők intézményhiányból eredő hiányait enyhítse, alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutását biztosítsa, egyéni és közösségi szükségletek teljesítését segítse.

Étkeztetés

A szolgáltatást a marcali (Marcali és városrészei – Bize, Boronka, Gyótapuszta, Horvátkút) és sávolyi lakosok vehetik igénybe.

Az intézmény napi egyszeri meleg ételt biztosít a szociálisan rászorulóknak, vagyis a 65 év feletti nyugdíjas személyek, tartós betegek, mozgásában korlátozottak, önellátásában akadályozottak, fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, hajléktalan személyek részére.

Házi segítségnyújtás

A szolgáltatást Marcali (Marcali és városrészei – Bize, Boronka, Gyótapusza, Horvátkút), Nagyszakácsi, Sávoly, Somogyzsitfa, Csákány, Szókedencs, Somogysámsón, Nemesvid és Somogysimonyi lakosai vehetik igénybe. A házi segítségnyújtás azon igénylők ellátását biztosítja, akiknek a gondozási szükséglete (egészségi állapota vagy személyes körülménye) azt indokolttá teszi. A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakásán, lakókörnyezetében kell biztosítani, az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

A szolgáltatás célja saját lakókörnyezetben az önálló életvitel fenntartása érdekében az ellátást igénybevevő fizikai, mentális, szociális szükségleteinek életkorának, élethelyzetének, egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

Családsegítés

A családsegítés a Család- és Gyermejjóléti szolgálat keretében működik. A Család- és Gyermejjóléti szolgálat ellátja a családsegítés (Szt.64.§ (4) bekezdés) és a gyermejjóléti szolgálat (Gyvt.39. és 40.§) szolgáltatási feladatait.

A szolgáltatás Nemesvid és Somogysimonyi Marcali, Nagyszakácsi, Sávoly, Somogyzsitfa, Csákány, Szókedencs, Somogysámsón, Nemesvid és Somogysimonyi, Nemesdéd, Varászló, Vése településeken biztosított.

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

Többek között az alábbi tevékenységeket látják el:

- szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadás;
- anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése;
- szociális segítő munkát, – családban jelentkező működési zavarok, konfliktusok megoldásának elősegítése;
- közösségfejlesztő programok szervezése, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztés.
- tartós munkanélküliek, fiatal munkanélküliek, adósságterhellel, lakhatási problémával küzdők, fogyatékkal élők, krónikus betegek, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek, egyéb szociálisan rászorulóknak részére tanácsadás nyújtása;
- kríziskezelés, valamint nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A szolgáltatás a marcali járás területén minden településen biztosított.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére a felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott szolgáltatás.

Közösségi pszichiátriai ellátás

A szolgáltatás a marcali járás területén minden településen biztosított.

A közösségi pszichiátriai ellátás olyan önkéntesen igénybe vehető, ingyenes, hosszú távú, közösségi alapú gondozás, amelynek során a gondozás és a pszicho-szociális rehabilitáció az ellátott otthonában, illetve lakókörnyezetében történik. Hozzájárul az önálló életvitel fenntartásához, meglévő készségek megtartásához és fejlesztéséhez, lehetőséget ad orvosi, egyéb terápiás kezelés figyelemmel kísérésére.

Támogató szolgáltatás

A szolgáltatás a-marcali járás valamennyi településén biztosított, nem csak rászorulóknak részére.

A támogató szolgálat célja elsősorban a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

A támogató szolgálat elsődleges célcsoportja:

- hallás sérültek,
- látás sérültek
- autisták
- mozgásszervi fogyatékkal élők
- értelmi fogyatékkal élők
- halmozottfogyatékkal élők

Nappali ellátás

Ellátási terület: Marcali, Csákány, Nagyszakácsi, Sávoly, Somogyzsitfa, Szőkedencs, Somogysámsón, Nemesvid és Somogysimonyi.

Marcali városban két telephelyen működik Idősek nappali ellátása, 50 férőhellyel.

Nappali ellátást igényelheti, aki 18. életévét betöltötte, egészségi állapota vagy idős kora miatt mentális és szociális támogatásra szorul, önmaga ellátására részben képes. Feladata az érintettek lakókörnyezetben napközbeni tartózkodásának, társas kapcsolatainak, alapvető higiénés szükségleteinek, igény esetén étkeztetésének kielégítése.

Szakosított ellátás akkor vehető igénybe, ha az életkor, egészségi állapot, szociális helyzet miatt rászorultat az alapellátás keretében nem lehet ellátni.

Marcaliban a SZESZK ilyen ellátást biztosít az Idősek Otthonában, ahol jelenleg 22 fő részére nyújt tartós bentlakásos ellátást.

Szolgáltatás megnevezése	Igénybevevők száma					
	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017.
Falu- és tanyagondnoki szolgálat	59	44	35	69	37	34
Étkeztetés	254	237	239	238	239	219
Házi segítségnyújtás	69	121	123	127	142	143
Családsegítés (gondozotti létszám)	182 2931	134 3 165	135 2 642	200 2 289	86 2 942	82 2099
forgalom						
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	222	186	201	194	201	210
Közösségi pszichiátriai ellátás	44	44	49	48	49	48
Támogató Szolgálat	47	54	52	49	51	52

Nappali ellátás	49	51	46	52	41	38
Szakosított ellátás – Idősek Otthona	25	25	23	28	23	29
- Gondozóháza	15	9	9	15	10	4

Jogszályi változás következtében a családsegítés szervezeti keretei és feladatai 2016. január 1-től lényegesen átalakultak. A feladataik központjában a családok rendszer szemléletű, intenzív gondozása áll.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az Önkormányzattal szemben a szolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A méltányossági alapon megállapított közgyógyellátás szabályait a helyi szociális rendeletünk szabályozta az Szt. felhatalmazása alapján.

A méltányossági közgyógyellátás ellátás szabályai 2015. március 1-től kikerültek a szociális törvényből. Az ellátás biztosítása a települési önkormányzatok számára nem kötelező, azzal, hogy a 2015. március 1-jét megelőzően megállapított méltányossági közgyógyellátás tekintetében – a jogosultság határozatában megállapított időtartamára, vagy annak megszüntetéséig – a 2015. február 28-án hatályos rendelkezések alkalmazandók. Új ellátásként az önkormányzatok a települési támogatás keretében biztosíthatnak támogatást a gyógyszerkiadások viseléséhez.

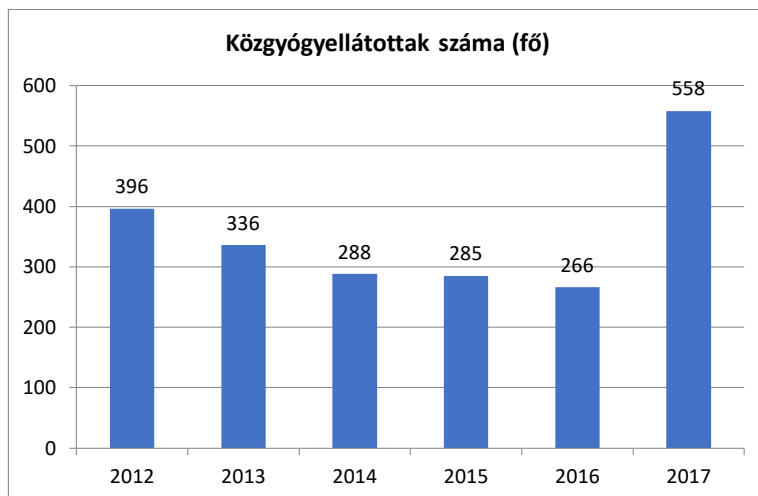
Marcali Város Önkormányzata továbbra is meg kívánta tartani ezen ellátás biztosítását, hogy segítséget nyújtson a rászorulóknak részére. Feltételei a szociális ellátások és szociális szolgáltatások helyi szabályairól szóló 9/2015. (II.26.) számú önkormányzati rendelet 23.§-ában meghatározásra. Ezek alapján a gyógyszerkiadások viseléséhez nyújtott települési támogatásra az a személy jogosult, akinek a kérelem benyújtását megelőző hónapban:

- az egy főre számított havi családi jövedelemhatára az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 240%-ánál (68.400.- Ft), egyedül élő esetén 250%-ánál (71.250.- Ft) nem magasabb és nem rendelkezik hasznosítható vagyonnal, továbbá
- a társadalombiztosítási támogatásba befogadott gyógyszerköltsége havonta a 6.000.-Ft-et eléri.

A jogosultsági feltételek megléte esetén a támogatás három hónapra állapítható meg, havi összege a gyógyszerértéki igazoláson szereplő összeg, de legfeljebb 6.000.- Ft

A Járási Hivatal által közgyógyellátásban részesítettek a fenti támogatásban nem részesülnek, számuk az alábbiak szerint alakult:

Forrás: TeIR, KSH, kormányhivatal

Gyógyszerköltségek viseléséhez nyújtott támogatásban részesülők:

	Támogatásban részesülők száma
2015.	67
2016.	65
2017.	48

Forrás: önkormányzati adatok

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozója részére biztosított anyagi hozzájárulás. Az ápolási díjnak három formája létezik. Az első kettő esetében a járási hivatal, a harmadik esetében a hatáskör gyakorlója a képviselő- testület.

Az Szt. értelmében a járási hivatal egyrészt ápolási díjat állapíthat meg – a jegyes kivételével – a hozzátartozónak [Ptk. 685. § b) pontja], ha állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi. Jogosult lehet tovább az is, aki fokozott ápolást igénylő súlyosan fogyatékos személy gondozását, ápolását végzi.

A harmadik, úgynevezett méltányossági ápolási díj megállapítására a Marcali Városi Önkormányzat Képviselő- testülete biztosít lehetőséget, az Szt felhatalmazása alapján, a saját költségvetése terhére.

Az ápolási díj összege 2013. január 1-jétől a minden évben a költségvetési törvényben meghatározott összeghez viszonyítva, annak százalékában meghatározva. A 2018. évben az első esetben 32.600.- Ft, a második esetben 42.380.- Ft, illetve annak 80%-a 26.080.- Ft. Az ápolási díj szolgálati időre jogosít, járulékfizetési kötelezettséget von maga után. Az ápolási díj megállapítása iránt évek óta folyamatos és növekvő az igény.

A méltányossági ápolási díj szabályai szintén 2015. március 1-től kikerültek a szociális törvényből. Az ellátás biztosítása a települési önkormányzatok számára jelenleg nem kötelező. Az önkormányzatok a települési támogatás keretében ellátást biztosíthatnak a 18. életévet betöltött tartós beteg személy ápolását, gondozását végző hozzátartozók részére.

Marcali Város Önkormányzata a támogatást megtartva 2015. március 1-től 9/2015. (II.26.) számú önkormányzati rendeletének 21.§ -22.§-aiban szabályozta a jogosultság feltételeit. A méltányossági ápolási

díjra az a személy jogosult, akinek esetében az egy főre számított havi családi jövedelemhatár az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200%-át, egyedülálló esetén 250%-át nem haladja meg és az Szt. 41-43. §- aiban foglaltaknak is megfelel. A jogosultság egy évre állapítható meg.

Az elmúlt kettő évben a központi költségvetési törvényben emelkedett az ápolási díj mértéke, amit követve a méltányossági ápolási díj mértéke is nőtt.

Méltányossági ápolási díjban részesülők	
	Támogatásban részesülők száma
2015.	19
2016.	18
2017.	23

Forrás: önkormányzati adatok

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

A települések jövője alakításában létfontosságú szerepe van a kultúrának. A települések kulturális sokszínűsége jelentheti az újítások forrását. A települési közösségekben megvalósuló társadalmi integráció és szociális kohézió közege maga a helyi kultúra. Ezért nagyon fontos, hogy településünk az egyén és közössége összefüggésében legyen képes megfogalmazni, megvitatni és érvényesíteni jövőjére vonatkozó életcéljait. A közösségfejlesztés, az esélyegyenlőség mérséklése a közéleti pezsgés helyi lehetőségeinek erősítésével stratégiai szerepet tölt be.

Fontos mindenki számára biztosítani a közművelődési tevékenységekben való részvétel lehetőségét. A kulturális intézmények az alapellátás keretében mindenki számára ösztönzést nyújtanak arra, hogy önművelés céljából bekapcsolódjanak a kulturális tevékenységekbe és megismerhessék a kulturális értékeket. A település tagjaként kifejezzék, milyen értékek, célok, fejlesztési irányok fontosak számukra, részt vegyenek a közösségi élet fejlesztésében, valamint, hogy ezekhez állandó helyszínt és szakmai segítséget vehessenek igénybe az önfejlesztéshez, az önműveléshez, a közös értékek kifejezéséhez, megéléséhez, a közös célok megfogalmazásához, a tevékenységek színvonalának biztosításához. A kultúra tartja össze a helyi közösségeket, ugyanakkor tartást ad az egyéneknek is.

A Magyar Kulturális Stratégia legfontosabb alapértéke az esélyegyenlőség. A kultúrának kitüntetett helye, szerepe van az esélyegyenlőség elősegítésében, és az esélyegyenlőtlenségek csökkentésében.

Ehhez egyik oldalon a differenciált kulturális kínálatra (mennyiség, minőség), a hozzáférés esélyeinek biztosítására (anyagi, fizikai, területi, információs és kommunikációs akadálymentesség) kell. Másik oldalon a szellemi és gondolkodási képességszint megértésére, a nyelv dekódolási ismeretére, gyakorlatára, a befogadásra való nyitottságra és motivációra (érdeklődési, érzelmi azonosulás) van szükség. Ezek hiánya megalapozhatja az érdektelenséget, a tolerancia és a szolidaritás csökkenését, a mélyen gyökeredző sztereotípiák rögzülését, az előítéletességet, a diszkriminációt.

Ezt szem előtt tartva Marcali város kulturális stratégiájának fő célkitűzése: mindenki számára elérhetővé tenni a kulturális javakat és szolgáltatásokat. Hangsúlyos szerepe van annak, hogy mindenkit megillet az alkotás lehetősége és mások alkotásainak megismerése. Esélyt kell kapnia a kisebbségnek a többség mellett, az amatőrnek a profi mellett. Ám az esélyteremtés minden érintett aktív részvételével lehetséges csak.

Nemcsak Magyarország, de Marcali térségében is tapasztalt egyik gyenge pont a közéleti passzivitás, az együttműködési készségek alulfejlettsége, ezért mindenképpen indokolt a továbbiakban a helyi közösségek megerősítése, és az ehhez szükséges erőforrások megteremtése.

A város polgárait jellemző az egészséges lokálpatriotizmus, a városlakók büszkék a helyi kultúra eredményeire, helyi művelődési közösségeikre. A helyi hagyományok gyökerei erősek, erőteljesen jelentkeznek az itt élők tudatában segítve ezzel az esélyegyenlőség megvalósulását. Vannak tervek és közakarát a kulturális városfejlesztésre mind az infrastruktúra területén - előtérbe helyezve a kulturális intézmények teljes körű akadálymentesítését - mind a programok bővítésére vonatkozóan, melyek által az esélyegyenlőség biztosítva lesz minden érintett társadalmi réteg, csoport számára. Erős (erősödő) a civil élet, a civil szervezetek együttműködnek az önkormányzattal a városfejlesztésben. Értékes helyi kulturális hagyományokkal, rendezvényekkel, fesztiválok szervezésével igyekeznek a kulturális életbe bevonni a hátrányos helyzetű városlakók csoportjait, megakadályozva ezzel, hogy a leszakadó rétegek kiessenek a kulturális fogyasztók köréből. Abban viszont probléma rejlik, ha valaki a megteremtett esélyegyenlőség ellenére sem veszi igénybe a kulturális lehetőségeket. A jövőben lépéseket kell tenni a kulturális fogyasztást befolyásoló negatív hatások, például passzivitás, elszemélytelenedés, előítéletek kialakulásának ellensúlyozása céljából.

3.7.1 Közösségi élet színterei, fórumai

A Kulturális Központ a helyi közművelődési rendelettel összhangban, közművelődési alapszolgáltatások keretében támogatja az esélyegyenlőség megvalósulását. Elsősorban megteremti annak lehetőségét, hogy az esélyegyenlőségi célcsoportok is (akadálymentesen) igénybe vehessék a szolgáltatásokat. Tanfolyamokat fogad be (nyelvtanfolyamok, munkaerő-piaci érvényesülést elősegítő képzések, szakmát adó tanfolyami képzések), együttműködik az öntevékeny kulturális civil szervezetekkel, infrastruktúrájával segíti működésüket. Szervezi a helyi művészetoktatáshoz kapcsolódó tevékenységeket, bemutatókat, segítve ezzel a szociálisan hátrányos helyzetű, tanulási és magatartási problémákkal küszködő, fogyatékkal élő gyermekek művészetekben való kibontakozását. Teret ad a művészeti ágak gyakorlására, gondoskodik a város művelődési közösségei által létrehozott produkciók menedzseléséről. Infrastruktúrájával támogatja az előadó-művészeti és tárgyalgató ágában tevékenykedő közösségeket, Az esélyegyenlőség jegyében a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése érdekében bemutatók, találkozói fórumokat szervez, rendezvényeikhez közösségi teret biztosít. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns ingyenes programjaival, rendezvényeivel mindenkinek lehetőséget teremt a kultúrafogyasztásra is.

a.) Infrastruktúra

A Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa programban partnerséget vállalva, a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanácshoz benyújtott nyertes projektjének keretében alakította ki Marcali Város Önkormányzata a Kulturális Korzót – a Kulturális Központot kiszolgáló helyiségekkel, közösségi terekkel, kamara-mozival, kiállítóterekkel, az épületben lévő Marcali Múzeum bővítésével és az intézmény egészére vonatkozó, akadálymentes és látogatóbarát környezet megteremtésével. A felújítással és átalakítással, a civil szervezetek igényeinek és a felnőttoktatás korszerű feltételeinek is megfelelő fejlesztéssel bővült a termék száma, színvonala, valamint a városi televíziózáshoz szükséges modern stúdió is az épületben kapott helyet. Az intézmény bejegyzett Digitális Jólét Pont, melynek munkáját e-tanácsadó segíti, ezáltal közösségeket épít, gondoz.

A Marcali Kulturális Központnak a székhellyel azonos településen hét telephelye van, ebből négy Marcali városrészeiben: bizei, boronkai, gyótapusztai és horvátkúti közösségi ház. Mind a négy épület akadálymentesített, a boronkai és a horvátkúti közösségi házban mozgáskorlátozott mosdó is kiépítésre került. Telephelyeként működik Marcaliban a Civil Szervezetek Háza, illetve a Művelődési Ház. Mindkét épület részben akadálymentes, ami azt jelenti, hogy nem a főbejárat, hanem az épületek oldalbejáratai akadálymentesek. Az akadálymentesítés ütemezése folyamatos.

Helyi művelődési közösségek, egyesületek nyitva tartási időben, előzetes egyeztetés alapján, bérleti díj megfizetése nélkül használhatják az intézmény és telephelyeinek közösségi teremt, annak infrastruktúrájával együtt, kizárólag kulturális/közösségi célokra.

b) Kulturális szolgáltatások

1. Kultúrával a betegek és fogyatékkal élők esélyegyenlőségéért

A fogyatékkal élő emberekkel kapcsolatos negatív attitűdökkel, a sztereotípiák és előítéletek jelenségével még mindig gyakran találkozni. A Marcali Városi Kulturális Központ hangsúlyt fektet kulturális stratégiájában a fogyatékkal élőket bevonó, vagy érintő programok, rendezvények szervezésére és támogatására is, hogy csökkentse ezeket az előítéleteket és a kultúra segítségével elősegítse a társadalmi felzárkózásukat.

Év	Alapszolgáltatás	Program		Esélyegyenlőségi szerepe a célcsoportnál
2018	Rendezvényszervezés	Rendezvények		Fogyatékkal élők előadó-művészeti támogatása
		„Sláger születik”	Az előadóesten Máthé Péter egyik dalát siket	

			fellépő kísérte jeleléssel	
2018	Közösségi szolgáltatás	Klubszoba biztosítása		Fogyatékkal élő emberek közösségi életének segítése
		Civil Szervezetek Házában	Mozgáskorlátozottak Marcali Csoportja Vakok és Gyengénlátók Marcali Csoportja	
2018	Művelődő közösségek	Klubnapokra helyszín biztosítása		A fogyatékkal élők tevékenységének támogatása
		Civil Szervezetek Házában	Reménysugár klub – daganatos betegségben szenvedők	
		Kulturális Korzó	Diabetesz klub	
		Rendezvény támogatása		Fogyatékkal élők bemutatásának, bemutatókozásának elősegítése
	Esélyegyenlőségi nap	Vakok és gyengénlátók, Siketek és nagyothallók, Mozgáskorlátozottak, Máltai Szeretetszolgálat		

2. Kultúrával a nők esélyegyenlőségéért

A nőknek számos szereprepertoárja van – legyen akár szó anyáról, háziasszonyról, szeretőről, feleségről, vagy éppen hivatásának élő nőről. Az első négy hagyományosan nőiesnek tartott szerep, míg a negyedik alig fél évszázada nyert teret a nők társadalmilag elfogadott szerepei között. Kulturális Központ a női értékeket hangsúlyozva szeretné elősegíteni, hogy a nők és a családok meg tudjanak felelni a mai többszörös szerepelvárásoknak.

Év	Alapszolgáltatás	Program		Esélyegyenlőségi szerepe a célcsoportnál
2018	Rendezvényszervezés	Színházi előadás		Nőknek, nőkről színházi műfaj keretében.
			Nőnap operettgála	
		Előadó-művészet		Női előadóművészek fellépési lehetőségeinek megteremtése.
Marcali Nyár koncertsorozat	Auth Csilla énekes			
	Majálisi programsorozat	Baranyi Lia énekes		
2018	Kiállításrendezés	Kortárs Galéria kiállításai		A női alkotók bemutatása, bemutatkozása. A Kortárs Galériában és az Amatőr Alkotók kiállítóterében rendszeresen, kiemelten a helyi, de az ország bármely területéről érkező női képzőművészek, női amatőr alkotók kiállításai.
			Falusiné Terjék Éva népi iparművész	
			Lengyel Adél Eszter szövő	
			R. Soltész Boglárka fotográfus	
			Melegh Andrea selyemfestő	
			Hermann Zsófia festőművész	
		Amatőr alkotók kiállításai		
			Balogh Lászlóné gobelinkészítő	
	Kelemen Gáborné dekupázskészítő			
	Bartsch Zoltánné kézműves			
	György Erika fotós			
2018	Ismeretterjesztés	Előadások		A Kulturális Központ ismeretterjesztő előadásorozatába számos
		Mindennapi kultúra	Baranyai Zsófia bőrápoló specialista	

2018	Képzés	előadássorozat	Tari Annamária pszichológus	női előadót hív meg, akik hivatásról, karrieréről, családról, női szerepekről, nőként megélt előnyökről, hátrányokról beszélgetnek az érdeklődőkkel.
		Fotótábor előadás	Csoszó Gabriella fotóművész	
		Foglalkozások		
Marcali Napok programsorozat	Tavaszi öltögető			
2018	Művelődő közösségek	Klubnapokra helyszín biztosítása		A nőkből álló klub tevékenységének támogatása
		Kulturális Korzó	Kiwanis Női Klub	

3. Kultúrával a gyerekek, a fiatalok, a családok, valamint a hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségéért

A város kulturális intézményei – Marcali Városi Kulturális Központ, Berzsényi Dániel Városi Könyvtár, Marcali Múzeum – egész évben sokszínű gyermekprogramokkal, játszóházakkal, filmvetítésekkel, koncertekkel, író-olvasó találkozókkal, múzeumpedagógiai foglalkozásokkal, nyári napközis táborokkal és pályázati forrásokat igénybe véve különböző egyéb lehetőségeket kínálva várják Marcali gyermekközönségét. A programok szervezésénél figyelembe veszik a szociálisan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, fogyatékkal élő gyermekek és szülei igényeit. A kulturális intézmények együttműködéseket is kötöttek helyi és megyei középiskolákkal a diákok közösségi szolgálatáról. Nyári időszakban az intézmények diák munkásokat is alkalmaznak.

A Kulturális Központ nagy hangsúlyt fektet a gyermekek esélyegyenlőségét előtérbe helyező programjaira, illetve támogatást ad más közösségek, szervezetek ilyen irányú törekvéseknek is. Célja azon problémák enyhítése/kezelése is, mely a szegénységben élő, hátrányos helyzetű gyermekeket érintik. A Kulturális Központ ingyenes programjaival törekszik arra, hogy tegyen az óvodai, iskolai diszkrimináció ellen, a hozzáférés esélyét javítsa a fejlesztő foglalkozásokhoz, az egészséges életmódot preferálja, s hogy az intézmény gyermekeket megszólító szolgáltatásait minél gyakrabban igénybe vegyék.

Év	Alapszolgáltatás	Program		Esélyegyenlőségi szerepe a célcsoportnál
2018	Rendezvényszervezés	Rendezvény		A hozzáférés esélyeinek megteremtése, egészséges életmód preferálása. A gyerekek, a fiatalok bemutatásának, bemutatkozásának elősegítése, a családi programok szerepének erősítése.
		Majális	Családi kitelepített vidámpark	
		Végre itt a nyár	Szezonnyitó a fürdőben	
		Lurkó nap	Táborzáró állomásjáró, Alma együttes koncertje	
		Tekergő liget	Kisgyermekes családok családi napja a Berzsényi parkban	
		Érik a szőlő programsorozatban	Óvodások színpadi műsora, művészeti iskola néptáncosainak fellépése, gimiszek produkciója.	
		Rózsalugas	Családi, közösségi rózsáültetés a Béke parkban az újszülöttek tiszteletére	
		Színházi előadás		Gyerekeknek, gyerekekről színházi műfaj keretében.
Varázserdő	óvodások			

		Lulu kalandos utazása	kisiskolások	
		Erdei Kalamajka	óvodások	
		Varázslóca	kisiskolások	
		Hupikék törpikék	óvodások	
		Varázslatos mesekártyák	kisiskolások	
2018	Kiállításrendezés	Amatőr alkotások kiállításai		A gyermek (óvodástól a középiskolásig) alkotók bemutatása, bemutatózásnak támogatása. A Korzó Folyosógalériáján kapnak helyet a gyerekek által készített produktumok.
		Lurkó kiállítás	Gyermektáborokban készült alkotások	
2018	Ismeretterjesztés	Foglalkozások		A gyerekek (óvodástól a középiskolásig) ismereteinek bővítése a kultúra, a művészetek eszközeivel.
		Kiállításához kapcsolódó	Csokigyurmázás	
			Selyemfestés	
			Origamikészítés	
		Jeles napokhoz kapcsolódó	Húsvéti játszótér	
			Gyermeknapj játszótér	
Halloweeni játszótér				
2018	Képzés	TÁMOP fenntarthatóság		Kompetenciafejlesztés és tehetséggondozás.
		„A helyi hagyományok innovatív továbbélését, alkalmazását szolgáló kompetenciák fejlesztése a kézműves technikáktól a digitális technikákig.”	A projekt keretében filmes, fotós, kézműves és kerámiaszakkörökön vehettek részt általános és középiskolás diákok. A fenntarthatóság 2019 végéig tart.	
2018	Tábor	Korzó tábor	Nyári napközis gyerektábor	Családok támogatása, ismeretbővítés a hozzáférés esélyeinek megteremtésével.
2018	Művelődő közösségek	Rendezvények támogatása		A gyerekek, a fiatalok, a hátrányos helyzetűek közösségi életének segítése. A tehetséggondozás támogatása.
		Berzsenyi est	A gimnázium diákjainak fellépése művészeti produkciókkal	
		Kiállítások támogatása		
		Ember és természet	Széchenyi Zsigmond középiskola fotó és rajzpályázata	
		Marcali épített és természeti értékei	Motte rajzpályázata	

4. Romák

A romák hátrányait tovább növeli a mindennapi diszkrimináció. A mélyszegénységben élő embereket nem lehet azonosítani a romák csoportjával, hiszen a roma társadalom is erősen rétegzett, akár a

magyar társadalom egésze. A mindennapokban sajnos változatlanul működnek a diszkriminatív mechanizmusok, amelyek tovább rontják a romák helyzetét.

Év	Alapszolgáltatás	Program		Esélyegyenlőségi szerepe a célcsoportnál
2018	Rendezvényszervezés	Felnőtt fotótábor keretében	Riport fotózás a Dózsa György utcai szegregátumban	Érzékenyítő dokumentarista ábrázolás a romákról
2018	Kiállításrendezés	Kortárs Galéria		.Diszkrimináció csökkentése a művészet eszközeivel.
			Fotótáborban készült képek kiállítása a romákról	
2018	Művelődő közösségek	Rendezvény támogatása		A pozitív attitűdök kialakításának segítése. A gyermekvédelmi gondoskodásban élők – ahol 90 százalékos a romák aránya - bemutatkozásának támogatása.
		Zene nélkül mit érek én	Somogy Megyei Gyermekvédelmi Főigazgatóság zenés-táncos rendezvénye Marcaliban.	
		Klubnapokra helyszín biztosítása		A romák közösségi tevékenységének támogatása
Civil Szervezetek Háza	Marcali Roma Folklór zenekar			

5. Kultúrával az idősök esélyegyenlőségéért

Súlyos és széles kört érintő mentális problémát jelent az elmagányosodás, a szorongás, a félelem az egyedül élő idős embereknél, amit felerősít az a tény, hogy gyakran válnak bűncselekmények áldozatává. A Marcali Városi Kulturális Központ kiemelt hangsúlyt fektet kulturális stratégiájában az időseket bevonó, vagy érintő rendezvények szervezésére, hogy bővítse a nyugdíjas szervezetek, klubok tevékenységét, közösségi programjait. Rendszeres minden évben a Marcali Rendőrkapitányság bűnmegelőzési tanácsadójának preventív előadása is az idős közönségnek.

Év	Alapszolgáltatás	Program		Esélyegyenlőségi szerepe a célcsoportnál
2018	Rendezvényszervezés	Rendezvény		Idősek bevonása a programokba.
		Nagy Korzó Csata	Civil szervezetek, köztük az időseket, nyugdíjasokat is megszólító tudáspróba	
		Színházi előadás		Időseknek, idősekről színházi műfaj keretében.
			Idősek napi operettgála	
Előadó-művészet		Nyugdíjas, idős előadóművészek fellépési lehetőségeinek megteremtése.		
Szüreti fesztivál programsorozat	Szivárvány Nyugdíjas Egyesület énekkara			
2018	Kiállításrendezés	Amatőr alkotók kiállításai		Az idős, nyugdíjas alkotók bemutatása, bemutatkozása. Az Amatőr Alkotók kiállítóterében rendszeresek, kiemelten a helyi nyugdíjas képzőművészek, idős amatőr alkotók kiállításai.
			Sándor Károly fafaragó	
			Balogh Lászlóné gobelinkészítő	
			Huszár Géza makettező	
		Bartsch Zoltánné kézműves		

2018	Ismeretterjesztés	Előadások		A Kulturális Központ a mai korral lépést tartó témákban ismeretterjesztő előadássorozatába számos nyugdíjas előadót hív meg, akik az idős emberek életét is befolyásoló aktuális témákról beszélgetnek az érdeklődőkkel.
		Mindennapi kultúra előadássorozat	Németh Zsigmond nyugdíjas világrekorder óceánrepülő Emlékelőadás a nagyszakácsi Krénusz József Metropolitan Operában töltött éveiről	
2018	Művelődő közösségek	Klubnapokra helyszín biztosítása		Az idősekből álló klubok, szervezetek tevékenységének támogatása
		Gyótapusztai közösségi ház	Nyugdíjas szervezetek találkozója a Honvéd klub szervezésében	
		Gyótapusztai közösségi ház	Nyugdíjas szervezetek találkozója a Szivárvány klub szervezésében	
2018	Közösségi szolgáltatás	Klubszoba biztosítása		Az idősök közösségi életének segítése
		Civil szervezetek Háza	Honvéd Nyugállományúak Klubja	
			Bajtársi Egyesület	
		Kulturális Korzó	Bajtársi Egyesület Dalárdája	
Boronkai Községi Ház	Szivárvány Nyugdíjas Egyesület Boronkai Nyugdíjas Klub			

Nemzetközi partnerség

Marcali városa 4 testvértelepülési kapcsolattal rendelkezik, testvérvárosai: Künzelsau (Németország), Maroshévíz (Románia), Medulin (Horvátország) és Morrovalle (Olaszország).

Maroshévíz és Marcali 2015-ben ünnepelte, Künzelsau és Marcali 2017-ben ünnepelte 25 éves testvértelepülési kapcsolatát.

Künzelsauval és Maroshévízzel valódi tartalommal megtöltött a kapcsolat. Marcali együttesek rendszeres fellépők a városokban, a künzelsau zeneiskola és a marcali zeneiskola között szoros együttműködés alakult ki, a marcali gimnáziumból pedig rendszeresen látogatnak diákok Künzelsaubá, hogy gyakorolhassák a német nyelvet.

Marcaliban az elmúlt években több nemzetközi vonatkozású program valósult meg, amelyek a következők: 2015-ben volt a Nemzetek Fesztiválja horvát és erdélyi delegációval, művészeti együttesekkel, valamint a Lengyel Krotosyn Járás amatőr művészeinek kiállítása nyílt meg a Kulturális Korzóban. 2016-ban a Maroshévízi Református Egyházközség partnerségével, a Kulturális Központ és a Marcali Múzeum szervezésében valósította meg a marcali önkormányzat az Értékeink nyomán című, a két település helyi értékeit bemutató programsorozatát. A Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium Természetbarátok Munkaközössége rendezésében Kulturális Központ támogatásával Zvonimir Istvan horvát természetfotós kiállítása nyílt meg a Kulturális Korzóban. Bieranjas - svájci zenekar koncertje (melynek marcali tagja – Tóth Bence – is van), Balatonmáriaifürdői Fúvós Zenekari találkozó egyik résztvevő együttesének fellépése a marcali szabadtéri színpadon a Kulturális Központ támogatásával. Leendő kapcsolat

kiépítése során Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének tagjai ismerkedtek a Kulturális Korzó tevékenységével. 2016-ban és 2017-ben is a Kulturális Központ infrastrukturális támogatásával, Marcaliban tartott konventet a Magyarországi Kiwanis Klubok Szövetsége, amin részt vett az osztrák elnök, Richard Ache, valamint a soros elnök Hans Peter Herlitschek, illetve a szövetség európai elnöke Sjoerd Timmermans. A szakmai tréningeket Josef Wasser osztrák és Ralf-Otto Gogolinski német trénerok segítették.

Marcaliban 60 egyesület és alapítvány működik, amelyek a lakosság valamennyi társadalmi csoportját megcélozzák.

Gyermekek támogatását végzik a település nevelési-oktatási intézményeinek alapítványai (Marcali Város Óvodáiért Közalapítvány, Szivárvány Közalapítvány, Tulipán Közalapítvány, Szakképzési Alapítvány a Marcali Szakképző Iskola támogatására) kiemelten a hátrányos helyzetű gyermekeknek és családjaiknak segít a Családokért Közalapítvány, nehéz anyagi helyzetben lévő felsőfokú tanulmányokat folytató fiatalok számára nyújt segítő kezét a Zita Királyné Közalapítvány. Egyszeri vagy rendszeres pénzbeli és természetbeni adományokat juttat el a beteg és tehetséges gyermekek részére, illetve a csonka családban élő gyermekek számára az Őszinte Mosoly Közhasznú Alapítvány. A Hét-szín-tér Alapítvány célja a rászoruló tanulóknak tanszer, taneszköz, ruházat vásárlása és a tanulók szabadidejének hasznos, kulturált eltöltésének segítése.

Marcaliban működik a "KIWANIS" Női Klub Marcali - Humanitárius és Karitatív Egyesület és a Marcali Kiwanis Young Professionals Klub Egyesület, melyek rászorulóknak nyújtanak segítséget - kiemelt figyelemmel a gyermekekre -, anyagi (pénzbeli), erkölcsi, szociális és kulturális területen egyaránt.

Családban élő súlyosan, halmozottan sérült és autista gyermekek és felnőttek, valamint családtagjaik (gondozóik) támogatását végzi az Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány.

A városban tevékenykedik a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja, amely segítve a rászorulókat rendszeresen ruhaosztást tart, közösségi programokat szervez. A Máltai Szeretetszolgálat működteti a Gondviselés Házát, ahol az önkiszolgálásra részben képes vagy önkiszolgálásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékkal élő, illetve autista személyek részére biztosított a nappali ellátás. A szervezet személyi segítő szolgálatot és szállító szolgálatot is ellát. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány fenntartásában Marcali-Boronkán működik fejlesztő iskola, ahol a környékbeli súlyosan halmozottan sérült gyermekek oktatása történik.

Az "Egerszegi" Alapítvány Marcali és környéke mozgáskorlátozottainak társadalmi esélyegyenlőségének elősegítését tűzte ki célul. Mozdáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének Marcali Körzeti Csoportja a mozgáskorlátozottak érdekvédelmét, közösségének megteremtését vállalta fel. Az utóbbi években aktívan segíti a vakok és gyengénlátók életét a Vakok és Gyengénlátók Somogy Megyei Egyesületének Marcali Kistérségi Csoportja.

A Szivárvány Városi Nyugdíjas Egyesület az idősek, nyugdíjasok magányosságából való kiragadását tette céljává, szintén a nyugdíjasok érdekeit képviseli a Nyugdíjasok Boronkai Egyesülete, valamint a katonai hagyományokat ápoló Honvéd Nyugállományúak Klubja és a Marcali Bajtársi Egyesület. A Megbékélés Szociális Otthon Alapítvány működteti az Anna Szeretotthon nevű idősek otthonát.

A városi roma nemzetiséghez tartozók képviselőjét Marcali Roma Egyesület látja el, amely célul tűzte ki a marcali roma közösség szociális körülményeinek javítását, a közösségfejlesztést, a roma hagyományok ápolását, munkahelyteremtés előmozdítását.

Hagyományőrző és kulturális egyesületeknek széles palettája található a városban (néptánc csoportok – Baglas Néptáncgyűttes, Baglas Fundamentum Táncgyűttes; énekkarok – Calypso Kórus, Calympha Énekegyűttes, Bajtársi Dalárda, Marcali és Környéke Hagyományőrző Ipartestület, hagyományőrző csoportok).

Az említetteken kívül különböző sportágakat űzőket fog össze több egyesület is. A sportegyesületek között a legnagyobb tagsággal a Marcali Város Szabadidő és Sportegyesület rendelkezik, amely kézilabda, kosárlabda, tenisz, küzdősport, sakk és lovasszakosztállyal működik. Egyéb civil szervezetek által lehetőség van a városban az íjászatra, úszásra, jiu-jitsura, labdarúgásra, kerékpározásra.

Ezek az egyesületek és alapítványok a közösségi élet színes elemeit teremtik meg a városban, általuk a kisebb közösségek és összefogásukkal egész Marcali lakossága változatos és a népesség valamennyi korosztályát felölelő programokban részesül, egyben erősítik az összetartást és a települési identitást.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

A közösségi együttélés harmonikus a városban. Etnikai konfliktus nem jellemző, azonban a romákkal szembeni előítéletesség a mindennapi élet szintjén tapasztalható, ahogy országosan is.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A SZESZK Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat folyamatosan foglalkozik az adományok gyűjtésével és annak szétosztásával.

A Kaposvári Egyházmegyei Karitasz Marcaliban is nagy szerepet kap a rászorultak részére az adománygyűjtés és az adományozás területén. Rendszeres pályázatot nyújtanak be az EU Élelmiszersegély Programhoz, mellyel számos rászoruló család segítségét teszik lehetővé. Ezen kívül a téli időszakban téli tüzelőhöz is igyekeznek segítséget nyújtani. A segélycsomagok kiosztásában a szervezet önkéntesein kívül további önkéntesek vesznek részt.

Az érettségiző középiskolások számára a 2011. évi CIC. törvény a nemzeti köznevelésről 6. § (4) bekezdése írja elő, hogy az érettségi bizonyítvány kiadásának feltétele 50 óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása. Ezt 2016. január elseje után megkezdett érettségi vizsga esetén kell megkövetelnie az iskolának. Ez lehet szociális – pl. idős, beteg emberek látogatása, környezetvédelmi vagy bármilyen más tevékenység, amely a helyi közösség javát szolgálja. A Marcali Berzsenyi Dániel Gimnázium diákjai 2012-től már aktívan részt vesznek a SZESZK adománygyűjtései során.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Önkéntes csoportja folyamatosan várja az adományokat és folyamatosan szervez ruhaosztásokat a rászorulóknak részére. Emellett a csoport élelmiszer-csomagokat oszt a rászorulóknak egész évben, 250 fő támogatott gyermeknek szervez programokat – farsangot, húsvéti ünnepséget, gyermeknapot, mikulásnapot és karácsonyi ünnepséget. A szervezet évente tart családi napot, nőnapot és szeptemberben zenei délutánt a nehéz körülmények között élők számára.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviselésével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira,

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális öngazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére – annak székhelyén – biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

A marcali Roma Nemzetiségi Önkormányzat rendszeresen együttműködik társult partnerként a városi önkormányzattal, a településen és a térségben élő romák számára érdekképviselőt lát el, kulturális programokat szervez. Évente kerül megrendezésre a Roma Nap, amelynek a marcali Cini Jag Folklor Együttes állandó fellépője. A rendezvény kiemelt célja a romák és nem romák közti párbeszéd kialakítása, erősítése, az elfogadás és az együttműködés elősegítése. Egyéb önálló rendezvényt anyagi források hiánya miatt nem tud megvalósítani.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
alacsony iskolai végzettség, alapképzettség hiánya	8 általános megszerzése, szakmunkásképzés bővítése középfokú képzettséggel rendelkezők munkanélküliek számára átképzés
magas munkanélküliség	közfoglalkoztatás bővítése
munkaerő-piaci kompetenciák hiánya	tréningek szervezése
életvezetési problémák	életvezetési tanácsadások, tanfolyamok szervezése, ezek keretein belül attitűdformálás, kompetenciafejlesztés, praktikus ismeretek átadása (például gazdálkodás, háztartás vezetés területén), tanfolyamok által közösségerősítés
szegregált lakóterületek léte, elégtelen lakhatást nyújtó lakások magas aránya	városrészek rehabilitációja (Dózsa Gy. u., Táncsics u.)
romákkal szembeni előítéletesség, diszkriminációs gyakorlat	attitűd formálás, kulturális programok szervezése a párbeszéd kialakításának érdekében; a romák helyzetéről, történelméről felvilágosító előadások szervezése
állástalanok nagy számának regisztrálatlansága a Munkaügyi központnál, ebből adódóan ellátásoktól esés	szemléletváltás, ösztönzésre hatás, a megfelelő kör tájékoztatása, felvilágosítása
esélyegyenlőség bemutatásának hiánya a település	A www.marcali.hu oldalon link kerül kialakításra

honlapján	„Esélyegyenlőség” cím alatt, amelyen információt szolgáltatunk az egyenlő bánásmódról, a diszkriminációval kapcsolatos kérdésekről, az Egyenlő Bánásmód Hatóság eljárásáról, egyéb jogsegélyek lehetőségeiről, szervezetekről, továbbá az elkészült HEP is ezen pont alá feltöltésre kerül, hogy mindenki számára biztosítsuk a lehetőséget
-----------	---

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Magyarországon az évek folyamán a gyermekszegénység jelentősen megnövekedett. Ennek fő okai a munkaerő-piaci helyzet változásaiban keresendők, mint a munkanélküliség jelentős emelkedése, infláció, bérek és szociális juttatások reálértékének csökkenése.

A gyermekszegénység a kutatások szerint több dimenziós, anyagi és nem anyagi tényezők által meghatározott jelenség. A gyermekszegénység elsősorban a családok szegénységén mérhető. A szegénység által különösen veszélyeztetettek a hátrányos helyzetű térségben élők, a nagycsaládosok, az alacsony iskolai végzettségű és munkanélküli szülők gyermekei.

Marcali város demográfiai mutatói az elmúlt 5 évben az alábbiak szerint változott a 0-18 éves korosztályt figyelembe véve:

Év	Állandó népesség (fő)	kiskorúak száma (fő)	kiskorúak aránya (%)
2013	11.806	1.862	15,7
2014	11.745	1.833	15,6
2015	11.647	1.806	15,5
2016	11.517	1.751	15,2
2017	11.500	1.784	15,5

A demográfiai adatok azt mutatják, hogy a kiskorúak száma a népességen belül csökkent az elmúlt 5 évben.

Egyes korcsoportok aránya 2013-2017- között:

Év	Korcsoport			Összesen:
	0-6	7-14	15-18	
2013	605	777	480	1.862
2014	619	771	443	1.833
2015	597	770	439	1.806
2016	590	734	427	1.751
2017	631	727	426	1.784

Forrás: KSH

A kiskorúakon belül megfigyelhető, hogy 2013-2017 között, míg 0-6 éves korosztály száma emelkedett, addig a 7-14 és a 15-18 évesek száma csökkent.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet: A köznevelési törvény 2013. szeptember 1-éig hatályban tartotta a közoktatásról szóló törvény 121. §-a (1) bekezdésének 14. pontjában rögzített definíciót a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet vonatkozásában, ezt követően a definíciót a Gyvt. tartalmazza.

A 2013. szeptember 1-éig hatályos szabályozás értelmében hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

A **hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek** (fiatal felnőtt) fogalma és e tény fennállásának megállapítása, mely a Gyvt- ben került szabályozásra 2013. szeptember 1. napjától.

A Gyvt. 67/A. §-a értelmében a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

- a szülő, családba fogadó gyám iskolai végzettsége alacsony; legfeljebb alapfokú végzettség;
- a szül, gyám alacsony foglalkoztatottsága;
- az elégtelen lakáskörülmények;
- a nevelésbe vétel, valamint a tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás.

Hátrányos helyzetű: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16

- hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű: a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség, alacsony foglalkoztatottság, elégtelen lakókörnyezet) legalább kettő fennáll.

Halmazottan hátrányos helyzetű továbbá a nevelésbe vett gyermek és az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat minden év október 31-ig megküldi az illetékes kormányhivatal részére (Nktvr. 27-29. §)

A jegyzői gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzetének fennállását is.

A hátrányos, halmazottan hátrányos helyzet új meghatározása nem érinti a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kötődő kedvezményeket. Így e támogatásba részesülő gyermek továbbra is jogosult a már korábban említett kedvezmények, juttatások igénybevételére.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma: 216 (115 család)

- ebből hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzetű: 137 (82 család)

(2017. december 31-i állapot szerint)

Hátrányos helyzetűek száma (HH)	89
• szülő(k) vagy gyám alacsony iskolai végzettsége miatt	78
• szülő(k) vagy gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt	11
• elégtelen lakókörnyezet, ill. lakáskörülmény miatt	0
Családok száma, amelyekben a HH gyermekek élnek	57

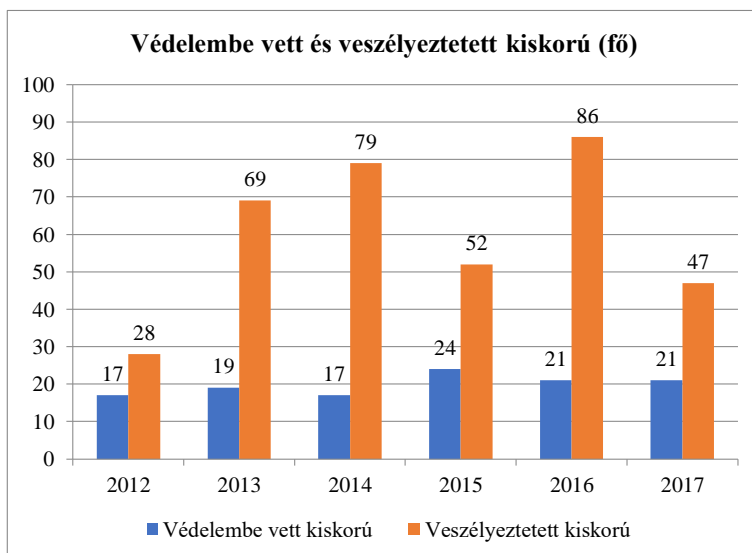
Halmazottan hátrányos helyzetűek száma (HHH)	48
• szülő(k) vagy gyám alacsony iskolai végzettsége és a szülő(k),gyám alacsony foglalkoztatottsága miatt	23
• szülő(k) vagy gyám alacsony foglalkoztatottsága és elégtelen környezet, ill. lakáskörülmény miatt	24
• szülő(k) vagy gyám alacsony iskolai végzettsége és elégtelen lakókörnyezet, ill. lakáskörülmény miatt	1
Családok száma, amelyekben a HHH gyermekek élnek	25

Forrás: Helyi adatok

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én
2012	17	28
2013	19	69
2014	17	79
2015	24	52
2016	21	86
2017	21	47

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR, KSH, helyi adatok

Az előző táblázatból jól kitűnik, hogy a védelembe vett kiskorú gyermekek jóval kevesebben vannak, mint a veszélyeztetett gyermekek. Ennek oka, hogy a védelembe vétel már hatósági intézkedés, melyet szigorúbb feltételek érvényesülése esetén lehet elrendelni, és ez az intézkedés egy folyamatos gyermekvédelmi eljárást igényel. A védelembe vétel okai összetettebbek is, mint a veszélyeztetettség esetében. A környezeti okok mellett megjelennek a szülőnek, sőt, a gyermeknek felróható magatartási okok is.

A védelembe vett 18 év alatti gyerekek száma 2012-ben 17 főt volt, 2017-ben 19 % - al emelkedett a számuk. Ennek azonban oka az a jogszabályi változás, miszerint az 50 óránál több tanórát mulasztó gyermeket a jegyzőnek kötelező volt védelembe venni. A védelembe vett gyermekek száma 2013-ban és 2014-ben sem haladta meg a 20 főt, addig 2015-ben 24 fő volt.

A veszélyeztetett kiskorúak száma 2012-ben 28 fő volt, addig a 2013-as és 2014-es évben viszont a veszélyeztetett kiskorúak száma ismét jelentősen megnövekedett, 2014-ben közel 80 főre emelkedett.

A 2015. évben egy jelentősebb visszaesés figyelhető meg, majd 2016-ban ismételtén egy jelentős, mintegy 60%-os emelkedés történt a veszélyeztetett kiskorúak számában, de ehhez képest a védelemben vett gyermekek aránya csak kis mértékben nőtt.

Véleményünk szerint ez annak a következménye, hogy a gyermekjóléti ellátó rendszer jól működött a településen, a veszélyhelyzet kialakulását meg tudta előzni.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. (Gyvt. 18. § (1) a)) A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli ellátására a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után az a gyermek családba fogadó gyámjával kirendelt hozzátartozó jogosult, aki:

- a gyermek tartására köteles, és
- nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiba, időskorúak járadékába vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik.

A jogosultságot a gyám lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője állapítja meg határozatlan időre. Havi összege – gyermekenként – az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka volt (évekig: 6.270 Ft), jelenleg a szabályozás megkülönböztet alapösszegűt, ami a 2018. évben 6.000, illetve emelt összegűt, ami a 2018. évben 6.500 Ft). Továbbá a jegyző annak a családba fogadó gyámmal kirendelt hozzátartozónak, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli ellátása a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév július hónapjában – a július hónapra járó pénzbeli ellátás összege mellett – és a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában – a november hónapra járó pénzbeli támogatás összege mellett – pótlékot folyósít (esetenkénti összeg a 2018. évben 8.400.- Ft). A pénzbeli ellátásra való jogosultság feltételeit a települési önkormányzat jegyzője évente legalább egyszer felülvizsgálja

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma korábbi években emelkedett, majd 2011-től folyamatosan csökkent. Ennek helyi oka elsősorban, hogy a családok egy főre jutó jövedelme meghaladta a jogosultsági jövedelmi határt. Ez sajnos csak kis mértékben magyarázható azzal, hogy a családok jobb anyagi körülmények között élnek, inkább az az oka, hogy a bérminimum változása nem vonta maga után a jövedelmi jogosultsági feltételek emelkedését a jogalkotó részéről.

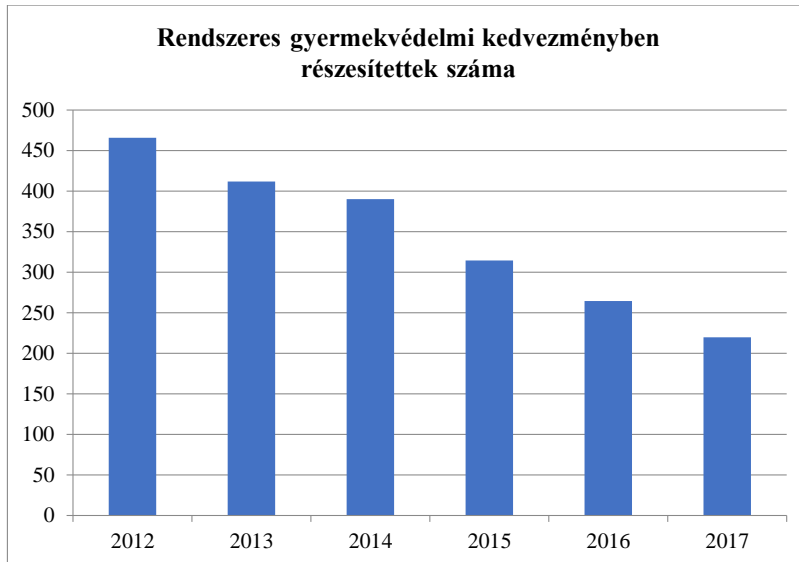
A 2012. évben a 0-18 éves korosztály 25 %-a volt jogosult a támogatásra.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma
2012	465,5
2013	411,5
2014	390
2015	314,5

2016	264,5
2017	219,5

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Forrás: TeIR, KSH, önkormányzati adatok

Marcali városban 2017. december 31. napján 199 fő kiskorú és 17 fő nagykorú volt jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ami összesen 115 családot érintett, ebből 59 szülő egyedül neveli gyermekét. A kedvezményre jogosultak száma a 18 év alatti korosztály 12,7 %-át jelenti. Az elmúlt évhez képest csökkenés tapasztalható a gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak számában. Ez azonban nem elsősorban a helyzet javulását jelenti, hanem -miként arra már utaltunk az ellátás tekintetében a jogosultsági jövedelemhatár nem változott.

A 2017. évben 3 kérelem került elutasításra. Az elutasítások oka elsősorban az volt, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege meghaladta a hatályos jogszabályban előírt összeghatárt, de sokan a megismer jövedelmi határok miatt már be sem adják a kérelmet.

A 2012. október 1-jén hatályba lépett jogszabályi változás alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeni támogatást természetbeni támogatásként, Erzsébet utalvány formájában kell nyújtani. A módosítás eredményeként az arra jogosultak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli támogatását a jövőben teljes összegben az előbb említett utalvány formájában kapják. Az Erzsébet-utalványokat a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány juttatja el a települési önkormányzatok részére, azok kézbesítéséről a jegyző a jogszabályban meghatározottak szerint személyes átadás útján gondoskodik.

A Gyvt. 2017. január 1-én hatályba lépett módosításával az Erzsébet utalvány formájában nyújtott természetbeni támogatás összege 2017. évtől emelésre és differenciálásra került, ugyanez a differenciálás maradt 2018-ban is, de a támogatás mértéke változatlan maradt. A differenciálás alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult és egyben hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára emelt összegű támogatás, az e feltételeknek nem megfelelő, de rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek számára alapösszegű támogatás került biztosításra.

A Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény az emelt összegű támogatás mértékét 6.500 Ft-ban, az alapösszegű támogatás értékét 6.000 Ft-ban határozta meg.

	Alapösszegű támogatásban részesültek száma összesen		Emelt összegű támogatásban részesültek száma összesen		Erzsébet utalvány formájában kifizetett összeg eFt
	kiskorú	nagykorú	kiskorú	nagykorú	
Augusztus hó	87	5	127	4	1.403
November hó	72	4	131	9	1.366

Forrás: helyi adatok

2017. évben rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli ellátásában 4 fő volt jogosult erre a támogatási formára.

A szociális és gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni ellátások egységes nyilvántartása (továbbiakban: PTR) 2013. december 16-án kezdte meg teljeskörű működését. A szociális és gyermekvédelmi ellátásoknak az Sztv. 18/B. §-ában meghatározott országos nyilvántartását vezető szervnek a Kormány a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalt (a továbbiakban: Hivatal) jelölte ki. A PTR alapjait megteremtő szabályozást az Sztv. tartalmazza, működésének részleteit a szociális és gyermekvédelmi ellátások országos nyilvántartásáról szóló 392/2013. (XI.12.) Korm. rendelet szabályozza. A nyilvántartást a 2013. december 15-ét követően indult hatósági ügyekben kell alkalmazni.

A települési önkormányzat jegyzőjének és a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalának a Nyilvántartásba való adatrögzítéssel történő adatszolgáltatása a Hivatal által e célból kialakított és a központi szerveren működtetett webes kezelőfelületen történő adatrögzítéssel, vagy a Hivatal által meghatározott formátumú és adattartalmú interfész kapcsolatán keresztül zajló elektronikus adatátadással valósul meg.

A nyilvántartásba az elsőfokú hatóságok, azaz a jegyzők és a járási hivatalok kötelesek rögzíteni az adatokat. Az adatszolgáltatásért, valamint az általa szolgáltatott adatok hitelességéért az adott hivatal vezetője a felelős.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

2013. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Módtv.), amely 2014. január 1- jével a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt (továbbiakban Szt.)és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt (továbbiakban Gyvt.) is módosította. Az Szt. és a Gyvt. módosítása értelmében 2014. január 1- jétől az átmeneti segély (annak kamatmentes kölcsön formájával együtt), a temetési segély, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás *önkormányzati segély* néven *összevonásra került*. Az Szt. módosítása felhatalmazást adott és egyben kötelezettséget rót a települési önkormányzatok képviselő- testületei számára, hogy 2013. december 31-ig alkossák meg az önkormányzati segély megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló önkormányzati rendeletüket. 2015. március 1-től a már korábban említett szociális ellátások változásának következtében az önkormányzati segély település támogatás névre módosult.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2012	116	326	225	790	33	74
2013	89	273	104	485	14	56
2014	71	239	125		11	49
2015	265	208	129		-	59
2016	250	163	127		-	34
2017	295	146	103	n.a	-	65

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

2016. január 1-jétől a Gyvt. szabályozása alapján a települési önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatként kell, hogy biztosítsa a szünidei gyermekétkeztetést, melynek keretében a szülő kérésére a települési önkormányzatnak napi egyszer – elsősorban helyben elfogyasztott – meleg ételt kell biztosítania valamennyi a tanév rendjéről szóló EMMI rendeletben meghatározott iskolai szünidő időtartamára eső munkanapokon a rendszeres gyermekvédelmi kedvezménybe részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.

A gyermekétkeztetésről Marcali Város Önkormányzata a gyermekvédelmi törvényben előírt normatív kedvezmények, illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás útján gondoskodik. Valamennyi oktatási intézmény gyermekei számára megoldott a közétkeztetés szolgáltatása saját konyhán vagy külső cégtől vásárolt szolgáltatásként. A közétkeztetést biztosító intézményben megoldott a speciális étkezési igényű gyermekek ellátása is.

Az oktatási intézmények adatai alapján megfigyelhető, hogy az ingyenes étkeztetésben részt vevő gyermekek száma emelkedik, ez annak tudható be, hogy egyre több gyermek jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. Az ingyenes étkeztetésben részesülő óvodások száma 10%-kal, míg az iskolások száma másfélszeresére emelkedett az elmúlt 5 évben.

2015. évben az ingyenes étkeztetésben részesülő általános iskolások száma 63%- emelkedett. Ez köszönhető annak a jogszabályi változásnak, hogy

1997. évi XXXI. törvény 21/B.§.szerinti gyermekétkeztetési normatív kedvezmény igénybevételét az alábbi jogcímek alapján biztosítható

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül
- nevelésbe vették
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek után, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó intézményben helyeztek el,
- családjában három vagy több gyermeket nevelnek,
- tartósan beteg vagy fogyatékos

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 2015. szeptember 1-től hatályos módosítása alapján, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekeken kívül a bölcsődei és óvodai étkeztetésért nem kell fizetnie azon egy- és kétgyermekes családoknak sem, ahol a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a minimálbér nettó összegének 130 százalékát, azaz 2017-ben a 110.224.-Ft-ot. Erről a szülő köteles nyilatkozni.

Marcali Város Önkormányzata a gyermekétkeztetésről az előző évekhez hasonlóan gondoskodott. Valamennyi köznevelési intézmény esetében megoldott a közétkeztetés szolgáltatása az önkormányzat üzemeltetésében lévő saját konyháról, illetve külső cégtől vásárolt szolgáltatásként.

A 2016. évtől a rászoruló gyermekek szünidei étkeztetésének biztosítása a települési önkormányzat kötelezettsége lett. A szünidei gyermekétkeztetés finanszírozása beépült a központi költségvetésbe. Így a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi CX. törvényben foglaltak alapján a települési önkormányzat a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő kiskorú gyermekek napi egyszeri, meleg- étkeztetés formájában történő ingyenes étkeztetéséhez normatív alapon nyújtott támogatást.

Marcali Város Önkormányzata a jogszabályi kötelezettségeknek eleget téve mind a négy nagy tanítási szünetben (őszi, téli, tavaszi és nyári) biztosította a napi egyszeri meleg étkezést a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára. Az igénybevétel azonban meglehetősen alacsony a jogosultak körében.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Marcaliban a magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodások és iskolások száma alacsony, évente mindössze 3-6 főt tesz ki.

4.2 Szegregált, teletszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Marcaliban a két szegregált lakókörnyezetben roma családok élnek, a Tánicsics utcai telepen 52 fő, a Dózsa György utcai szegregátumban 105 fő (számuk állandóan változik a népességmozgással összefüggésben). A telepen élő gyermekek száma 16, a szegregátumban 37, kivétel nélkül mindannyian halmozottan hátrányos helyzetűek, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, családjuk anyagi, jövedelmi helyzete kifejezetten rossznak mondható. Társadalmi helyzetük emelésében szerepet kell, hogy kapjon életkörülményeik javítása. Fontos lenne a szülők képzését, munkaerő-piaci elhelyezkedését támogató programok indítása, valamint a gyerekek értelmi, pszichés állapotának és szociális készségeinek fejlesztését célzó akciók kezdeményezése.

A szegregátumban élő gyermekek körében részletes helyzetfeltárás szükséges – egészségügyi helyzetükről, szocializációs hátrányokról. A felmerülő problémák kezelése a terület komplex rehabilitációjával együtt valósulhat meg, azaz a fizikai és a társadalmi környezet helyreállításával, aminek az érintett lakosság bevonása, partnerként kezelése kiemelt része.

A fentiek megvalósulását is szolgálja a TOP-5.2.1-15-SO1-2016-00002 azonosítószámú Dózsa György utcai szegregátum rehabilitációja című projekt, amelynek keretében kialakításra kerül a Jelenlét Ház. A célterületen élő gyerekek 2017 és 2018 nyarán napi szinten jöhetnek ide tanulni és részt venni a tematikus foglalkozásokon. A projektben a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület által végzett szociális munka keretében kiemelt figyelem jut a gyerekekre, a velük töltött minőségi idő megszervezésére. A gyerekek szívesen vesznek részt a programokon és sok új ismeretre tesznek szert mind a játék és az alapvető illemszabályok elsajátítása terén.

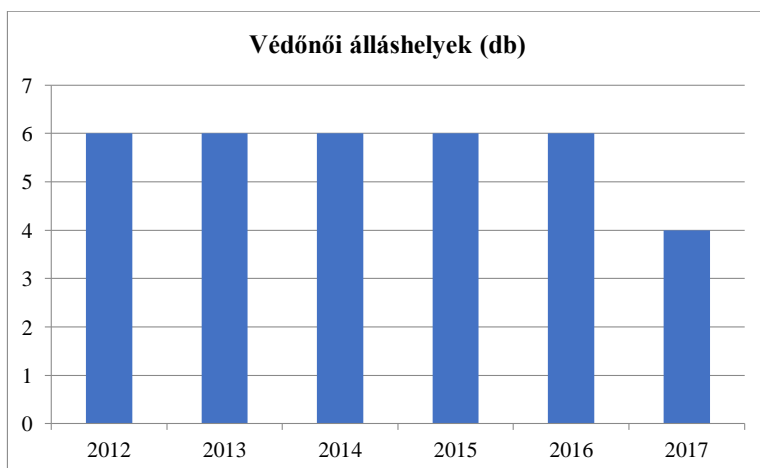
4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2012	6	56
2013	6	59
2014	6	56
2015	6	62
2016	6	51
2017	4	64

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Védőnői körzetek adatai 2013., 2014., 2015., 2016., 2017. évben

Gondozottak létszáma körzetenként (fő)	2013. év	2014.év	2015. év	2016.év	2017. év
I. védőnői körzet	182	179	189	178	187
II. védőnői körzet	171	164	163	42	176
III. védőnői körzet	186	178	183	192	217
IV. védőnői körzet	399	353	319	292	305
V. védőnői körzet	721	724	674	655	699
II. iskolai körzet	839	805	761	733	698

Forrás: helyi adatgyűjtés

Marcaliban a 2010-es évig 7 védőnő látott el feladatokat a városban, jelenleg 6 körzet van. A 2017. évben a 6 védőnői státuszon - melyből 5 területi védőnő - 4 főt foglalkoztatott volt. Az iskolai létszámok csökkenése miatt, az I. számú iskolavédőnői körzet 2016. szeptember 1-től átszervezést követően V. számú területi védőnői körzetté alakult át.

Az egy védőnőre jutó 3 év alatti gyermekek száma 2012-ben 56 főt tett ki, 2013-ban 59 főt, 2014-ben 56 főt, 2015. évben 62 főt, 2016-ban 51 főt, 2017. évben 51 főt. Így valójában a 0-3 év közötti gyermekekkel 5 fő foglalkozik, vagyis az egy védőnőre jutó gyermekszám 51-re tehető. A három évnél fiatalabb népességszám az 2013-ig közel megegyező volt, 340-350 fő átlagosan, azonban 2014-től fokozatos csökkenés tapasztalható, jelenleg átlagosan 250-260 gyermek tartozik a 0-3 éves korosztályba összesen.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Év	Betöltetlen felnőtt házi orvosi praxis(ok) száma	Házi orvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma	Házi gyermekorvosok száma
2012	1	54800	18996	0	2
2013	1	70687	17735	0	2
2014	1	65846	18053	0	2
2015	2	86068	16754	0	2
2016	0	85177	15505	0	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A városban 2 házi gyermekorvos által ellátott szolgálat működik, a 2011-ben gyermekorvos által ellátott gyerekek száma több mint 20 ezer volt, ez a szám 2013-ra több mint 3000-rel csökkent. A II. számú gyermek házi orvosi körzet 2015. április 1- je óta helyettesítéssel ellátott. A városi kórházában, ami a Kaposi Mór Oktató Kórház tagintézménye, 2013 márciusában megszűnt a gyermekosztály.

A gyermekosztály megszűnése következtében a fekvőbeteg-ellátás nem áll rendelkezésre a kiskorúaknak. Az ellátáshoz Kaposvárra kell utazni, ami mind a gyermekeknek, mind szüleiknek anyagi, de elsősorban lelki terhet jelent, hiszen a szülők nem tudhatják közel a gyermekeket magukhoz, a gyermek gyógyulását pedig a szülők jelenléte általi biztonságérzet hiánya nehezítheti.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A városban a *Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Marcali Tagintézménye* látja el a gyógypedagógiai tanácsadást, korai fejlesztést, oktatást és gondozást, amely feladata a komplex koragyermekkorai intervenció és prevenció: az ellátásra való jogosultság megállapításának időpontjától kezdődően a gyermek fejlődésének elősegítése, a család kompetenciáinak erősítése, a gyermek és a család társadalmi inklúziójának támogatása. A korai fejlesztés és gondozás tevékenységei a komplex

gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás, a társas, a kommunikációs, és nyelvi készségek fejlesztése, a mozgásfejlesztés, a pszichológiai segítségnyújtás. Külön kihangsúlyozandó a komplex megsegítés, melyet az intézmény biztosít: gyógypedagógus, logopédus, pszichológus és mozgásfejlesztő szakemberek team munkában segítenek. Minden tanév elején felveszik a kapcsolatot a gyermekorvosokkal, védőnőkkel – szórólapon ismertetik a lehetőségeket. Cél az, hogy minél korábban kerüljenek az intézménybe a rászoruló családok, gyermekek. A szociálisan hátrányos helyzetűek esetében a járás védőnői, a családsegítő szakemberek sokat segítenek. Korai fejlesztésben kiemelten fontos a szülők rátanítása a gyermekük fejlesztésére, a Szakszolgálat szakemberei ezt megteszik. A korai ellátás érdekében szakembereink folyamatosan bővítik módszertani tudásukat: szurdopedagógus, logopédus, a beszédfejlesztésben, mozgásfejlesztésben, Dévény módszert, TSMT, Pfafferont, HRG-t, Ayrest tudnak biztosítani. Az ingyenes gyógyújsásra is mód van szülők bevonásával, amely a helyi fürdőben kerül megoldásra. A hátrányos helyzetű családoknak segítenek az eszközkölcsonzással is. Szerveznek nyílt napokat, szülősegítő tréninget, szülőtanfolyamot. Vannak gyermekek, akik otthoni ellátás keretében kaphatnak gondozást, ezzel a szülőről levéve a nagy terhet. Az elmúlt években az intézmény nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy minden kis faluban, a leghátrányosabb családokban is tudhassanak erről a lehetőségről.

A nevelési tanácsadás feladata a következőkből tevődik össze: problémafeltáró beszélgetés, viselkedés, szociális érettség felmérése, tanácsadásban részesítés, szakszolgálati ellátásba vétel, segítség nyújtása családi, óvodai, iskolai neveléshez, oktatáshoz, pszichés állapot feltárását végző vizsgálat, szakértői vélemény készítése, prevenciók tevékenység a korai fejlődés időszakában, óvodában szűrés végzése 4. életévüket betöltöttök körében, pedagógiai, pszichológiai fejlesztés, terápia, konzultációs lehetőség biztosítása szülőknek, szakembereknek. A járás óvodáiban, iskoláiban a szakemberek helyszínen végzik el szükség esetén a szűrést, vizsgálatot valamint a fejlesztést, terápiát is. Amennyiben súlyos beteg gyermekről van szó, otthon is ellátásban részesítik. Együttműködésük a helyi pedagógusokkal (előadások, értekezleteken való részvétel, tréning, képzések, szakkönyvek, eszközök kölcsönzése, tanácsadás, esetmegbeszélés) is nagyon sokszor a hátrányok leküzdését szolgálja.

Tankerületi szakértői bizottsági feladatot is elláttak: a 3. életévüket betöltött gyermek, tanuló teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai vizsgálata, a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítása vagy kizárása és az ehhez kapcsolódó felülvizsgálatok elvégzése, a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása, amennyiben sajátos nevelési igény valószínűsíthető, megyei szakértői bizottsághoz való továbbküldés. A 18 hónapos korig a korai fejlesztés szükségességének megállapítása, szakértői vélemény elkészítése, fejlesztési út kijelölése az intézményben, helyben történik.

A hátrányos helyzetűek megsegítését szolgálja az előbb már említett helyszíni vizsgálat, szükség esetén a gyermek, tanuló anyanyelvi sajátosságainak figyelembe vétele, amennyiben az intézménybe érkezett beutalóból tudomásunkra jut, hogy a halmozottan hátrányos szülő esélyegyenlőségi szakember bevonását kéri, ezt természetesen biztosítják. Magánkezdemenykezéssel a Szakszolgálatához forduló szülők esetében is figyelembe veszik ezen igényeket. Diagnosztizáló munkájuk fontos része még, hogy a családot informálják arról, milyen eredményre számíthat, milyen lehetőségei vannak, lehetnek gyermekének, kérdéseivel hová fordulhat, további szükséges vizsgálat elindításában segítik, valamint az eredmény elfogadásában, feldolgozásában.

Logopédiai ellátás keretein belül biztosítják beszédindítást, hang-, beszéd-, nyelvfejlődési elmaradás, beszédhibák és a nyelvi kommunikációs zavarok javítását, diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia kialakulásának megelőzését a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. Elvégzik a 3. és a 5. életévüket betöltött gyermekek szűrését, részletes logopédiai vizsgálatot végeznek, logopédiai vizsgálati véleményt készítenek. Ahogy a többi területen is, itt is, ahol szükséges és lehetséges helyszínen történik a szűrés, vizsgálat, terápia. Ők is biztosítják az eszközöket, szülői tanácsadást, pedagógusok megsegítését.

A Szakszolgálat végzi az orvosok, védőnők által kiszűrt gyógytestnevelésre jogosult gyermekek, tanulók ellátását az óvodákban, iskolákban.

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadást már a megye feladatkörébe került, de a Szakszolgálat pszichológusai továbbra is segítik a tanulókat, szüleiket, pedagógusaikat a pályaorientációban, megfelelő iskolaválasztásban, melyet egy kiadvánnyal is támogatnak (kidomborítva a problémával küzdő tanulókra). Iskola-, óvodapszichológiai ellátást is több járási intézményben biztosítanak, ez a feladat az intézményekre hárul – a Szakszolgálatnak az új jogszabály szerint koordináló szerepe lesz. Tudva, hogy az intézmények ellátottsága nem teszi lehetővé ezt a szolgáltatást, ezután is igyekeznek minden segítséget megadni, a hátrányos helyzetű tanulók számára a szociális problémákból adódóan bizony sokszor szükséges a pszichológiai segítség.

Az intézmény tehetségpontként működik: részese a tehetségazonosításnak, megsegítésnek, szülői támogatásnak, pedagógus konzultációnak, mérést végez. A tehetséggondozásba ugyanúgy bevonják a halmozottan hátrányos tanulókat is, helyszíni segíttéssel, eszközök biztosításával.

Mindezen alapfeladatokon túl kiegészítő tevékenységeket is végeznek, ezek többnyire pályázati forrásból megvalósuló szolgáltatások: az elmúlt években hatékonyan működtek, és sok hátrányos tanulót érintettek a tanulói önismereti tréningek, a tanulás tanítását segítő foglalkozások, a szülősegítő és pedagógus érzékenyítő tréningek.

Az intézmény a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést nagyon fontos célnak tartja.

A megyei fenntartású *Hétszínvirág Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény* látja el utazó gyógypedagógusi feladatellátás keretében az óvodás SNI korosztályt. A Szakértői Bizottság javaslata alapján kerülhetnek az iskolába a tanulók. A gyerekek többsége, kb 70 %-a, Marcali és város környéki településekről jár be busszal. Enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos tanulókat nevelése-oktatás folyik szegregált intézményi keretek között. Hátrányos helyzetű, létminimum alatt élő, főleg roma családok gyermekei egész napos oktatásban részesülnek.

Jelenleg évről-évre csökken az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók száma az intézményben és megnövekedett az értelmileg akadályozott tanulók aránya. Jelenleg a 2017-2018-as tanévtől emelkedett a tanulásban akadályozott tanulók száma az intézményben, mert az integrációban eredménytelen, motiválatlan, súlyos magatartási problémával küzdő tanulókat irányítják hozzájuk.

Nem megoldott a területen az általános iskolát befejező enyhén és középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók továbbtanulása.

Az általános iskola 8. évfolyamának befejezése után tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos) tanulók a környékbeli szakközépiskolákban folytatják tanulmányaikat. A helyi szakközépiskolába kerülnek be a többségi intézményekben integráltan tanult SNI, elsősorban enyhe értelmi fogyatékos tanulók is. Magas a százalékos aránya a lemorzsolódással érintett tanulásban akadályozott (enyhe értelmi fogyatékos) tanulóknak, az intézményi nyomon követésünkből is látszik, továbbá az utazó gyógypedagógiai feladatellátás során is szerzünk információt.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknak a járásban nincs intézménytípus a továbbtanulásra.

Esélyegyenlőségi szempontok is támogatják, szükségesnek tartják a lehetőséget tanulóinknak megadni ahhoz, hogy helyben sajátíthassák el a munkába álláshoz szükséges egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatokat és ennek segítségével készüljenek fel önálló életkezdésükre. Azért szükséges mindez, hogy a 8. évfolyam befejezése után ne fejezzék be a tanulást, szakmát szerezzenek, amelynek segítségével az önálló életüket is megalapozzák.

Az iskola fontosnak tartja, hogy az értelmileg akadályozott tanulóinknak továbbtanulási lehetősége helyben valósulhasson meg. Mindezzel a szülői igényt is ki tudjuk elégíteni, hogy gyermekeik helyben, illetve jelenlegi intézményükben tanuljanak tovább, ahol gyógypedagógusok tanítanak, és figyelembe veszik a tanulók eltérő képességeit.

Hiánypótló, de támogatás szükséges a megvalósításához. A jelenleg intézményünkben tanuló értelmileg akadályozott tanulóinknak a készségfejlesztő iskolai képzés megszervezését az intézmény vállalhatja.

A szakközépiskolában eredménytelen enyhe értelmi fogyatékos tanulók is, így nyújtana lehetőséget a szakmatanulásra az amúgy lemorzsolódó fiataloknak. Ahhoz, hogy csökkenjen a lemorzsolódó tanulók

száma a területen, a jelenleg eredménytelen, lemorzsolódó tanulásban akadályozott tanulók is továbbtanulhassanak, szakmát szerezzenek, ne hagyják el végzettség nélkül a közoktatást, ők is folytathatják ebben az iskolatípusban a tanulmányaikat a Kntv alapján.

A lehetségesen indítható képzések listája jelenleg:

- Kert- és parkápoló - a helyi GAMESZ szervezettel együttműködve, a gyakorlati hely biztosítása megvalósítható (a parkok és télen az üvegházban lehet ezt a munkát végezni)
- Kisegítő takarító - megvalósítható a gyakorlati képzésük, de cégeket is keresnek, külső képzési helyszínre
- Udvaros - megvalósítható a gyakorlati képzés, de a többi intézménynél, cégeknél is megvalósítható lenne a külső képzési helyszín.

Marcali járásban, de a Balaton parton sincs megoldva, és igény lenne a gyógypedagógiai óvoda és készségfejlesztő iskola létrehozására.

Tanév	Létszám	Hátrányos helyzetű tanulók száma	Halmazottan hátrányos helyzetű tanulók száma
2014/2015	48	7	25
2015/2016	47	7	28
2016/2017	53	6	27

Forrás: helyi adatok

Általános iskolások adatai – el- és bejárás

	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Tanulói létszám /ebből marcali	51/13	48/13	47/14	53/15
Más településről bejáró általános iskolások létszáma	37	34	28	35
Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek létszáma	15	7	7	6
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek létszáma	26	22 (16 alatt) 3 (16 felett)	25 (16 alatt) 3 (16 felett)	25 (16 alatt) 2 (16 felett)

Somogy Megyei Önkormányzat Gyermekvédelmi Igazgatósága Százszorszép Gyermekotthon intézménye a gyermekotthonban elhelyezettek számára biztosít korai fejlesztést, gondozást valamint fejlesztő felkészítést.

Magyar Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott Gondviselés Háza intézménynek 2009 óta nem csak a támogató szolgálat és a fogyatékos személyek nappali ellátása tartozik a feladatkörébe, hanem a nappali intézmény kliensei részére (max. 15 fő) korai gondozást és fejlesztő felkészítést is ellát. Képzési kötelezettként az alábbi fogyatékosági csoportba tartozó gyermekeket látja el:

- értelmileg akadályozottak (középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékosok)
- azon súlyos halmozottan fogyatékosok, akiknél az értelmi fogyatékosághoz egyéb (mozgás-, érzékszervi, beszéd-) fogyatékoság társul
- autizmussal élők

A fejlesztő felkészítés a befogadó szociális intézmény jellegéből adódóan szegregált formában történik.

d) gyermekjóléti alapellátás

A bölcsőde a kistérségi társulás 37 településéről fogadja azokat a családban nevelkedő, 3 éven aluli gyermekeket, akiknek szülei a gyermekük napközbeni ellátását nem tudják biztosítani. A bölcsőde napos bölcsődeként működik 4 gyermekcsoporttal.

A bölcsőde *személyi feltételei* megfelelnek a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 1. számú melléklet I. 2. pontjában foglalt szakmai létszám irányszámainak és a létszámminimum normáinak.

Szakedolgozói létszám:

- 1 szakmai vezető
- 8 kisgyermeknevelő
- 2 bölcsődei dajka
- 1 fő szerződéses gyermekorvos heti 1 órában

A gondozás-nevelés korcsoport szerint csecsemő, típegő és kisóvodás csoportokban, 4 csoportszobában történik. A gondozó-nevelő munka a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja és a Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai szerint folyik.

A bölcsőde épülete akadálymentesített, személygépkocsik részére parkoló térítésmentesen igénybe vehető. Az épület bútorzata és berendezései, felszerelési tárgyai szintén újak, az ellátottak életkori sajátosságainak megfelelőek. Az épületben 6 csoportszoba van hozzátartozó fürdővel, WC-vel, váróöltözővel helyiséggel. A berendezési tárgyak, bútorok, mozgásfejlesztő eszközök a gyermekek biztonságos szabad mozgását szolgálják, és ösztönző voltuknál fogva fejlesztik is azt. A parkosított, zárt udvar közvetlenül a csoportszobákból megközelíthető. Az udvari játékok szintén életkori szükségletekhez igazodnak, EU előírásoknak megfelelőek.

A családok támogatása, a családi nevelés kiegészítése alapfeladataink körébe tartozik, melyhez családtámogató programok szervezésével (családi rendezvények, szülőértekezletek, nevelést segítő szakemberek előadásai) nyújtottunk segítséget a családban felmerülő nevelési nehézségekre, s mindeközben megtapasztalhatták a családok azt, hogy a közösségnek megtartó ereje van.

A bölcsőde, kötelező feladatán túl térítés ellenében 2 szolgáltatást működtetett:

1. Játzócsoporthoz: célja, hogy a közösségbe nem járó gyermekek az édesanyjukkal együtt játszhatnak az intézmény által megteremtett kedvező körülmények között, illetve heti egy alkalommal komplex fejlesztést megvalósító, ún. Babóca tornán vehettek részt.

Játzócsoporthoz 161 gyermek (havi átlag 13 fő) 230 órában vette igénybe.

2. Sószoza: célja a felső légúti megbetegedések, asztma, asztmatikus tünetek, bőrbetegségek gyógyulásának segítése, a gyógyulási folyamat felgyorsítása, illetve a betegségek megelőzése. A sószoza 4 gyermek 3,5 órában vette igénybe.

4.3.4. számú táblázat - Bölcsődében és családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

Év	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Egyéb, nem önkormányzati bölcsődei (munkahelyi, magán stb.) férőhelyek száma	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma (december 31-én)
2012	52	52	0	7
2013	52	52	0	7
2014	52	52	0	7
2015	52	52	0	7
2016	52	52	0	7
2017	52	52	0	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi

A bölcsődei férőhelyek száma 52.

2017. évben a nyilvántartásban szereplő gyermek száma 91 volt. Az év során 43 gyermek ellátását szüntették meg, és 46 fő került felvételre. A kistérség más településeiről összesen 14 gyermek ellátására került sor. Kapacitáskihasználtság 92,17% volt. Veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, jelzésre okot adó helyzet nem volt az elmúlt évben.

A férőhely kihasználtsága 2012- ben 93% (2011-ben 95%), 2013-ban 93,6%, míg 2014-ben 92,3%, 2017. évben 90,38% volt. A csökkenés abból adódott, hogy a szeptemberben óvodába menő gyermekek helyének visszapótlása a kötelező kéthetes szoktatási idővel nehézkes. A kapacitás- kihasználtság aránya a 3 éven aluli kisgyermek megbetegedési gyakoriságára vezethető vissza. Felvételre várakozó kisgyermek nem volt az elmúlt időszakban.

Gyermekjóléti Szolgálat

Az önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi alapellátásokat a Marcali Kistérségi Többcélú Társulással kötött megállapodás keretében biztosítja. Az alapszolgáltatások biztosításának módja a SZESZK, mint integrált intézmény keretében, önálló szakmai egységként szervezett formában történik. 2016.01.01-től a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központon belül működő önálló szakmai egység, amely szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A Család- és Gyermekjóléti szolgálat ellátási területe: Marcali, Sávoly, Nagyszakácsi, Vése, Varászló, Nemesdéd, Somogyzitfa, Csákány, Somogysámsón, Szökedencs, Nemesvid és Somogysimonyi. Ebből 0-18 éves marcali állandó lakos: 1.784 fő.

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekeit védő olyan szolgáltatás, amely szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, a családban történő nevelésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A Család- és Gyermekjóléti szolgálat személyi feltételei megfelelnek a 15/1998. NM rendelet 1. számú melléklet I. 1. a) pontjában foglalt szakmai létszám irányszámainak és a létszám minimum normáinak. A szolgálatnál négy családsegítői státusz biztosított, melyből kettőt helyettesítéssel látnak el, Marcali fele részét és a somogyzsfai körzetet a kollégák csecsemőgondozási díja és gyermeknevelési díja miatti távolléte okán.

Az ellátási terület családsegítők közötti felosztása elsősorban a 15/1998. NM rendelet 1. számú mellékletében szabályozott-, egy családsegítőre jutó létszám minimumok figyelembevételével történt.

A Marcaliban élő lakosság ellátását végző szakemberek száma:

- 1 fő szakmai vezető (aki családsegítést is végez)
- 1 fő családsegítő Marcali fele része helyettesítéssel

A szolgálat munkatársai azoknak a családoknak segítenek, ahol veszélyeztetett gyermekek élnek. Veszélyeztetett lehet a gyermek anyagi-, illetve nem megfelelő lakáskörülményei, szülői elhanyagolás, családon belüli bántalmazás, gyermeknevelési problémák, gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézségek, magatartászavar, teljesítményzavar, saját, vagy szülei fogyatékosága, saját vagy szülők szenvedélybetegsége miatt. A gyermekkel/családdal rendszeres kapcsolatban állnak, eseti jelleggel, illetve családgondozás keretein belül segítik őket problémáik rendezésében információnyújtással, segítő beszélgetéssel, tanácsadással, hivatalos ügyekben való közreműködéssel, családlátogatással, más szolgáltatásban való közvetítéssel, adományozással, konfliktuskezeléssel, pszichológiai tanácsadással.

A gyermekjóléti szolgálat havi 8 órában szervez pszichológiai tanácsadást.

e) gyermekvédelem

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok, a munkaügyi hatóság. Az előzőekben felsorolt intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. Ezek a személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A Szolgálat az észlelő-és jelzőrendszerrel jól működik a városban, együttműködésük megfelelő. A Gyermekjóléti Szolgálat rendszeresen esetkonferenciákat tart az esetben érintett szakemberek és családok bevonásával, továbbá szakmaközi megbeszéléseket is tartanak a szakemberek számára. A jelzések a gyermekjóléti szolgálathoz elsősorban közoktatási intézményekből érkeztek, valamint jelzett, illetve értesített a rendőrség, fiatalkorúak pártfogó felügyelője, védőnői szolgálat is.

Közoktatási intézménytől leginkább a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos problémák, és a passzív tanórai részvétel miatt érkeznek jelzések, illetve jeleztek súlyos szülői elhanyagolás miatt is. Továbbra is emelkedő tendenciát mutatnak a gyermekek magatartási problémái miatti esetek, mely egymáshoz és a felnőttekhez való problémás viszonyukban nyilvánul meg.

Összességében elmondható, hogy az észlelő- és jelzőrendszer több tagjával napi kapcsolatban áll a Gyermekjóléti Szolgálat, mind a szakmai, mind pedig a személyes kapcsolat elősegíti a rugalmas, a gyermekek érdekeit szem előtt tartó közös munkát.

Leggyakrabban előforduló, gyermekeket érintő veszélyeztető tényezők a jelzőrendszeri tagok szerint:

- gondozatlanság, hiányos, vagy ápolatlan öltözet
- szülői kötelezettségek, kapcsolattartás elmulasztása
- iskolás gyermekek tanulás iránti motivátlansága
- iskolai magatartásproblémák, iskolai agresszió
- több személyes kapcsolat igénye a szolgálat munkatársaival.

A Gyermekjóléti Szolgálat mindent megtesz a felmerült negatívumok kiküszöbölésért, a veszélyeztető tényezők mérsékléséért, illetve megszüntetéséért. Ennek érdekében folyamatosan keresik a megoldási lehetőségeket.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Szociális és Egészségügyi Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgáltatása segít a krízishelyzetbe került egyéneknek és családoknak. Családsegítés keretén belül krízissegélyezést is végeznek, aminek segítségével, a bármely okból átmenetileg nehéz anyagi helyzetbe jutott családok vagy személyek gyors-, esetenként azonnali támogatása válik biztosítottá. A Szolgáltató Központ segít a krízishelyzetbe jutottakon, megteszi meg a szükséges intézkedéseket, mind személyes megkeresés, mind a lakosság részéről nyújtott jelzések alapján. 2010-ben 55, 2011. évben 63 és 2012-ben 96 esetben, 2013-ban 53 és 2014. évben 29 esetben nyújtott anyagi segítséget a Szolgálat, melyet elsősorban gyógyszerek kiváltásához és élelmiszer vásárláshoz adtak. Ebből is jól látható, hogy a segítséget kérők száma szinte a duplájára emelkedett és egyre nagyobb arányban fordulnak segítségért a rászorultak.

A Somogy Megyei Önkormányzat Gyermekvédelmi Igazgatósága Százszorszép Gyermekotthona Marcaliban 2011-től 5 anya 5 gyermek elhelyezését tudja megoldani. Az intézmény otthont nyújt újszülött kortól kezdődően az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermekek és szükség esetén azok gyermekeinek, valamint az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt és gyermeke számára. Speciális csoportot működtet az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és tartós nevelésbe vett tartósan beteg, fogyatékos gyermekek számára. 0-6 éves korú fogyatékos gyermekek korai fejlesztését és képzési kötelezett fogyatékos gyermekek fejlesztő felkészítését is végzi.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Marcaliban intézményi keretek között végzett sporttevékenységek mellett számos egyesület és szakosztályaiik biztosítanak a gyermekeknek sportolási lehetőségeket, valamint szabadidős programokat. A városban egyre több sportág jelenik meg, a gyermekeknek lehetőségük van több közül is választani, például labdarúgást, kosárlabdát, kézilabdát, birkózást, sakkot, vagy akár karatét, íjászatot. A város oktatási-nevelési intézményei, egyesületei gyakran szerveznek túrákat a környékben, amelyekre minden korcsoportból várják az érdeklődőket. A városi fürdő egész évben tanuszodát működtet, ahol az egyesületi keretek között úszó, triatlonozó és aquatlonozó diákok mellett a kistérség oktatási intézményeinek tanulói részére folyamatos foglalkozást, úszásoktatást biztosít. A szabadtéri létesítmények lehetőséget adnak strandkézilabda, strandfoci és strandröplabda versenyek rendezésére.

A Marcali és Vidéke Horgászegyesület ifjúsági, illetve gyermek tagjai gyakori látogatói a környékbeli vizeknek. Az iskolák a nyári szünidőben táborokat szerveznek.

A valamilyen okból hátrányos helyzetben lévő gyermekek egészségfejlesztési, szabadidős programokhoz való hozzáférését segítik olyan civil szervezetek is, amelyek tagjai nem kifejezetten sporttevékenységet űznek. Ilyen az Együtt a holnapért Közalapítvány. Célja az önhibájukon kívül hátrányos

helyzetbe került, a Somogy Megyei Gyermekotthonban, Marcaliban elhelyezett gyermekek életkörülményeinek javítása, segítése, így az életminőségük fejlesztése, egészségmegőrzése. Lehetőségek, esélyek biztosítása a gyermekeknek, a gyermekotthon érdekében szervezett rendezvények támogatása. Az Öszinte Mosoly Közhasznú Alapítvány pedig egyszeri vagy rendszeres pénzbeli és természetbeni adományokkal segíti a beteg és tehetséges gyermekeket, illetve a csonka családban élő gyermekeket. Céljait az alapítvány kulturális, oktatási, társadalmi, szabadidős, közösségi és kulturális tevékenységek szervezésének az elősegítésével, tehetséges gyerekek és fiatalok támogatásával próbálja megvalósítani.

A hátrányos helyzetű gyermekek kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférése biztosított a városban egyes önkormányzati, oktatási intézményi vagy civil szervezeti rendezvényeken, amelyek látogatása ingyenes. Többek között a Marcali Városi Kulturális Központ, a Városi Könyvtár is számos térítésmentes kulturális programot indít, amennyiben forrásaik lehetővé teszik.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő óvodás és általános iskolás gyermekek térítésmentesen, a rászoruló középiskolások 50%-os támogatást kapnak. Étkezési kedvezményben (normatív) a marcali és bejárós gyermekek 80 %-a részesül. Valamennyi szociálisan rászoruló és normatív támogatásra jogosult gyermek étkezési lehetősége biztosított volt.

2016. évtől a rászoruló gyermekek szünidei étkeztetésének biztosítása a települési önkormányzat kötelezettsége lett. A szünidei gyermekétkeztetés finanszírozása beépült a központi költségvetésbe. Így a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvényben foglaltak alapján a települési önkormányzat a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő kiskorú gyermekek napi egyszeri, meleg- étkeztetés formájában történő ingyenes étkeztetéséhez normatív alapon nyújtott támogatást.

Marcali Város Önkormányzata a jogszabályi kötelezettségeknek eleget téve mind a négy nagy tanítási szünetben (őszi, téli, tavaszi és nyári) biztosította a napi egyszeri meleg étkezést a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára.

Az étkeztetést az Alapító Okiratában szereplő szakfeladat keretében a tavaszi, nyári, és őszi szünetekben a Gimnáziumban működő konyha közreműködésével biztosítottuk, helyben történő elfogyasztással. A téli szünidő alatt a Helvécia étteremből biztosítottuk - éthordóban történő elvitellel - az egyszeri meleg ételt a rászoruló gyermekek számára. A városrészekbe a jogosultak lakóhelyére történő kiszállítással került biztosításra a meleg étel. Az étkezések zavartalan lebonyolítását, az étkezők felügyeletét a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai végezték, segítették.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Nem volt ilyen eset.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A program készítése során adatok nem álltak rendelkezésre.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
  - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
(Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben: ld. a 4.1. pontban foglalt definíciót.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdőkdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

Az önkormányzat célja, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, családjaik, és az őket nevelő és oktató pedagógusok minden segítséget megkapjanak annak érdekében, hogy a gyermekek oktatása-nevelése során érvényesüljön az esélyegyenlőség megtartása, és az esélyek maradéktalan biztosításának elve.

Nehézséget jelenthet a rendelkezésre álló anyagi források szűkülése, amelyre megoldást nyújthat az egyéb külső források bevonása a köznevelés fejlesztésébe.

Ilyen külső forrás lehet a hazai és európai uniós pályázatokból befolyt összeg köznevelési célra történő felhasználása.

A város nagysága, földrajzi, társadalmi és szociális sokszínűsége következtében folyamatosan nagy kihívást jelent az Önkormányzat számára a fent említett feladatok és célok teljes körű megvalósítása. Ebben nyújt segítséget az Önkormányzat Települési Esélyegyenlőségi Programja.

Az Önkormányzat a következő időszakban kiemelt figyelmet kíván fordítani:

- a köznevelési intézmények rendszeres és korszerű ellenőrzésére;
- az intézményhálózat racionális működésére, a működés hatékonyságára, az intézmények kihasználtságára;
- a felújítási és az eszközfejlesztési ütemterv megvalósítására;

- az esélyegyenlőség és a gyermekérdek mindenek felett való biztosítására, a veszélyeztetettség kialakulását megakadályozó prevenciók tevékenységére;

Marcali Város Önkormányzata által ellátott kötelező közoktatási feladat az óvodai nevelés.

Az alapfokú és középfokú oktatás szakmai feladatait 2013. január 1-től a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) látta el, majd a KLIK átszervezésével a Siófoki Tankerületi Központ.

Marcal város önkormányzata köznevelési feladat-ellátási kötelezettségét egy központi óvoda működtetésével biztosítja. A Siófoki Tankerületi Központ gondoskodik a következő intézmények szakmai feladatellátásáról:

- Alapfokú nevelés-oktatás: 1 nyolcosztályos általános iskola 1 nyolcosztályos tagiskolával Marcaliban, 1 négy évfolyamos tagintézmény Nemesviden
- Középfokú oktatás: 1 gimnázium
- Alapfokú művészetoktatás: az általános iskola részeként (képző-, néptánc- és színművészeti ág) és az általános iskola tagintézményeként működő városi zeneiskolában
- Pedagógiai szakszolgálat: Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Marcali Tagintézménye – szintén a kaposvári tankerülethez tartozik, azaz fenntartója a Kaposvári Tankerületi Központ)

Az integráltan nem nevelhető gyermekek oktatását és nevelését a megyei fenntartású Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium Marcali Hétszínvirág Tagintézménye (továbbiakban: Hétszínvirág Intézmény) látta el 2013. március 31-ig. Ezt követően a Kaposvári Tankerületi Központ tartozik ezen intézményben az oktatási feladatok ellátása.

A szakképzési rendszerben történt átalakítást követően a marcali szakiskola a Siófoki Szakképzési Centrum fenntartásába került, Siófoki SZC Marcali Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája néven működik.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Marcali Óvodai Központ

Az óvodai nevelést Marcali városa a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott Marcali Óvodai Központ keretein belül biztosítja. A Marcali Óvodai Központ a város közigazgatási területén jelenleg egy székhellyel, három telephellyel működik, valamint 2005. szeptember 1-től Nemesviden, 2012. szeptember 1-től Balatonmáriaifürdőn, 2013. július 1-től Sávolyon tagóvodával rendelkezik. Az óvoda fenntartója a Marcali, Kelevíz, Nemesvid, Somogysimonyi, Somogyzsitfa, Balatonkeresztúr, Balatonmáriaifürdő Közoktatási Intézményi Társulás volt 2013. június 30. napjáig. Majd ezt követően a feladatellátás a Marcali Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül valósul meg immár kibővülve a Sávoly Község területén működő óvodai telephellyel.

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	2016/2017-es tanév
Az óvoda telephelyeinek száma	1 székhely és 3 telephely Marcaliban, 3 tagóvoda
Hány településről járnak be a gyermekek	26
Óvodai férőhelyek száma	563

Óvodai csoportok száma	18
Az óvoda nyitvatartási ideje (h-tól -ig):	Marcali telephelyek 6.30-17.30, Csillagvirág tagóvoda 7.00-17.00, Nemesvid 7.00-17.00, Szedervirág tagóvoda 7.00-16.40, Marcaliban nyáron nyitva levő óvoda júliusban Tündérliget óvoda, augusztusban Mesepark óvoda, Nemesviden augusztus 1-ig, Szedervirág tagóvodában augusztus 1-ig, Csillagvirág tagóvodában augusztus 11-ig
A nyári óvoda-bezárás időtartama:	Biztosított a folyamatos nyitvatartás

Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	38	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	36	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő + ped assz.	19+6	0
Kisegítő személyzet	5	0
Óvodatitkár	1	0

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma
2012	424	17	448	6	346	0

2013	350	14	355	7	332	0
2014	409	14	355	7	305	0
2015	398	14	355	7	398	0
2016	380	14	420	7	314	0
2017	373	14	420	7	294	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az 2009-ben kettő óvodai feladat-ellátási hely szűnt meg, Horvátkúton és Boronkán. A megszűnés oka mindkét esetben a kihasználatlanság volt, az óvodákba beíratott gyermekek száma jóval alatta maradt a férőhelyek számának. A Marcali, Kelevíz, Nemesvid, Somogysimonyi, Somogyzitfa Közoktatási Intézményi Társulás az intézmény komplex átfogó vizsgálata után arra a következtetésre jutott, hogy a horvátkúti telephelyen a hátrányos helyzetű gyermekek aránya magas lett, így fennállt a szegregálódás veszélye, a telephely megszűnése mögött e tényező is szerepet játszott. 2012-től a balatonmáriaifürdői tagóvodával bővülve 448-ra emelkedett a férőhelyek, és 424 főre a beíratott gyermekek száma. 2013 júliusától pedig a sávolyi tagóvodával 2 óvodai gyermekcsoporttal, 50 férőhellyel bővült az intézmény.

Mindegyik intézmény saját arculattal rendelkezik, melyek az alábbi kiemelt nevelési feladatokat látják el: anyanyelvi-, környezeti-, művészeti- epochális- nevelés, néphagyomány ápolás. Az intézmények rendszeres kapcsolatot ápolnak a Marcali Többcélú Kistérségi Társulás területén levő óvodákkal, gyakran látják egymást vendégül egy-egy sport- vagy kulturális rendezvényen. Az itt dolgozó pedagógusok rendszeresen pályáznak nem csak a városi Közoktatási Céltámogatási, hanem országos pályázatokon is.

Az óvodapedagógusok száma a 2016/2017-es tanévben 38 fő volt, közülük 36 fő diplomával rendelkezett. A gyógypedagógusi feladatokat az utazó gyógypedagógusok látják el. Csoportonként egy dajka foglalkozik a gyermekekkel. A kisegítő személyzet jelenleg 10 fő – 5 pedagógiai asszisztens, 4 takarító és egy óvodai titkár.

A városban az összes 3. életévét betöltött gyermeket beíratják az óvodába. A Marcaliban működő óvodák közül kettőben 30% felettire volt tehető a hátrányos helyzetűek aránya (Mesepark és Gombácska óvoda). A nemesvidi és balatonmáriaifürdői tagóvodákban együttesen 42,3% volt a HH-s, 17,9%-os a HHH-s gyerekek aránya.

4.4.4. számú táblázat – Az óvodai ellátás igénybevétele

2016-2017. év	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
székhely						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	73	88	87	43	3	294
Más településről bejáró gyermekek létszáma	6	7	15	9	0	37
az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	16	11	9	5	0	41

a beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	7	2	3	4	1	17
a beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	4	3	4	0	1	12
tagóvoda						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	Csillagvirág: 7 Szedervirág: 4 Nemesvid: 2	Csillagvirág: 15 Szedervirág: 8 Nemesvid: 7	Csillagvirág: 14 Szedervirág: 6 Nemesvid: 2	Csillagvirág: 1 3 szedervirág: 2 Nemesvid: 3	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 0 Nemesvid: 1	84
Más településről bejáró gyermekek létszáma	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 3 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 6 Szedervirág: 3 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 6 Szedervirág: 2 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 2 Szedervirág: 0 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 0 Nemesvid: 0	32
az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	Csillagvirág: 6 Szedervirág: 3 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 3 Szedervirág: 6 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 2 Szedervirág: 4 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 2 Szedervirág: 4 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 2 Szedervirág: 0 Nemesvid: 0	32
a beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 2 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 2 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 2 Nemesvid: 0	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 2 Nemesvid: 0	0	8
a beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 0 Nemesvid: 1	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 0 Nemesvid: 3	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 0 Nemesvid: 2	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 0 Nemesvid: 5	Csillagvirág: 0 Szedervirág: 0 Nemesvid: 4	15

Az óvodákban megfigyelhető a HH/HHH gyermekek arányának növekedése. A gyermekek különleges gondozást igénylő ellátását az intézményben foglalkoztatott pedagógusok, valamint az utazó gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, egyéni fejlesztési terv alapján végzik, de végeznek fejlesztést az Egységes Pedagógiai Szakszolgálatnál is. A HH/HHH-s és a sajátos nevelési igényű gyermekeket a gyermekvédelmi felelős, a különböző szakmai szolgáltatók szakembereivel együtt folyamatosan figyelemmel kísérik.

Az SNI arány magasan az országos átlag feletti: 16% települési szinten. A sajátos nevelési igényű gyermekeket integráltan nevelik.

A korcsoport szerinti megoszlásban feltűnő a nagycsoportosok közötti magas SNI arány. Vizsgálandó a kialakulás oka.

Általános Iskolák

2013-ban Marcaliban még két általános iskola működött, azonban a Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola megszűnt, mint önálló intézmény, jelenleg a Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola tagintézményeként működik.

Az alábbiakban a két intézményt külön is jellemezzük, azonban a statisztikai adatokban összesítve szerepelnek.

Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola

Az általános iskolának jelenleg 25 osztálya van, melyekben a szakos ellátottság 100%-os.

Az iskola épülete két összefüggő épülettömbből áll. A főépület szaktantermeiben tanulnak a felső tagozatosok, a hozzá kapcsolódó újabb épületszárnyban pedig az alsós osztályok. Mindkét épülethez külön udvarrész tartozik.

20 000 kötetes könyvtár, folyóirat-, audio- és videokazettatár, 2 számítástechnika szaktanterem, egy 200 m²-es teljesen felújított tornaterem, egy tomaszoba és 2 táncterem segíti a korszerű oktatómunkát. 2004. szeptemberétől teljesen új, korszerű világítású pályákon sportolhatnak a tanulók. 2005. szeptember 1-jétől a nemesvidi Hóy Tibor tagiskolával bővült az intézmény, valamint a 2013-ban, illetve 2014-ben történt átalakítások következtében tagiskolájává vált a Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola, valamint a Hidas Frigyes Alapfokú Zeneművészeti Iskola.

Az 1-4 évfolyamon iskolaotthonos oktatási formában tanulnak a diákok. Az osztályt két tanító tanítja. Délelőtt a tanórákat szabadidős foglalkozás követi, délután egy készségeantárgy órát tartanak a szabadfoglalkozás és felkészülés mellett. A testnevelési órákon túl a táncórák, a gyógytestnevelés, játékos ügyességi programok, atlétika, sakk, kosárlabda, kézilabda, foci edzések kínálnak lehetőséget.

Az iskola életét szakkörök, diákkörök, sportkörök, diákönkormányzati rendezvények, diákújság és diákrádió színesítik. Sítábort és nyári táborokat szerveznek, színházlátogatáson vesznek részt. Választott Diákpolgármester képviseli a tanulók érdekeit.

A Művészeti iskola 3 művészeti ágban 3 tanszakkal működik.

Táncművészeti ág néptánc tanszakkal

A tanulók mozgáskultúráját, műveltségét, személyiségét fejlesztik. Eredményességét megtapasztalhatta, élvezhette a város lakossága is.

Képzőművészeti ág festészet tanszakkal

Az alkotásra való nevelés megalapozásával foglalkoznak. Olyan anyagokkal, eszközökkel, technikákkal ismerkednek meg a diákok, melyekre a tanórákon nincs lehetőség.

Színművészet, bábművészeti ág színjáték tanszakkal

Dramajátékok, mesék dramatizálásával, népi- és gyermekjátékokkal fejlesztik a tanulók szóbeli és helyzetfelismerő képességeit.

Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola

Az intézményt 1979-ben a Nemzetközi gyermekév alkalmából adták át.

Jelenleg 17 osztályban folyik az oktatás. A tanulók az első osztálytól választhatják az emeltszintű testnevelés képzést. A jelentkezést előzetes felmérés előzi meg. E képzés célja a Marcali Városi Szabadidő Sportegyesület utánpótlásának biztosítása.

Az alsó tagozatos diákok oktatása iskolaotthonos formában zajlik, egy- egy osztályban két tanító segíti a gyermekek alapos felkészülését.

Az alsó tagozatos tanulók tizenegy féle tehetséggondozó foglalkozás közül választhatnak. Az érdeklődési körüknek megfelelő választás után heti egy alkalommal ezeken a foglalkozásokon fejleszthetik kezűgyességüket, alkotóképességüket, tehetségüket, mozgásos játékokkal pedig állóképességüket.

Az iskola diákjai évről évre eredményesen szerepelnek különböző megyei, ill. országos tanulmányi versenyeken. Az iskola saját versenyeket is szervez, melyek közül az Alapműveleti Matematikaversenyt országos ismertségre tett szert.

A negyedik osztálytól – választástól függően – német és angol nyelvet tanulhatnak a diákok.

Az iskola 2010 óta a Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola tagintézményeként működik. Az elmúlt években megfigyelhető volt a bejáró tanulók számának emelkedése.

4.4.7. számú táblázat – Általános iskolában tanuló száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma (iskolaotthonos tanulók nélkül)	
	fő	fő	fő	fő	%
2013/2014	486	548	1034		
2014/2015	466	478	944	n.a	na.
2015/2016	448	463	911	n.a	n.a
2016/2017	449	454	903	n.a	n.a
2017/2018	427	481	908	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4.4.8. számú táblázat – Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2013/2014	21	22	43	3	4	7	3
2014/2015	20	22	42	3	4	7	3
2015/2016	20	21	41	4	4	8	3
2016/2017	20	21	41	0	0	0	2
2017/2018	20	21	41	0	0	0	2

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Általános iskolások adatai – el- és bejárás

	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Tanulói létszám /ebből marcali	54/12	46/10	47/14		
Más településről bejáró általános iskolások létszáma	42	36	33	228	250

Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek létszáma	15	7	7	47	53
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek létszáma	26	25	28	56	56

Forrás: helyi adatok

4.4.11. számú táblázat – Iskola személyi feltételek

	Fő	Hiányzó létszám
Nem szaktanítást végző tanító	0	0
Szaktanítást végző tanítók száma	46	0
Szaktanítást végző tanárok száma	41	0
Gyógypedagógusok létszáma	2	0
Gyermekvédelmi felelős	0	0
Iskolaorvos	0	0
Iskolapszichológus	0	0
Kisegítő személyzet/NOKS	14/10	0

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok (2017/2018. tanév)

A 2012/2013-as tanévben 1084 általános iskolás korú (6-14 éves) gyermekből 821 marcali gyermek járt a két általános iskolába, és 16 fő a Hétszínvirág Intézménybe. Egy évvel később 743-re tehető az általános iskolába járó marcali gyerekek száma. Eszerint az intézmények gyermekmegtartó képessége jó, ehhez nyilván hozzájárul a város központi helyzete. Alternatívát jelentő alapítványi vagy egyházi iskola nem működik Marcaliban.

A más településről bejáró tanulók száma 110 fő volt a 2012/2013-as tanévben, vagyis a diákok 11%-a. Egy évvel később a bejáró tanulók száma több mint duplájára emelkedett. A bejárás okai között említhető a szülők Marcaliban történő munkavállalása, a környező kistépeléseken az általános iskolák hiánya, illetve a szülők részéről gyakorta jelentkező, alá nem támasztott nézet, miszerint a városi iskolákban az oktatási színvonal magasabb.

A 2012/2013-as tanévben a következők voltak jellemzőek. A két általános iskolában hátrányos helyzetű tanulók aránya 26%, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya 16%. Sajátos nevelési igényű a tanulók 9%-a.

Az első évfolyamos tanulók száma alacsonyabb volt a nyolcadik évfolyamos tanulók számánál, melynek fő oka, hogy a nemesvidi Hóty Tibor Általános Iskola 2008. szeptember 1-től már csak 1-4. osztállyal működik, így a nemesvidi 5-8. évfolyamos tanulók a Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészetoktatási intézményben tanulnak.

Problémát jelent, hogy a HHH-sok egy része vélhetően nem nyilatkozott. Feladatként jelentkezik az intézmények számára a HHH-sok felderítése, a szülők nyilatkozatra való motiválása.

A Noszlopy iskolába a 2012/2013-as év adatai alapján nagyobb arányban járnak hátrányos helyzetű illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulók -29%- mint a Mikszáth iskolába – 9%. Beavatkozás szükséges a HH/HHH arány kiegyenlítése érdekében.

A Noszlopy és a Mikszáth iskolák személyi feltételei kedvezőek. Összesen 78 szaktanítást végző tanító és tanár dolgozik az intézményekben. A gyógypedagógusok száma jelenleg 20 fő (Egységes Pedagógia Szakszolgálat dolgozói), 6 fős kisegítő személyzet dolgozik továbbá az általános iskolákban. Az iskolaorvosi teendőket a gyerekorvosok látják el a településen, iskolapszichológust az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat biztosít. A SZESZK védőnői közül 2 fő iskola- és ifjúsági védőnő, akik rendszeresen látogatnak el az intézményekbe általános egészségügyi vizsgálatok elvégzése és preventív, tájékoztató előadások tartása céljából.

Középiskolák

Siófoki SZC Marcali Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

Az intézmény 2007. szeptember 1-től került ismét vissza a Somogy Megyei Önkormányzattól a város fenntartásába, majd beolvadt a Széchenyi Zsigmond Szakközép- és Szakiskola Intézménybe. 2013-tól újra állami irányítás alá került az intézmény visszanyerte önállóságát. 2013. augusztus 1-től megszűnt a Széchenyi Zsigmond Szakközép és Szakiskolával történő együttes működtetése. 2013-ban a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ irányítása alá került. 2015 óta – a Szakképzési Centrumok létrejöttével – a Siófoki Szakképzési Centrum Marcali Szakgimnáziuma és Szakközépiskolájaként működik. A szakközépiskolai képzésen kívül az intézmény szakgimnáziumi képzést is folytat.

A szakképzésre jelentkező diákok könnyűipari, kereskedelmi, élelmiszeripari és gépészeti képzés közül választhatnak. Hiány szakmák esetében (női szabó, gépi forgácsoló, ipari gépész) állami ösztöndíjban részesülnek a tanulók. Ezen kívül a gyakorlati képzést folytató vállalat is tanulószereződés alapján ösztöndíjat biztosít.

A kollégiumot igénylő diákok elszállásolása a szöcsényi Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakképző Iskola kollégiumában történik, mely az iskolától 10 kilométerre található.

A szakgimnáziumi képzést választók az érettségi után informatikai rendszerüzemeltető, és pénzügyi- és számviteli ügyintéző szakképesítést szerezhetnek.

Tanév	Létszám	Hátrányos helyzetű tanulók száma	Halmazottan hátrányos helyzetű tanulók száma
2014/2015	237	72	35
2015/2016	211	17	45
2016/2017	227	16	58

Forrás: helyi adatok

Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiszkola és Kollégium

Az intézmény korábban a Marcali Városi Önkormányzat fenntartásában működött Széchenyi Zsigmond Szakközépiszkola és Szakiskola néven Somogyzsitfa – Szöcsénypusztán, Marcalitól nyugatra 12 km-re, a Balatontól délre 18 km-re található, tanulólétszáma 815 főt tett ki 2012/2013-ban.

Az intézmény a gyakorlati oktatáshoz 1786 ha tanerdővel, 1000 m fűthető fóliaházzal, üvegházzal, 2,8 hektáros vadasparkkal, dísznövény gyakorlókerttel, erdészeti csemetekerttel rendelkezik.

Az intézmény 2003. és 2006. között részt vett a XXI. század szakiskolája szakiskolai fejlesztési programban. Az iskolához tartozó új kollégiumi épület 2007. október elején került átadásra. Jelenleg fenntartója a Földművelésügyi Minisztérium Agrárszakképzési Főosztálya. A mai napig számos marcali diák tanul az intézményben.

Tanév	Létszám	Hátrányos helyzetű tanulók száma	Halmazottan hátrányos helyzetű tanulók száma
2014/2015	400	39	23
2015/2016	364	16	18
2016/2017	296	10	25

Forrás: helyi adatok

Marcali Berzsényi Dániel Gimnázium

A Marcali Berzsényi Dániel Gimnáziumban általános műveltséget megalapozó, érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatás folyik. A gimnázium erőssége a természettudományos, a humán és a nyelvi képzés, melyet a testvérvárosi kapcsolat csereprogramjaival tesznek még hatékonyabbá. A gimnáziumi osztályokban a tizenegyedik évfolyamtól kezdődően az emelt szintű érettségire való felkészítés lehetőséget biztosít a felsőoktatásban való továbbtanulásra, illetve a továbbtanulási stratégiák kialakítása segítségével, munkát, állást előkészítő, illetve segítő tájékoztatás is folyik.

Az iskola kompetencia-mérés eredményei is azt bizonyítják, hogy az intézményben magas fokú pedagógiai munka folyik. Az iskola szakmai tanfolyamokat, továbbképzéseket is szervez.

Tanév	Létszám	Hátrányos helyzetű tanulók száma	Halmazottan hátrányos helyzetű tanulók száma
2014/2015	251	11	6
2015/2016	236	8	5
2016/2017	219	5	6

Forrás: helyi adatok

A középiskolák között jelentős különbségek voltak 2012/2013-ban a Berzsényi Gimnázium, ill. a Széchenyi Szakközépiskola és a Szakképző intézet adatai között. A Berzsényi Gimnáziumban a hátrányos helyzetűek aránya 4,3 %, az SNI-sek aránya 1,6 % volt. Ugyanezek az arányok a másik két intézményben: 31,3 % és 7.8 % Széchenyi, 17 % és 10,5% Szakképző.

Középiskolák közül a Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakgimnázium, Szakközépiskolában 26%-os csökkenés, míg a Berzsényi Dániel Gimnáziumban 13 %-os csökkenés figyelhető meg a tanulói létszámot illetően.

Az adatokból az is jól látható, hogy a két szakgimnáziumban a hátrányos helyzetű gyermekek száma, csökkent, addig a halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma emelkedett az elmúlt évek folyamán.

A sajátos nevelésű igényű gyermekek oktatása mindegyik intézményben integráltan történt.

a) közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Marcali óvodáiban gyógypedagógus nem dolgozik, az Egységes Pedagógia Szakszolgálat biztosít utazó gyógypedagógiai ellátást, segíti Marcali Kistérség óvodáiban, iskolákban integráltan nevelkedő sajátos nevelési igényű gyermekek oktatását, nevelését. Az iskolákban pedig 20 gyógypedagógus foglalkoztatott, ezzel az egy gyógypedagógusra jutó gyerekszám 54 57 fő.

A Szakszolgálat Marcaliban ellátja az iskolapszichológiai feladatokat is, továbbá feladatkörükbe tartozik a fejlesztő felkészítés, a nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás területén nem történt.

Az oktatási-nevelési intézmények kiemelt figyelmet fordítanak az esélyegyenlőség megteremtésére, a hátrányos helyzetű tanulók támogatására, tanulmányaikban való segítésére és továbbtanulásban való motiválásra. Szegregáció az intézmények között nem mutatható ki. Helyhiány miatt elutasított gyermek nem volt a településen.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Az általános iskolákban a 8. osztályosok mindegyike sikeresen elvégezte tanulmányait. Ez az elmúlt évekre is igaz.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban Fő
2012/2013	155
2013/2014	143
2014/2015	141
2015/2016	136
2016/2017	129

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Az iskolai végzettség hatása a későbbi foglalkozási életpályára, társadalmi helyzetre egyértelmű. Az elért iskolai végzettség alapvetően erősen függ a szülők társadalmi helyzetétől. A továbbtanulásban meghozott döntésekben közvetlenül és közvetve – a gyermek szocializációja folytán – tükröződnek a szülők aspirációi is. Azonban a döntési helyzetbe kerülők nem egyenlő mértékben rendelkeznek információval a szóba jöhető iskolák színvonaláról, az egyes szakmák lehetőségeiről, munkaerő-piaci értékeiről. Az alacsonyabb státusú családok esetén a „kockázat-faktor” mérlegelése jóval nagyobb súllyal van jelen, azaz a gyermek taníttatásánál fontos szempont a mihamarabbi munkába állás, ezáltal a család anyagi biztonságának megtartása, így az esetek többségében szakiskolába, vagy szakmát is adó szakközépiskolába íratják gyermekeiket. Ebből is adódik az a tendencia, hogy a gazdaságilag fejlettebb, jövedelmi színvonal szempontjából kedvezőbb lehetőségekkel rendelkező településeken nagyobb a gimnáziumban továbbtanulók aránya.

A foglalkoztatás, az oktatással kéz a kézben jár, fogalmazhatom így is. Egyre magasabb a munkaerő-hiány, nincsenek szakemberek. Azok a fiatalok, akik a szakképző iskolákban kiválóan megállják a helyüket, szülői és környezetük hatására, inkább olyan főiskolát választanak, amelyek elvégzése után a munkaerő-piacon nem tudnak elhelyezkedni. Az élethosszig tartó tanulás fontos, de fiatalon kell, kellene biztosabbnak

lenni jövőjükkel kapcsolatban.

4.4.15. számú táblázat – Továbbtanulási mutatók középfokra nappali tagozaton

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai étkeztetésben részesülnek a rászoruló gyermekek, számuk összesen 2012-ben meghaladta a 600 főt. Ezen kívül a tanulóknak kedvezményes vagy ingyenes tankönyvvásárlásra is lehetőségük van. A hátrányos helyzetű tanulók hátránykompenzációjában fontos szerepet töltenek be a tehetséggondozó programok, nyári táborok. Tehetséggondozó programban átlagosan évente 10 fő vett részt, 2013/2014-es tanévben számuk 25 főre emelkedett, a nyári táborokban viszont számuk alacsonyabb, évente 2-5 fő. Alapfokú művészetoktatásban azonban igen jelentős számú HH-s /HHH-s részesült.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Vidékre eljáró középiskolai tanulók helyi nyilvántartásbeli hiánya	Önkormányzati szinten ennek pótlása az oktatási intézmények és a tankerületek bevonásával
Rossz egészségügyi állapot	Oktatási és nevelési intézmények, valamint a védőnői szolgálat bevonásával prevenció tanácsadások szervezése, szülők bevonása, rendszeres sport lehetőségek biztosítása
Szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek életminősége rossz	A lakókörnyezet fizikai, társadalmi rehabilitációja, gyermekek számára gyűjtések szervezése
Alacsony a középfokú végzettségű HH/HHH-s gyermekek száma	Továbbtanulás ösztönzése, irányítása; pályaválasztási tanácsadás
Általános iskolás korú gyermekek nyári felügyelete	Alternatív nappali ellátás keretében történő gyermekfelügyelet biztosítása
szegregált óvodai nevelés hiánya	Gyógypedagógia óvodai létrehozása

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,

- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

Az EU tagországaiban a nők helyzetében több tekintetben is javulás következett be, de a nők és a férfiak közötti egyenlőtlenségek még mindig számos területen kimutathatóak. Az Eurobarométer 2006-ban végzett kutatása alapján a magyar lakosság 48%-a úgy véli, nőnek lenni a társadalomban hátrányt jelent, míg csupán 6%-uk gondolja úgy, hogy férfinak lenni hátrányos. Magyarországon a tradicionális munkamegosztás jellemző a magyar családokra, így a nők túlzott leterheltsége is, a házi munkák végzésének beszámításával a nők heti munkával töltött ideje jóval meghaladja a férfiakét.

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebkvtv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűköségében.

Magyarország Kormánya azonos jogokat kíván biztosítani a nőknek a mindennapokban, elkötelezett, hogy a nemek azonos módon érvényesüljenek, a nők férfi társaikkal azonos esélyt kapjanak. Kiemelt fontosságot tulajdonítanak az élet minden területén a diszkrimináció felszámolásának.

A nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét tekintve a hagyományos nemi szerepeket érintő felfogás következtében a gyermekvállalás, gyermeknevelés a nők életpályáját kedvezőtlenül befolyásolja, szűkíti térbeni és időbeni mozgásterüket, mivel hazánkban jelenleg még elsősorban a nők vállalnak nagyobb részt a családi és háztartási teendők ellátásában.

Leginkább a nőket érinti a karrier vagy család közötti választási kényszer, dilemma. Egyik oldalon a pénzkeresés, a szakmai tudás, az előmenetel áll, a másik oldalon van a család, az otthonteremtés, a háztartás, a gyermeknevelés, annak örömeivel és problémáival. A nő legnagyobb gondja és feladata, hogy összeegyeztesse a munkát és a családot, mellyel nem könnyű megbirkózni.

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

Az Önkormányzat a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkezik gender szempontok és problémák tekintetében.

A demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg: 2016. évi adatok alapján:

- a település összlakosságának 53,1 %-a nő (6.115 fő);

- a női lakosok kétharmada 15-64 éves, tehát az aktív korúak száma 4.071 fő
- aktív korú nők 3,88%-a regisztrált munkanélküli a negyedévek átlagai alapján (158 fő)
- 65 év feletti nők száma a női lakosság 22,3 %-a (1.364 fő)

A népesség nemek szerinti megoszlása azt mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak. A lakosságszámot tekintve a nők 6%-kal vannak többen a férfiaknál.

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak, rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit

- a pályakezdők estén a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés,
- a 45 év felettiiek esetében a változó képzettségi követelmények miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

A közösségi esélyegyenlőségi program céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

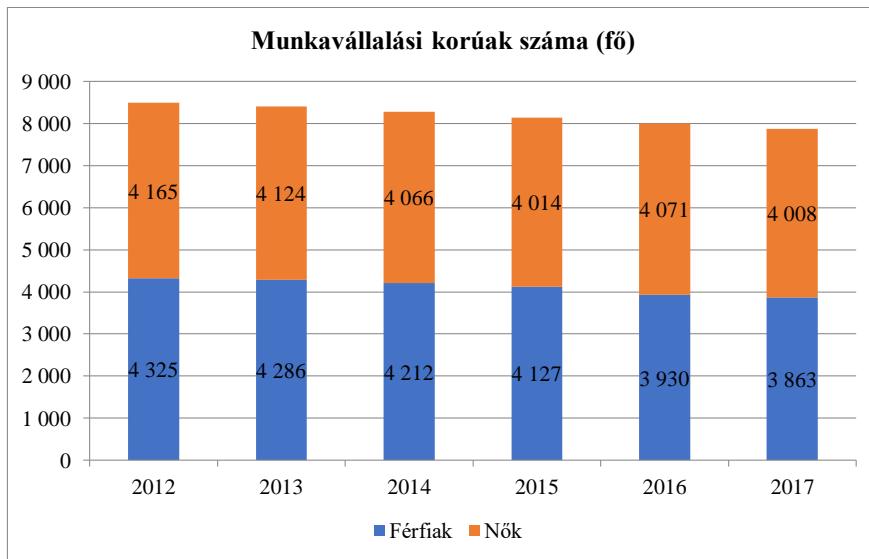
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Marcali város munkanélküli mutatói jobbák az országos, megyei átlagnál. Azonban a járás jelentős munkanélküliséggel küzd. A tömeges munkaerő alkalmazása csak néhány nagyobb cégre jellemző (Industrie Elektrik, Ziehl-Abegg, NOA Kft., Videoton, Marylla Kft).

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0803)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	4 325	4 165	n.a	n.a	300	255
2013	4 286	4 124	n.a	n.a	300	254
2014	4 212	4 066	n.a	n.a	273	212
2015	4 127	4 014	n.a	n.a	240	195
2016	3 930	4 071	n.a	n.a	209	158
2017	3 863	4 008	n.a	n.a	197	146

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

A munkavállalási korú nők száma 2012 óta csökken, ennek oka a lakosságszám csökkenése. A munkanélküliek száma az elmúlt években mindkét nem esetében csökkent, a munkanélküli nők száma 2017-ben kevesebb volt mind a férfiak esetén, ahogy ez a korábbi években is jellemző volt. A munkanélküli nők aránya a gazdaságilag aktív női népességben belül 4%-ot tesz ki, ez a 2012-es 6%-hoz képest javulást mutat.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Marcali városban, az utóbbi években a foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatási programokban, valamint a képzési programokban a nők arányát tekintve hasonló mértékű, mint a férfiaké.

Marcaliban a foglalkoztatást segítő és képzési programokon részt vevő nők száma a Munkaügyi Hivatal tájékoztatása szerint alacsony.

A férfiakkal összehasonlítva a nők kétszer annyian képviselték magukat felnőttképző programokon, a fiatalok számára a munkaerőpiacra lépést könnyítő programokban a nemek összesített számában nincsen különbség. Bővebb információval a nők foglalkoztatást segítő és képzési programokban való részvételéről nem áll rendelkezésre.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

KSH adatai alapján a foglalkoztatás csökkenésére leginkább az alacsony iskolázottságnak (sem általános iskolai végzettséggel, sem szakképesítéssel nem rendelkezők) van hatása. A munkaerő-piaci esélyek tekintetében az egyik meghatározott tényező az iskolai végzettség, ami alapvető probléma a 45-60 év közötti nők körében. Az általános iskolai végzettséggel elérhető munkahelyek komoly fizikai erőnlétet kívánnak, amit egészségi vagy családi állapotuk miatt nem tudnak vállalni.

Marcaliban számos olyan üzem, cég található, amelyekben betanított vagy segédmunkások alkalmazása gyakori, így az alacsony végzettségűek számára is nyílik lehetőség az elhelyezkedésre. Ugyanakkor a nyilvántartott álláskeresői adataiból is jól kiténik, hogy a középfokú vagy ennél alacsonyabb iskolai végzettségűeknek a munkanélkülivé válási kockázata nagyobb. A fizikai foglalkozásuké szintén jóval meghaladja a szellemi munkát végzőkét. Vagyis az alacsonyabb iskolai végzettségű nők között jelentős a

munkanélküliség (ahogy a férfiak esetében is). Elhelyezkedési lehetőségeiket tekintve fennállhat annak az esélye, hogy – különösképpen a 8 általánost el nem végzettek és a csak az általános iskola 8. osztályát elvégzők esetén – az alacsony iskolai végzettségükkel szemben támasztott előítéletek illetve a magasabb iskolai végzettségük körében fennálló munkaerő kínálat miatt nem ez a csoport kerül privilegizált helyzetbe a felvételek során. 2013. évi adatok megmutatják, hogy a munkanélküli nők között a legmagasabb számban az alacsonyabban képzettek vannak jelen.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Nők és férfiak munkapiaci esélyei nem egyenlők, előbbi csoportnak általában kisebb az esélye a foglalkoztatásra, fizetésük is kevesebb. A nők vezetővé válásának esélyei kisebbek, mint a férfiaké. A politika és a gazdaság szférájában érvényesül az üvegplafon, azaz vezetői pozícióba kerülésük nehezebb, inkább a pozíciók alsóbb szintjeire lépnek be és megrekednek középvezetői szinten. Marcaliban, mint azt már említettük, a városban működő cégek és hivatalok vezető beosztásaiban jelentős számban találunk nőket. Azonban tény, hogy a munkaerő-piaci versenyben fontos szempont a megbízhatóság, többek között az, hogy a munkavállalóra hosszú távon lehessen számítani. E szempont következménye, hogy az álláskeresésénél illetve a munkahely-megtartásnál szelektáló tényező, hogy a nőnek van-e gyerek vagy tervez-e a jövőben. E gyakorlat eredményeképpen a női munkavállalók így rendkívül nagy hátrányból indulnak a munkaerő-piacon, a család és a munka összeegyeztetése számukra nehezebb, mint a férfiaké.

Nemek közötti hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén nincs hivatalos tudomásunk. A bérkülönbségek elsődleges oka véleményünk szerint a betöltött munkahelyi pozíció. Vagyis feltételezésünk szerint ugyanabban a foglalkozási körben lévő férfiak és nők keresete nem tér el egymástól.

Ugyanakkor nem szabad elfelejtkezni a nőket a munka világában érő horizontális és vertikális szegregációról. Horizontális szegregációról beszélünk, amikor ún. női és férfi foglalkozásokat különítünk el egymástól. Azt lehet mondani, hogy a tipikusan női foglalkozások (például védőnő, ápolónő, óvónő, bérelszámoló, konyhai kisegítő, pénzügyi előadó, stb.) a foglalkozások 30%-át adják, míg a teljesen vagy erőteljesen férfiakhoz köthető foglalkozások (például villanyszerelő, burkoló, kőműves, stb.) több mint 50%-át. Vagyis a férfiak a foglalkozások nagyjából 70%-ára, míg a nők csupán 50%-ára pályázhatnak. Vertikális szegregációról pedig a munkahelyi hierarchiában, fizetésben jelenik meg, vagyis a férfiak között több a vezető beosztású, és a nők hasonló – akár vezetői – beosztásban is a férfiakéhoz képest rosszabb bérezésben részesülnek.

Városunkban a helyzet konkrét adatokkal való feltárása mindenképpen indokolt a jövőben.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A kisgyermeket nevelő családok esélyeit a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények férőhelyeinek megtartása nagymértékben javítja. Városunkban a bölcsődei és óvodai férőhelyek minden szülői igényt kielégítenek, helyhiány miatt nem kell gyermekeket elutasítani sem a bölcsődéből, sem az óvodából.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

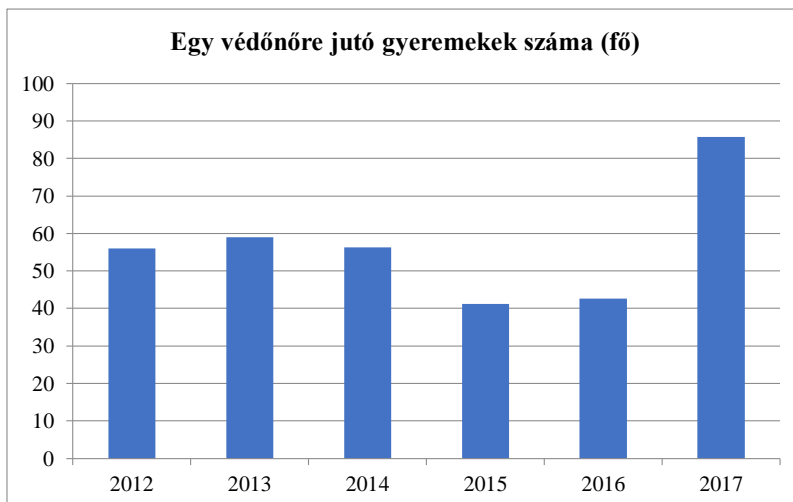
A védőnői ellátást Marcaliban a Marcali Szociális és Egészségügyi Központ biztosítja. Feladatkörükbe tartozik a nővédelem, várandós és gyermekágyas anyák, továbbá a 0-18 éves korú gyermekek gondozása, iskolai-egészségügyi feladatok végzése. Fontos szerepet töltenek be a gyermekek fejlődésének nyomon követésében, különböző veszélyeztetettségi helyzetek feltárásában, fokozott gondozást igénylők segítségében,

támogatásban. Tanácsadással, tanfolyamokkal segítik a szülőket, illetve a leendő szülőket, emellett rendszeres családlátogatásokat tesznek. Havonta egy alkalommal megszervezik a Kismama Klubot, támogatva és erősítve a kismamák közösségét.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2012	6	336	56
2013	6	354	59
2014	6	338	56
2015	6	247	41
2016	6	256	43
2017	4	343	86

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

2010-ig 7 védőnő látott el feladatot a városban, ezen időszak alatt az egy védőnőre jutó gyermekek száma átlagosan 50 főt tett ki. 2011-ben a védőnők száma 2 fővel csökkent, így fejenként 70 gyermek ellátásáról kellett gondoskodniuk. A védőnők száma 2012-ben 1 fővel bővült a városban, így ezt követően 56 főre csökkent a felügyeletük alatt álló gyerekszám. 2014-ben szintén ezzel a gyermekszámmal találkozunk. 2016. évben ez úgy alakult, hogy a 6 védőnői körzetből 5 körzet lát el területi feladatot, a 0-3 éves gyermekek száma körzetenként 51 fő. 2017-ben a körzeti elosztás változatlan, melyben valójában 4 fő dolgozik, így az ellátott 0-3 évesek száma 1 védőnő esetében: 64 fő. Jelenleg Marcaliban a 6 körzetből csak 1 iskolai védőnői körzet működik.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak sértettjei elsősorban nők és gyermekek. Az erőszaknak nem csak rövid távú, hanem egy egész életet befolyásoló hatása van, ezért is lenne fontos a nők elleni erőszak áldozatait segítő szolgáltatások fejlesztése, valamint, hogy ne a bántalmazottnak kelljen elmenekülnie az otthonából, hanem a bántalmazó legyen eltávolítva, illetve kiemelve a családból.

Csekély számban előfordul az is, hogy az elkövető nő és a sértett a férfi. Az erőszakos magatartás megfigyelhető a közös háztartásban élők között, illetve olyan eset is volt, mikor a volt házastárral, élettárral szemben alkalmaznak agresszív, erőszakos magatartást.

Sajnos manapság az emberek a vélt- vagy valós sérelmeiket, a mindennapok problémáit nem tudják a kommunikáció jól megválasztott eszközeivel "emberi" módon megbeszélni, megoldani, erre a leghatásosabb megoldásként az erőszakot választják és alkalmazzák. Ez sajnos már a fiatalabb korosztálynál is megfigyelhető. Előfordult, hogy az elkövető alkoholtól erősen befolyásolt állapotban volt, mikor erőszakot alkalmazott, de arra is volt példa, hogy az elszenvedőre is jellemző volt ez az állapot.

A sértettek az esetek túlnyomó részében nem kívánnak feljelentést tenni férjük, élettársuk ellen, mivel az esetek nagy részében egyfajta „együttélési kényszer” is fennáll.

A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távollattartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény 2009. október 1. napjával lépett hatályba. Ehhez kapcsolódóan a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII.23.) Korm. rendelet 1/A. §-a a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távollattartásról szóló törvény szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervként a gyámhivatalt jelölte ki.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Anyaotthon, családok átmeneti otthona a városban nem működik. A legközelebbi ilyen intézmények Nagyatádon (Magyar Vöröskereszt Somogy Megyei Szervezete Családok átmeneti otthona) és Kaposváron (Borostyánvirág Anyaotthon), Marcalitól 45, illetve 55 km-re találhatóak. Somogy megyében a Marcalitól közúton 90-100 km-es távolságban megközelíthető Nágocson az Árvácska Anya- és Csecsemőotthon is segítséget nyújt krízishelyzetbe került nők és gyermekeik részére. A Somogy Megyei Önkormányzat Gyermekvédelmi Igazgatósága Marcaliban 2011-től 5 anya 5 gyermek elhelyezését tudja megoldani. A négy intézmény összesen 124 fő befogadását teszi lehetővé. Emellett a környező megyékben szintén működnek anyaotthonok és családok átmeneti otthonai, azonban elsődlegesen az adott térségek lakói számára.

Marcaliban a SZESZK segít a krízishelyzetbe került nők helyzetén, teszi meg a szükséges intézkedéseket, akár személyes megkeresés, akár a lakosság részéről nyújtott jelzések alapján.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtáblák vezetői	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2012	10	1	1	0
2013	10	1	1	0
2014	9	2	1	0
2015	9	2	1	0
2016	9	2	1	0

2017	9	2	1	0
------	---	---	---	---

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Mint a fenti táblázat mutatja, a helyi képviselőtestületben 2014-ig mindössze 1 nő foglalt helyet, ami 9%-os arányt jelent, ezzel szemben országosan az önkormányzati képviselő nők aránya már 2002-ben 25,5%-os volt. A 2014-es önkormányzati választásokat követően mára Marcali Város Önkormányzatának 2 képviselő-testületi tagja nő. A városi bíróság vezetője 2012 óta férfi.

Ugyanakkor figyelmet érdemel, hogy Marcali Városban több hivatal és cég élén női vezető áll, így:

- Marcali Közös Önkormányzati Hivatal címzetes főjegyzője;
- Marcali Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ;
- Egységes Gyógypedagógiai Szolgálat;
- Marcali Városi Kulturális Központ;
- Marcali Múzeum;
- Marcali és Térsége Közszolgáltató Nonprofit Kft.;
- Marcali Városi GAMESZ;
- Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal;
- Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Földhivatal;
- Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége;
- Marcali Járási Ügyészség,
- NOA Kft.;
- Marylla Kft.;
- SPAR Magyarország Marcali üzlete;
- Penny Market marcali üzlete.

A fenti felsorolás mutatja, hogy Marcali Városban több nagyfoglalkoztatónál, valamint köz- és államigazgatási szervnél nők töltenek be vezető pozíciót.

A nők közéletben való szereplésekor érdemes vizsgálni a civil női szervezetek jelenlétét. Ma Magyarországon a nonprofit szervezeteknek igen kis százaléka olyan, amely a női szervezetnek vallja magát. Marcaliban 2012. szeptember 8-án alakult meg Marcali KIWANIS Női klub, amely humanitárius és karitatív egyesület. 2011-ben egy 13 főből álló lelkes női csapat elhatározta, hogy kapcsolódik az ismert nemzetközi szervezethez, és segíti a rászoruló gyermekek életkörülményeinek, lelki és fizikai egészségének jobbá tételét. Kifejezetten a nők érdekképviseletét felvállaló vagy gender témával foglalkozó női szervezetek azonban nem működnek a városban.

Mindemellett a város számos és igen sokrétű civil szerveződéseiben találunk nőket. Viszont a civil szervezetek csupán 20%-ában találunk nőket a vezetők között.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A szegények között a nők aránya közel azonos a férfiakéval. Az egyszülős családok körében azonban találunk egy a szegénységtől erősen veszélyeztetett női csoportot, e háztartások jövedelmi viszonyai – a nemek közötti bérkülönbségekből adódóan is – rosszabbak. Marcaliban a 2011-es népszámlálás adatai szerint 624 egyszülős háztartás volt, ebből 545-ben anya élt együtt gyermekével. Ezen háztartások helyzetének feltárása, a rászorulóknak segítése szükséges a jövőben.

Az 50 év feletti nők betegségek kockázata nagyobb, egészségmegőrzés érdekében végzett prevenció és szűrőprogramok indítása indokolt.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
a helyi társadalomban magas a nők aránya, ám gender témával foglalkozó, a nők érdekképviselőt felvállaló civil szerveződés nincs	nők érdekképviselőt felvállaló civil szervezet(ek) létrejöttének ösztönzése, a nők öntevékenységének fokozása
magas munkanélküliség	közfoglalkoztatás bővítése
alacsony iskolai végzettség	képzés/átképzés, oktatás megszervezése
az 50 feletti nők egészségi állapota nem kielégítő	Prevenációs és szűrőprogramok szervezése az egészségügyi intézményekkel, civil szervezetekkel együttműködve
nők hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén feltérképezetlen;	Munkáltatók, munkavállalók bevonásával ennek feltárása – akár fókuszcsoporthozos interjúk segítségével Amennyiben a probléma fenn áll, tréningek szervezésével annak feloldása, bevonva a helyi vállalatok, hivatalok vezető nőit
családbarát munkahely, rugalmas munkaidő nem elterjedt a városban, ahogy az atipikus foglalkoztatási formák sem, holott a kisgyermekes anyák munkaerő-piacra való visszaintegrálását segítenék	Családbarát munkahelyek kialakításának, rugalmas munkaidő bevezetésének ösztönzése a vállalatvezetők bevonásával, számukra felvilágosító, információadó workshopok szervezése; atipikus foglalkoztatási lehetőségek feltárása és ösztönzése
családon belüli erőszak jelenléte	kampányok, szakemberek részvételével felvilágosító előadások
gyermekelhelyezési nehézség a dolgozni vágyó és munkaviszonyban álló anyák számára	családi napközi kialakítása
jelentős számú gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nő él a városban, e háztartások szegénységi kockázata nagy	gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nők segítése, támogatása

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Az idősek helyzete több tényező miatt is figyelmet érdemel, ezen életszakaszban számos olyan esemény történik, amik jelentősen módosítják korábbi életüket. Ilyen esemény a foglalkoztatottsági státusz megszűnése, aktivitás- és jövedelemcsökkenés. A családi együttélés szerkezetében is változás következhet be, például a házastárs vagy élettárs halálával. Az élettartam különbségei miatt általában az idősek nők maradnak egyedül, akiknek jellemzően nyugdíjuk is kevesebb, mint férjeiké volt. Az özvegyen maradtaknál a lelki terhek mellett anyagi terhek is jelentkeznek, fel kell dolgozni a pszichikai hiányt és egyben pótolni kell a kieső nyugdíj vagy egyéb jövedelmet, továbbá olyan gyakorlati feladatokat is el kell látni, amelyeket korábban a házastárs, élettárs végzett. Emellett egészségi állapotuk romlik, egyre inkább visszahúzódnak a mindennapi aktivitást illetően. Ezért fontos minden olyan lépés, ami e társadalmi csoport helyzetét igyekszik

javítani, akár munkaerő-piaci, egészségügyi vagy szociális eszközök, akár szabadidős programok segítségével.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Hasonlóan az országos tendenciához, Marcaliban is jellemző a lakosság elöregedése. A 64 év felettek száma az elmúlt évek során folyamatosan nőtt, ahogy arányuk is az állandó népességen belül. 2011-ben a lakosság 16,2%-át tette ki ez a csoport, ezzel ugyan a megyei értékkel (16,4%) közel megegyező aránnyal rendelkezett a város, azonban az országos 17%-nál kedvezőbb adatok mutatkoztak. 2013-re ezen életkori csoport népességen belüli aránya 17%-ra (2014 fő) emelkedett. 2016-ra a 65 és idősebb korosztály aránya a népességen belül 19%-ra emelkedett (2192 fő). A 80 évnél idősebbek száma és aránya 2011-2013 között emelkedett fél százalékkal (2013-ban 3% feletti volt), ez a korosztály a 64 évnél idősebb népesség 21%-át tette ki 2011-ben, vagyis Marcaliban az időskorú lakosság döntő többsége 65 és 70 év közötti volt. 2016-ban a 80 évnél idősebb lakosok aránya a 64 évnél idősebb korosztályban némileg csökkent, jelenleg 19%. Nemek szerinti bontásban viszonylagos állandóság tapasztalható, ahogy a 2011. évben, 2013-ban szintén 64 évnél idősebbek 37%-a férfi, 63%-a nő volt. A nemek közötti megoszlás 2016-ban ugyanezen értéket mutatta. Ez az eltérés a nemek közötti születéskor várható átlagos élettartam különbségeivel magyarázható, vagyis a nők átlagosan 8 évvel élnek hosszabb ideig, mint a férfiak. A 65 vagy idősebb női lakók a női népességnek egyötödét, az idős férfiak a férfi népesség valamivel több, mint egytizedét teszik ki (2011-hez képest 2013-ban 1-2%-os növekedés volt megfigyelhető, amely a népesség elöregedéséből következik), 2016-ban a női népesség 22%-a volt 64 év feletti, míg a férfiak körében ugyanez az arányszám 15%. Megállapítható, hogy a női lakosságon belül nagyobb arányú az idősek jelenléte, mint a férfiak esetén.

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít. A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

- az öregségi nyugdíj;

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

- az özvegyi nyugdíj;
- az árvaellátás;
- a szülői nyugdíj;
- a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
- özvegyi járadék.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2012	1515	2279	3 794
2013	1488	2267	3 755
2014	1438	2259	3 697
2015	1399	2222	3 621
2016	1399	2224	3 623

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősök, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2012	555	59	11%	240	n.a	#ÉRTÉK!
2013	554	49	9%	173	n.a	#ÉRTÉK!
2014	485	66	14%	185	n.a	#ÉRTÉK!
2015	435	81	19%	151	n.a	#ÉRTÉK!
2016	367	86	23%	59	n.a	#ÉRTÉK!
2017	343	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	n.a	#ÉRTÉK!

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számát összevetve az időskorúak számával, jól kirajzolódik, hogy a két csoport nem fedi egymást, a nem idős (64 év alatti) nyugdíjasok száma több mint 1700 fő volt. 2016-ra a különbség 1482-re csökkent.

A nyugdíjasok jövedelmi helyzetére mondható, hogy relatív jólétben élnek, a szegénységkockázat Magyarországon a gyermekek körében a legmagasabb. Ugyanakkor a nyugdíjasok csoportja a legkevésbé sem homogén, különösen kedvezőtlen anyagi viszonyok jellemzik az alacsony iskolai végzettségű, kisvárosban (vagy faluban) lakó, özvegy nőket. Nemtől függetlenül magas szegénységi kockázat jellemzi az özvegyeket, idős nyugdíjasokat és a rokkantnyugdíjasokat. A rokkantsági, rehabilitációs ellátásban Marcaliban 2011-ben 661 fő részesült, az ellátásban részesült férfiak 65.024 Ft-ot, míg a nők 59.074 Ft-ot kaptak, ennél 30-30 ezer Ft-tal magasabb összeget ad ki az öregségi nyugdíj. Az idősök egy része (főleg az egyedül élők, idős vagy rokkantnyugdíjasok) alacsony nyugdíjjal rendelkezik, ezáltal komoly megélhetési gondokkal küszködnek, ezen háztartások felmérése és célzott támogatása indokolt a jövőben.

Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya 2009-től 2013-ig csökkent, azonban még így is az álláskereső egyötödét tették ki 2011-ig, majd 2012-től egytizedét. E csoport aránya az álláskeresőkön belül 2014 óta emelkedik, 2016-ban a munkanélküliek közel negyedét tette ki.

Az 55 év feletti tartós munkanélküliek számának és arányának megállapításához nem állnak rendelkezésre adatok, ezért az indikátor „#ÉRTÉK!” szövegrész kerül. A nyugdíjasok foglalkoztatottságával kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy 2011-ben az 1490 regisztrált egyéni vállalkozás közül 296 nyugdíjas egyéni vállalkozás volt, vagyis az egyéni vállalkozások 20%-a. Ez az arány 5%-kal alatta maradt a megyei és az országos értéknek. 2013-ban 655 regisztrált egyéni vállalkozó közül 47 nyugdíjas egyéni vállalkozó volt (7%); az 1523 önálló vállalkozóból 313 nyugdíjas önálló vállalkozó (20%) volt. 2016-ban a nyugdíjas egyéni vállalkozók száma 43-ra csökkent a 656 egyéni vállalkozó között. A nyugdíjas önálló vállalkozók arány az önálló vállalkozókon belül 19% volt ugyanebben az évben.

b) tevékeny idős kor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Idősek foglalkoztatását segítő programok nem voltak a településen. Az idős népesség foglalkoztatottságáról nincsenek adataink.

Az idősek világnapja alkalmából már évek óta számos rendezvénnyel köszöni meg az önkormányzat az idős embereknek mindazt, amit a városért, a közösségért tettek, tesznek. A program célja a nyugdíjasok életének mozgalmasabbá tétele, illetve színes és tartalmas programok biztosítása. A rendezvények jól szolgálják az idős emberek közötti barátságok alakítását és kapcsolattartást, valamint a generáción belüli szolidaritást.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az idősebb munkavállalókkal szemben gyakorta megfogalmazódik az a vélemény, hogy drágábbak és kevésbé produktívak, mint fiatalabb kollégáik. Ebből kifolyólag az idősek alkalmazása – például vállalatokban – ritka. Ezzel megakadályozzák, hogy az általuk szerzett szakmai hozzáértés és élettapasztalat segítségével adott szervezet maximális teljesítőképességet érjen el. Szükséges felismerni, hogy az idősebb dolgozók speciális tapasztalatát és szakmai hozzáértését nem célszerű kivonni a szervezetekből, hogy az idősebb munkavállalók felvételével plusz tapasztalathoz és készséghez jutnak a cégek, valamint, hogy hosszú távon az idősebb munkavállalók képességeinek bővítése és egészségének megőrzése költséghatékony.

Hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén nincsen tudomásunk, azonban tény, hogy az 55 évnél idősebb népesség munkaerő-piaci elhelyezkedése nehezebb. Célszerű a foglalkoztatásbeli megkülönböztetés esetleges lehetőségéről további információkat gyűjteni, továbbá a munkaerő-piaci keresletnek megfelelő képzeteket támogatni elhelyezkedési esélyeiket növelve.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés Marcaliban az idős lakosság számára is biztosított. Helyi járat nem működik a városban, így a külső városrészekből a városközpontba való utazás gondot jelenthet az idősebbeknek, amennyiben személygépkocsi, kerékpár vagy egyéb jármű nem áll rendelkezésükre. Eleshetnek bizonyos szolgáltatásoktól, kulturális programok látogatásától vagy egyesületi tevékenységektől. A kerékpárral közlekedők részére biztonságosabb közlekedést segítő a városban a 2013-as évtől bővült a kerékpár úthálózat hossza.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Alapszolgáltatások

A **szociális alapszolgáltatások** (étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása) megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő **szakosított ellátási formában** kell gondozni. (Idősek Gondozóháza)

Három szociális intézmény biztosít az idősek számára szociális és egészségügyi szolgáltatást Marcaliban és 10 kilométeres körzetében. Marcaliban a *Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ Idősek Otthona és Gondozóháza* 2013-ban 19 fő részére nyújtott tartós, 3 fő részére átmeneti bentlakásos ellátást – az év során összesen 34 fő részére, majd 2014-ben 32 fő részére. Tartós bentlakásos ellátást a személyekre vonatkozó

nyugdíjkorhatárt elérők, míg egy évre szóló átmeneti bentlakásos ellátást azok vehetnek igénybe, akik 18. életévüket betöltötték, betegek, önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni. Az intézményen belüli egészségügyi ellátás részeként az intézmény orvosa heti 1-szer 4 órában tart rendelőt, a szakorvoshoz szállítás, illetve kísérés biztosított, ahogy a gyógyszeradagolás és az intézmény keretei között megoldható gyógykezelés is.

1998-ban kezdte meg működését a *Megbékélés Szociális Otthon Alapítvány Anna Szeretetotthona*. Az otthonban jelenleg 18 ellátott él, akiknek szakszerű gondozást biztosítanak, rendszeres orvosi, éjjel-nappalos nővérfelügyelettel. Az otthonban lakrészét mindenki saját bútoraival rendezheti be. Rendszeresen rendeznek kulturális és szabadidős programokat.

Marcali idős lakói a várostól 10 km-re fekvő Gadányban található *Baptista Diakóniai Központ Szeretetotthon az Elesettekért* nevű idősök otthonában is jelentős számban élnek. A Szeretetotthon 1999 óta működik, jelenleg 50 fő ellátását végzik, az intézetben belgyógyász, pszichiáter és urológus is dolgozik. Házaspárok, testvérpárok és mozgáskorlátozottak igényeit szem előtt tartva számukra 4 darab apartman házat építettek. Demenciában, Alzheimer kórban szenvedők részére Nemeskiszaludon épített külön ellátási hely biztosított.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2012	1 962	40	2,04%
2013	2 014	39	1,94%
2014	2 077	46	2,21%
2015	2 139	52	2,43%
2016	2 192	41	1,87%
2017	2 090		0,00%

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő, 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatok ápolására, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére. Nappali ellátásban 2012-ben 40 fő részesült, azaz a 64 év feletti lakosság 2%-a. Ez az arány az elmúlt évek során nem változott.

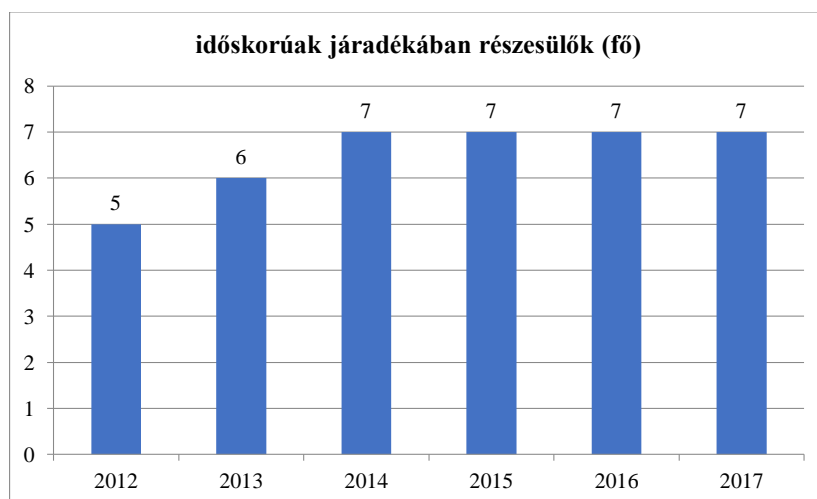
Marcaliban a SZESZK két telephelyen működtet nappali ellátást biztosító *Idősök Klubját*, melyeknek férőhelye 20 illetve 30 fős. Az intézmények 7:45-től délután ötig fogadják az igénylőket, akiknek lehetősége nyílik napi- és havi lapok olvasására, tornára, televízió, DVD nézésre, rádióhallgatásra. Szabadidős programokat rendeznek, megemlékeznek a jeles napokról, ünnepekről (pl. néphagyomány szerinti jelentős napokról, névnapokról, születésnapokról). Egészségügyi ellátás keretében lehetőséget biztosítanak vérnyomás- és vércukormérésre, segítséget adnak hivatalos ügyek intézésében.

A SZESZK biztosít továbbá napi egyszeri étkeztetést 65 év feletti nyugdíjasok, tartós beteg, mozgásában korlátozott, önellátásában akadályozott személyek részére. Ezen kívül házi segítségnyújtást,

jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és támogató szolgálatot tesz lehetővé. Házi segítségnyújtás keretein belül segítséget adnak az idősek számára házi munkák elvégzésében, bevásárlásban, gyógyszerek felírásában, kiváltásában, személyes higiénia megtartásában, házi orvos által előírt ápolási, gondozási feladatokban. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtással a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorúak vagy betegek részére a felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújt szolgáltatást a Központ.

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.

Marcaliban az időskorúak járadékában részesülők száma 2009 óta nőtt, 2011-ben már 4 főt érintett a településen, 2012-ben 5, 2013-ban 6 főt. 2014-től a járadékba részesülők száma jelentősen nem emelkedett. Az emelkedés mögöttese a szükséges munkaviszony idejének hiánya. Az időskorúak járadékában részesülők száma várhatóan növekedni fog a következő években.

Forrás: TeIR, KSH- START

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az idősek kulturálishoz, művelődéshez való hozzáférése széles körűen biztosított. A Kulturális Korzó kulturális központ mozi termében és a város szabadtéri színpadán szervezett mozielőadások, színházi előadások igen népszerűek. Múzeumi kiállítások megtekintése 2012 óta jelentősen megnőtt, ahogy a közművelődési intézmények rendezvényein való részvétel is, ehhez hozzájárult a Kulturális Korzó megépülése, az épület színvonalas környezetet teremtett állandó és időszakos kiállítások, előadások megszervezéséhez. A könyvtár látogatói között számos idős embert találunk, az érdeklődőknek gazdag és folyamatosan frissülő folyóirat állomány is rendelkezésre áll. Az idős korosztály életében kiemelt szerepet tölt be a vallásgyakorlás, a sportrendezvényeken való részvétel szintén emelkedett – ebben a város civil szervezeteinek fontos szerep jutott.

Kulturális és művelődési lehetőségeket teremtenek a városban az időseket, nyugdíjasokat (is) érintő civil szervezetek.

A Szivárvány Városi Nyugdíjas Egyesület 1989-ben alakult, jelenleg 95 taggal bír. Célja: az idős emberek magányosságából való kiragadása. Ezt biztosítja szabadidős programokkal (színházlátogatás, kirándulás), hetenkénti klubdelutánokkal, és kártyaklub szervezésével. Helyi kultúrcsoportja a városban és a

térségben is műsort ad idős emberek számára. Az egyesület igyekszik minél szélesebb körben törődni az időseket érintő aktuális kérdésekről, problémákról, így gyűléseikre rendszerint felkérnek egy-egy szakembert adott téma körüljárására. Így került sor például egészségügyi kérdésekben orvos által adott vagy az időseket érintő gyakori bűncselekményekről (megtévesztés, lopás) tájékoztató rendőr meghívására.

A helyi idősök közössége a Honvéd Nyugállományúak Klubja, mely prioritásként fogalmazza meg a nyugdíjas évek szebbé tételét, művelődési, szórakozási, sportolási alkalmakat teremt, segíti a tagság tudományos, művészeti ismereteinek szinten tartását és fejlesztését, az időszerű társadalmi-politikai, gazdasági kérdésekben való eligazodását, a felmerülő szociális problémák enyhítését.

Szintén fontos szerveződés a Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének Marcali Körzeti Csoportja, amely 1982-ben alakult, jelenleg több mint 300 fős taglétszámmal működik. Fő tevékenységi köre a tájékoztatás, közösség teremtés és érdekvédelem. Egész évben tart rendezvényeket, többek között évente horgászversenyt szerveznek.

Az idősök és nyugdíjasok számára az „Egerszegi” Alapítvány is biztosít programokat. Az alapítvány célja Marcali és környéke mozgáskorlátozottainak társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése. Kulturális rendezvényeket támogatnak, segítik a mozgássérültek művelődését.

Több idős lakos tagja a Marcali Bajtársi Egyesületnek. Az egyesület tagjaiból szervezett dalárdát tart fenn, amely törekszik mind többször a nyilvános fellépésre. Könyveket, kiadványokat jelentet meg a honvédség és hazafiság tárgyában.

Marcaliban az időseket érintő egyesületek, alapítványok kapcsolatát évek óta szoros együttműködés jellemzi, amely közösen szervezett rendezvényeken, kulturális vagy szabadidős programok megnyilvánul, tagjaik ismeretségi, baráti viszonyban állnak egymással. A térségi egyesületek összefogásának eredménye, hogy 10 szervezetet magába foglaló Marcali és Környéke Kistérségi Nyugdíjas Társulás létrejöhett és a mai napig aktív szervezet.

Az idősök civil szervezeti részvétele viszont csökken, 70 éven aluliak belépése egyre kevésbé jellemző.

A civil szektoron kívül számos kulturális program került megrendezésre a városi művelődési házban, illetve a Kulturális Korzó épületében. Ezen helyszínek a város központjában találhatóak, jól megközelíthetőek és akadálymentesítettek, de az idősök és érdekvédelem képviselőik alapján még javítanivaló városi szinten.

c) idősök informatikai jártassága

Idős emberektől, nyugdíjas egyesületektől szerzett információink alapján az idősök kis százaléka képes a számítógépet és az internetet használni, holott kifejezett igény mutatkozik körükben e téma iránt. A Városi Könyvtárban informatikai képzést is tartottak olyan személyeknek, akik korábban nem részesültek iskolai rendszerű képzésben az informatika terén. A feltétel az volt még, hogy 35 év felettinek kellett lenni a jelentkezőnek. A programban több 65 év feletti személy is részt vett, és nagyon szép eredménnyel teljesítettek. A globalizáció világában kiemelten fontos kommunikációs és információs eszköz az internet. A világháló lehetőséget ad az idős embereknek, hogy távolabb élő családtagjaikkal, rokonaikkal, barátaikkal mindennapi kapcsolatot tartsanak fenn. Emellett tájékoztatást nyújt kulturális, szabadidős eseményekről, vagy akár intézmények nyitvatartásáról. Számítógép segítségével hivatalos levelek megírása válik könnyebbé. A számítógép és internet elterjedtségét az idősök körében a beszerzés és fenntartás anyagi terhei azonban komoly problémát jelentenek, ezért is töltenek/tölthetnek be fontos szerepet a város művelődési intézményei. A városi könyvtárban térítés ellenében vehetik igénybe az idősök is a számítógép-, és internethasználat lehetőségét. A Kulturális Korzóban 6 gép rendelkezésre áll egy esetleges tanfolyam szervezéséhez. Az időseket érintő egyesületek közül a Szivárvány Városi Nyugdíjas Egyesület 2 éve a Nemzeti Együttműködési Alap pályázatán nyert egy számítógépet.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A városi önkormányzat szervezésében évente kerül megrendezésre az október 1-én ünnepelt Idősek Világnapjára, amelyre igen szép számmal érkeznek településünk szépkorú megteleítve a Kulturális Központ nagytermét. Ezen kívül évről évre megtartják az egyesületek és az idős otthonok a hagyományos ünnepségeket és alkalmakat, így például a karácsonyt, farsangot vagy nőnapot. Egyesületi keretek között az időseket érintő problémákban (bűncselekmények, egészség, stb.) felvilágosító előadások történnek. Időseink a településen sportnapot is tartanak, melynek során sportversenyekben mérik össze teljesítményüket.

Az Erzsébet program keretében városunkban is számos 60. évét betöltött, öregségi nyugellátásban részesülő személy pályázott a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány nyugdíjasok számára kiírt pályázatán. A Nyugdíjasok Somogy Megyei Szövetségének támogatásával egyhetes táborok kerülnek megrendezésre, valamint kétnapos vezetői képzések, amelyen a marcali nyugdíjasok is részt vesznek.

A jövőben kialakítható egy ház körüli munkák elvégzését segítő rendszer, mivel az idősek számára a mindennapi élet tevékenységei is komoly gondot jelenthetnek. Az idősek a házi segítségnyújtást nem minden esetben veszik igénybe, az igénylők számára viszont egyes ház körüli munkák elvégzésére ezen szolgáltatás nem elegendő. Az időskorúak számára jelentős segítséget jelent az is, hogy akiknek nincs olyan hozzátartozójuk, aki a háza előtti közterület tisztántartásában (fünyírás) segíteni tud, annak a GAMESZ- os kollégák a fűvet lenyírják.

Az egyedül élő időseket veszélyeztetheti az elmagányosodás, lelki állapotuk kihathat egészségügyi helyzetükre is, ezért kiemelten fontos a későbbiekben e csoportra több figyelmet fordítani. Az idősebb és fiatalabb korosztályok között egyre lazább a kapcsolat, csökken közöttük a társadalmi érintkezések száma, ez pedig az egymás iránti elfogadás, megértés ellen hat. Az idősek igénylik, hogy a helyi társadalom részesei legyenek, ehhez esélyt kell adni és lehetőséget kell biztosítani, hogy a fiatalabb és idősebb generáció közelebb kerüljön egymáshoz.

Az áldozattá válás az utóbbi időkben gyakoribb az idős népesség körében, ez ellen még hatékonyabb intézkedések szükségesek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
alacsony nyugdíj, megélhetési problémák	szociális segélyezés, célzott eljuttatása
idősek foglalkoztatottságáról nincsenek rendelkezésre álló adatok	az idős népesség körében foglalkoztatottak felmérése a munkáltatók bevonásával, a foglalkoztatók figyelmének felhívása az idősebb munkavállalók tapasztalataiban rejlő potencialításra
idősek foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről nincsenek információk	munkaerő-piacon jelentkező esetleges hátrányos megkülönböztetés feltárása, orvoslása
55 évnél idősebbek munkanélkülisége	55 évnél idősebbek készségeinek bővítése
elmagányosodás	közösségi programok szervezése, kapcsolatok bővítése a szociális intézmények és civil szervezetek együttműködésével
közösségi aktivitás csökkenése	civil szféra támogatása, kampányok a tagszervezésre
nemzedékek közti kommunikáció hiánya	rendezvények szervezése az oktatási intézmények önkénteseinek bevonásával

házkörüli munkák nehézségei	igényfelmérés, közmunkások és önkéntesek bevonása
modern technikai eszközök ismeretének hiánya	termékbemutatók, internetes tanfolyamok szervezése
bűncselekmények által érintett csoport, gyakori az áldozattá válás	felvilágosító programok szervezése, kiterjesztése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

2013. évi LXII. Törvény (A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Törvény módosításáról) kimondja, hogy fogyatékkal élő “az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja”

A fogyatékossgal élő emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán, vagy egyáltalán nem képesek élni, a többségi társadalom tagjainak gondoskodására szorulnak. Emberi méltóságukat mindig, minden körülmények között tiszteletben kell tartani. Nem csak feladatunk, hanem erkölcsi kötelezettségünk. felkarolásuk, és a társadalomba való befogadásuk elősegítése.

A fogyatékossgal élők számos olyan hátránnyal, akadállyal kerülnek szembe, mely egészséges embertársaik számára könnyen áthidalható. Nehézségekkel kell szembenéznük pl. ügyeik intézésében, (hivatalok, nyilvános helyek, középületek nem akadálymentesek), a tömegközlekedés használatakor, illetve az utcai közlekedésben. Az ép emberek részéről gyakran tapasztalható a fogyatékkal élőkkel szembeni előítéletesség, a rájuk félemerként tekintő nézet. A mindennapi életben emiatt nehézségekbe ütköznek, önbecsülésük gyengül. Társas interakciójuk az épek csoportjával gyenge.

A fogyatékos emberek többsége családjá körében vagy saját lakásában, de egy részük bentlakásos intézményi keretek között él.

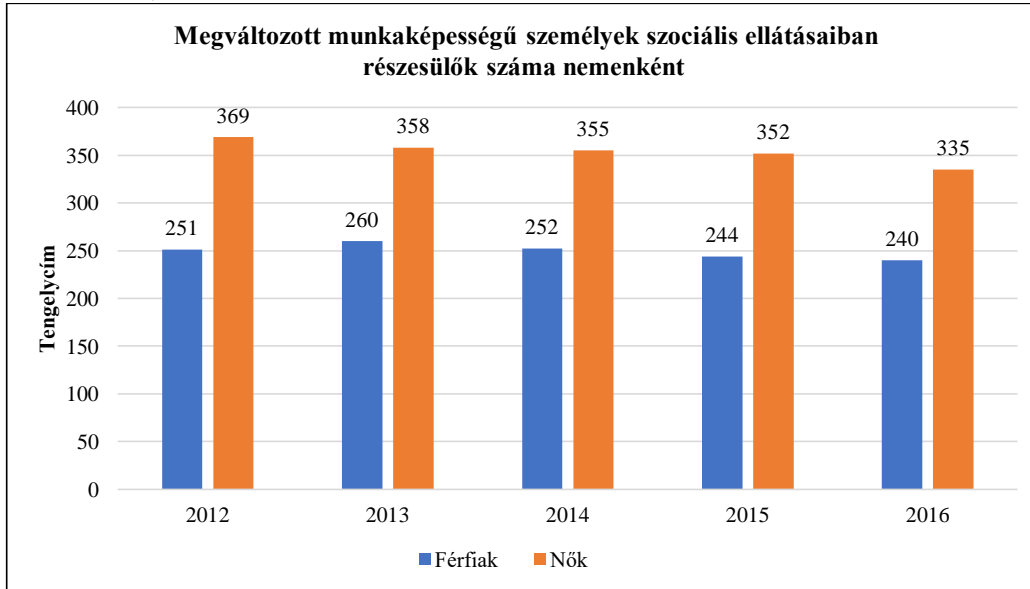
A fogyatékkal élők és családjaik körében további felmérések végzése szükséges, hogy helyzetükről, a mindennapi élet során felmerülő problémákról részletes információkat szerezhessünk. A fogyatékkal élők életében változást hozott az elmúlt időszakban egészségügyi állapotuk felülvizsgálata, ennek hatásait indokolt vizsgálni a jövőben. A fentiek érdekében a célcsoport tagjaival, illetve őket érintő civil szervezetekkel célszerű fórumot kialakítani

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 6301)	Összesen
2012	251	369	620
2013	260	358	618
2014	252	355	607

2015	244	352	596
2016	240	335	575
2017	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A munkaerőpiacon a fogyatékosokkal élőknél csak a töredéke tud elhelyezkedni, miközben jelentős részüket képes lenne nem sérült embertársával egyenértékű munka elvégzésére.

A fogyatékkal élők foglalkoztatásával kapcsolatos jogaik és munkáltatói kötelezettségek a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Törvény tartalmazza. A törvény kimondja, hogy

- a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult;
- a foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását (az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető);
- ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

A 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM rendelet külön előírja, hogy a megváltozott munkaképességű, a fogyatékos munkavállalók adottságaira a munkahelyek kialakításánál figyelemmel kell lenni. Fogyatékkal élő munkavállalókat foglalkoztatni kívánó munkahelyeken az ajtókat, az átjárókat, a szintbeli különbségeket áthidaló építményeket, a lépcsőket, a zuhanyozókat, a mosdókat és a munkahellyel összefüggő berendezéseket a testi adottságaiknak megfelelően, illetve megváltozott munkaképességükre figyelemmel kell kialakítani vagy szükség esetén átalakítani. A megváltozott munkaképességű, fogyatékos munkavállalók részére munkahelyükön biztosítani kell az egészséges és biztonságos munkavégzésükhöz szükséges, általuk felismerhető jelzéseket.

A városban és környékén a fogyatékkal élők foglalkoztatását segítő, vagy őket foglalkoztató szervezet a Fővárosi Önkormányzat Értelmi Fogyatékosok Otthona, Marcali szomszédos településén, Kéthelyen. Az intézményben fejlesztő – felkészítő foglalkoztatás keretén belül lehetőséget ad az ellátott személy számára munkafolyamat betanítására, önálló munkavégző képesség kialakítására, helyreállítására, fejlesztésére. Munka-rehabilitációs foglalkoztatás célja az ellátott személy munkakészségének, testi és szellemi képességeinek munkavégzéssel történő megőrzése, fejlesztése, valamint fejlesztő-felkészítő foglalkoztatásra való felkészítés. Azok számára, akik szociális foglalkoztatásban történő munkavégzésre nem alkalmasak, lehetőség van munkaterápiás vagy készségfejlesztő foglalkozásra. A munkaterápia elsődleges célja a munkaképesség fejlesztése annak érdekében, hogy az ellátott alkalmassá váljon a szociális foglalkoztatásban való részvételre. Jelenleg az intézményben egy marcali személy gondozását látják el.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja (lásd e fejezet c. pontjában) tervezi a fogyatékkal élők foglalkoztatásának biztosítását.

A városban több nagyvállalat is foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyeket, így például a ZIEHL-ABEGG Kft., Industrie- Elektrik Kft., Tesco. A foglalkoztatott személyek számáról pontos adattal nem rendelkezünk.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fogyatékkal élők alkalmazása elé sokszor gátat emel a munkahelyek és oktatási intézmények akadálymentesítésének hiánya. Az alacsony iskolázottság tovább nehezíti érvényesülésüket a munkaerőpiacon, mivel többségük csak az általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Az önálló életre és a tisztességes jövedelemre való esélyüket pedig sok esetben akadályozza a munkáltatók részéről tapasztalható diszkrimináció.

Települési szinten nem állnak információk rendelkezésünkre a fogyatékkal élők foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A családjukkal vagy saját otthonban élő fogyatékosok nappali ellátását (felügyelet, foglalkoztatás, szabadidős tevékenység) és ezzel családjuk tehermentesítését szolgálják egyes intézmények. Mivel az intézmények csak központi településeken találhatóak meg, így az onnét távolabb élő rászoruló és családtagjaik nem, vagy csak nehezen érhetik el a szolgáltatásokat.

Marcaliban a SZESZK Támogató Szolgálat biztosítja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátását, a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségét, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtást. A támogató szolgálat elsődleges célcsoportja: siketek és nagyothallók, vakok és gyengén látók, autisták, mozgásszervi fogyatékosok, értelmileg akadályozottak, halmozottan fogyatékosok. A Szolgálat segítséget nyújt a mindennapi szükségletek (fizikai, mentális, szociális) kielégítésében (például mozgásban, intézményekbe való eljutásban, bevásárlásban, ügyintézésben), speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetésével; gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök beszerzésében; gyógyszerelésben, terápia megtartásban; szakrendelésekre, egészségügyi-, oktatási intézménybe történő szállításban is. Biztosítják jelnyelvi tolmácsszolgálat elérhetőségét, segítséget nyújtanak a fogyatékos személyek kapcsolat-készségének javításához, családi kapcsolatainak erősítéséhez speciális, önsegítő csoportokban való részvételükhöz. Ezekon kívül támogatják a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulását, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős kapcsolatokban való egyenrangú

részvételhez szükséges feltételek biztosítását, a fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségének, igénybevételének elősegítését.

2012-ben 58 főt láttak el, közülük 48-an marcali lakosok. 2012.12.31-én a támogató szolgáltatást igénybevevők között közel kétszer magasabb a nők aránya, a férfiakénál. Az ellátást igénybevevők 23%-a 18 év alatti. Magas a 70 éven felüliek aránya (20%), ezen belül is a 80 év felettieké (13%).

Az igénybevevők közül magas volt a nem rászorultak aránya (46%), illetve jelentős azon személyek száma is, akik a rászorultsághoz szükséges igazolásokat az igénybevétel után szerzik be. A szociálisan nem rászorultak jelentős része időskorú, egyedülálló személy. 2013-ban 54 fő, 2014-ben 52 fő vette igénybe a támogató szolgáltatást, akár csak 2017-ben.

A támogató szolgálat feladatainak igénybe vételét az alábbi táblázat mutatja:

Év	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017
Igénybe vevők száma (fő)	47	54	52	49	51	52
Személyi segítség (feladategység)	1469	1337	1456	1816	2316	2027
Szállító szolgálat (feladategység)	4503	4142	4953	5093	5881	4771
Tanácsadás (esetszám)	184	134	92	77	98	61

Forrás: helyi adatok

A szolgáltatások feladategységeinek csökkenése azzal magyarázható, hogy míg az állam 3000-3400 feladategységet finanszíroz, addig a különbséget (a feladategységek felét) az önkormányzatnak magának kell biztosítania.

A SZESZK az Idősek Otthona és Gondozóházában átmeneti jelleggel, határozott időre 18. életévüket betöltött, önmagukról betegségük miatt vagy más okból gondoskodni időlegesen nem tudó személyeket is ellátnak.

Marcaliban a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja 1991 szeptembere óta működik. Az integrált intézmény 2008. január 1-től nyújt segítséget az arra rászorulóknak. Jelenleg két szolgáltatást és fejlesztő iskolai ellátást biztosít. Intézményükhöz a Marcali, a Marcali Kistérség és a Pogányvölgye kistérség segítségével élő fordulhatnak a szolgálathoz. Céljuk a szolgáltatást igénybevevők fizikai, szellemi, mentális állapotukból származó társadalmi hátrányuk csökkentése, életminőségük javulása. Fontos szempontjuk a családok tehermentesítése, a munkához való hozzájutás feltételének megteremtése, a családi kötelek ápolása, megtartása mellett. Mindezek mellett a munkahelyteremtést, valamint a befogadó környezete fogyatékosokkal szembeni előítéleteinek a mindennapi életben történő jó példákval való leküzdését eredményezi. Az integrált intézményben különböző fogyatékkal élő embereket látnak el, továbbá olyan súlyosan halmozottan sérült gyermekek, fiatalok iskolai fejlesztését is végzik, akik a közoktatási rendszer más intézményeiből kiszorultak.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2012	38	0	0
2013	47	0	0

2014	35	0	0
2015	40	0	0
2016	40	0	0
2017	n.a	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei

Az Szt.-ben és az Önkormányzat települési támogatásokról szóló rendeletében szabályozottakon kívüli ellátásokat is igénybe vehetnek a megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek. Ezek az alábbiak:

A fogyatékos személyek és családok anyagi gondjainak enyhítésére különböző támogatási formák léteznek. Alanyi jogon jár a közgyógyellátás. A fogyatékos gyermeket ápoló felnőttnek – amennyiben kéri-meg kell állapítani ápolási díjat, és jogosult magasabb összegű családi pótlékra.

Ha a szülő úgy dönt, az ápolási díj helyett Gyes-en maradhat a gyermek 10 éves koráig, ami meghosszabbítható a gyermek 14. életévéig.

A családok kérhettek korábban támogatást a közlekedéshez, azonban ez 2013. január 1-vel megszűnt. A fogyatékkal élő személyek mobilitását gépjárműszerzési támogatás, és parkolási igazolványhoz való hozzájutással, támogató szolgálat, szállító szolgálatának működtetésével segíti.

Az említett támogatások nem összegezhethők, egymást jórészt kizárják. A kapott támogatások azonban nem fedezik a kieső jövedelem és a speciális kiadások összegét.

A fogyatékosági támogatásban, vakok személyi járadékába részesülő fogyatékos személyek számáról pontos adattal nem rendelkezünk, az őket ellátó intézmények, valamint civil szervezetek segítségével célszerű lenne felmérni az erre vonatkozó információkat.

Fogyatékkal élő személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

- Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás
- Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A fogyatékkal élő személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre.

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Komplex akadálymentesítés (fizikai mellett infokommunikációs akadálymentesítés – Braille feliratok, piktogramok, info térkép, tájékoztató táblák, vezetősávok, kontrasztos festés, mobil- és fix indukciós hurok, honlap akadálymentesítés) valósult meg a következő intézményekben: Kulturális Korzó, Béke utcai orvosi rendelő, Gondviselés Háza, Tavasz utcai orvosi rendelő, Park utcai óvoda, Városi Bíróság, Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal.

Részleges akadálymentesítés található (nincs mozgáskorlátozott mosdó) az alábbi intézményekben: Városi Könyvtár, Művelődési Ház, Gyermek Étkeztetési Központ, Berzsenyi Dániel Gimnázium, Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ, Kiss László sportszalon, fekvő és járóbeteg ellátás, egészségügyi alapellátó intézmények (Mikszáth Utcai Általános Iskola (rámával megközelíthető, földszinten

mozgáskorlátozott mosdó), Noszlopy Gáspár Általános Iskola (korlátlifttel megközelíthető, földszinten mozgáskorlátozott mosdó).

Több projekt keretében van jelenleg is folyamatban arányos akadálymentesítés:

BM pályázat: Közös Önkormányzati Hivatal

TOP pályázat: GYÉK, Központi óvoda, Noszlopy iskola, Széchenyi utcai orvosi rendelők és védőnői szolgálat, Városi Kultúrház, Civilek háza

A projektek arányos akadálymentesítése annyit jelent, hogy van akadálymentes parkoló, a parkolótól az épület egy bejárata akadálymentesen megközelíthető, a bejárat akadálymentesen használható, az épületben egy minden hátrányos (fogatékkal élő) csoport számára akadálymentesen használható vizesblokk található, információk – útbaigazító táblák és feliratok jelzik.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Teljesen akadálymentesített a TESCO, a Marcali Városi Fürdő (mobil medencelift is rendelkezésre áll).

Részleges akadálymentesítés történt a SPAR, Lidl üzletek, illetve a városi éttermek esetében (Mester Étterem, Mézes Mackó). Problémát jelent a mozgáskorlátozottak részére a SPAR, Penny Market üzletek esetében, hogy a bejutás automata ajtókon keresztül történik, de a bevásárló térbe való bejutást a forgószerszemes kordonok akadályozzák.

A Napsugár Gyógyszertár, a Posta és az OTP Bank Marcali Fiókja fizikai akadálymentesített, azonban a mozgáskorlátozottak bejutását az ajtók akadályozzák, nem önműködőek. A K&H Bank fiókja mozgáskorlátozottak részére könnyen megközelíthető, bejutást automata ajtó biztosítja. Az M7 Takarékszövetkezetnél az ajtó önműködő, azonban a fizikai bejutás akadályba ütközik. A Hársfa Patika azonban nem akadálymentesített.

Sajnos a szálláshelyek egyike sem akadálymentesített. Mindegyik esetben a mozgáskorlátozottak bejutása korlátozott, vagy egyáltalán nem lehetséges önerőből.

A kulturális intézmények közül a Kulturális Korzó teljesen, a Városi Könyvtár és a Művelődési Ház részlegesen, míg a Bernáth Aurél Galéria egyáltalán nem akadálymentesített. A Civilek Háza a 2015. évben akadálymentes bejáratot kapott.

A Kiss László Városi Sportcsarnok szintén nem tartozik az akadálymentesített intézmények közé.

A gyengén látók részére hangos könyvek és olvasó berendezések kerültek beszerzésre a Városi Könyvtárban. A gyengén látók számára az önkormányzat és egyéb hivatalok honlapjainak akadálymentesítése is fontos az esélyegyenlőség jegyében. A város honlapjának fejlesztése már folyamatban van.

A 7.3.1. számú táblázat rovataiban az adott igen válaszok azokat az eseteket is tartalmazzák, amikor adott ágazatban csak részben megoldott (egyes intézményekben) az akadálymentesítés (pl. egészségügyi intézmények, igazságszolgáltatási intézmények).

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A munkahelyek akadálymentesítettségéről kevés információ áll rendelkezésre. Két nagyvállalat akadálymentesítettségét mutatja a 8.3.2-es táblázat, azonban a fogyatékkal élők szempontjából e fontos tényezőt a jövőben célszerű minél szélesebb körben megvizsgálni.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A Szigetvári és Széchenyi utcai csomópontban kialakításra került a gyengén látóknak egy távirányítóval működő hangjelző berendezés. A gyengén látó a kereszteződésnél megnyomja a jelzón lévő gombot, és a gyalogátkelőnél egy hangjelzés segíti az átkelésben. Ezeket a kapcsolókat térítésmentesen kapták meg az érintettek a Somogy Megyei Vakok és Gyengén Látók Marcali Körzeti Csoportjának támogatásával. Így a hangjelző nem működik folyamatosan, csak ha olyan ember érkezik, akinél ilyen kapcsoló van. Ugyancsak kialakításra került egy ilyen berendezés a Rákóczi és Kossuth Lajos utcai, valamint a Rákóczi és Szabadság utcai csomópontban. A Rákóczi és Szabadságutcai csomópontban még burkolati jelek is segítik a gyengén látókat (ez a legmodernebb gyalogos átkelőhely Marcaliban).

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Marcaliban a Szociális és Egészségügyi Szolgálat biztosít támogató szolgálatot, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat tartja fenn a Fogyatékkal Élők Nappali Intézményét, ami fejlesztő tevékenységek mellett kiemelt figyelmet fordít a szabadidős foglalkozásokra. Ezen intézmények segítik a fogyatékkal élőket mindennapjaik során, támogatják az ép emberek számára könnyebben elérhető szolgáltatások és tevékenységek elérésben. Az intézmények szolgáltatásainak ismertetése a korábbiakban már részletezésre került (lásd 7.1 c. pont).

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Pozitív diszkriminációról nem áll rendelkezésre információ.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
hivatali honlapok akadálymentesítése	honlapok akadálymentesítése
nem/részben akadálymentes önkormányzati épületek komplex akadálymentesítése	pályázati források felderítése, azok komplex kivitelezése
üzletek, kereskedelmi egységek, szálláshelyek nem vagy csak részben akadálymentesítettek	tulajdonosok figyelmének felhívása a problémára
fogyatékkal élők és épek kapcsolata gyenge	a fogyatékkal élők állapotáról, helyzetéről beszélgetések szervezése – oktatási intézményekben gyerekek számára és a városban felnőttek részére A fogyatékkal élők és épek kapcsolatának erősítése érdekében szabadidős-kulturális programok szervezése
előítéletesség a fogyatékosokkal szemben	az előítéletesség ellen előadások szervezése, különösen az előítéletesség korai kialakulásának megelőzésére az oktatási intézményekben felvilágosító előadások tartása (pl. osztályfőnöki

	órák keretében)
alacsony foglalkoztatottság	védett munkahelyek létrehozása, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának ösztönzése, képzésekre való feltérképezés, képzés megszervezése
fogyatékkal élők általános helyzetéről kevés információ áll rendelkezésre	Információ gyűjtés fogyatékkal élők általános helyzetéről

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Esélyegyenlőségi célcsoport megnevezése	Célcsoport érdekében létrejött szervezet megnevezése
Mélyszegénységben élők, romák	Marcali Városi Roma Nemzetiségi Önkormányzat Karitasz
Gyerekek	Családokért Közalapítvány Marcali Kiwanis Young Professional Női Klub
Nők	.
Idősek	Szivárvány Nyugdíjas Egyesület Marcali Bajtársi Egyesület Honvéd Nyugállományúak Klubja Mebékélés Szociális Otthon Alapítvány
Fogyatékosok	Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületének Marcali Körzeti Csoportja Magyar Máltai szeretetszolgálat Marcali Csoportja

	Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány
	Somogy Megyei Vakok és Gyengén Látók Marcali Körzeti Csoportja

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az egyes szektorok célcsoportok érdekében való együttműködése eseti jellegű. A szorosabb együttműködés megteremtéséhez a felek igény szerint végezhetnek közös munkát, ennek érdekében közös, állandó fórumot alakíthatnak ki.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

A Marcali Kistérség Többcélú Társulásában résztvevő önkormányzatok a már korábban említett - Társulási Megállapodásban is rögzített – feladatellátást folytatnak. Az esélyegyenlőség megvalósítása, elősegítése a társult önkormányzatoknak is kiemelt célja, így a jövőben e téren való együttműködés nem jelent problémát.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A városban működő Roma Nemzetiségi Önkormányzat fontos szerepet játszik a roma lakosság érdekképviseletében. Az esélyegyenlőséget sértő intézkedések, események esetén panaszaiikkal a kisebbségi önkormányzathoz is fordulhatnak a roma lakók.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A 8. a) pontban leírt civil szervezetek alapszabályukban, működési szabályzatuknak megfelelően járnak el a célcsoportok ellátásában.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A városban működő vállalkozások a civil szervezetek által szervezett (jótékonyági) programok anyagi támogatásán keresztül veszik ki részüket az esélyegyenlőségi feladatok ellátásából.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Az esélyegyenlőségi program előkészítésének folyamatában nagy hangsúly helyeződött a minél szélesebb körű adatgyűjtés megszervezésére.

Az adatgyűjtésbe bekapcsolódtak a Marcali Közös Önkormányzati Hivatal osztályai, a Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatala osztályai, a szociális szolgáltatásokat nyújtó intézmények, köznevelési intézmények, az egészségügyi ellátásban résztvevők, a közművelődést szervező intézmény, valamint a civil szervezetek vezetői.

Az előkészítésben együttműködő partnerek bevonásának módszere az online, illetve telefonos kapcsolattartásra épült, az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd az elkészült dokumentum-tervezet véleményezésére koncentrált.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Az a) pont szerinti szervezetek részére az esélyegyenlőségi program tervezete megküldésre került, írásban megtehették észrevételeiket.

Az esélyegyenlőségi program tervezete társadalmi vitára bocsátása a hirdető táblán való kifüggesztéssel, illetve a honlapon való megjelenéssel biztosított volt.

Az Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Programban felmerült problémák megoldása érdekében szorosabban együttműködik az önkormányzati intézményekkel, a városban működő egyházi és civil szervezetekkel. A szorosabb együttműködés érdekében a szervezetek vezetőivel évente legalább egy alkalommal, szükség esetén több alkalommal tájékoztatják egymást, így átfogó képet kapnak a településen felmerült esélyegyenlőségi problémákról és konkrét megoldási javaslatokkal szolgálhatnak azok megszüntetésére. A Marcali Város Önkormányzatának Esélyegyenlőségi Programja a Marcali Közös Önkormányzati Hivatalban ügyfélfogadási időben bármikor a lakosok rendelkezésére áll, valamint az önkormányzat honlapján közzétételre kerül, így a város teljes lakosságának hozzáférése biztosítottá válik a tervezett esélyegyenlőség folyamatok, tevékenységek megismerésére és a megvalósítás folyamatos ellenőrzésére.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ul style="list-style-type: none"> – alacsony iskolai végzettség, alapképzettség hiánya – magas munkanélküliség – munkaerő-piaci kompetenciák hiánya – életvezetési problémák – szegregált lakóterületek léte – romákkal szembeni előítéletesség – állástalanok nagy számának regisztrátlansága a Munkaügynél, ebből adódóan ellátásoktól elesés – esélyegyenlőség bemutatásának hiánya a település honlapján 	<ul style="list-style-type: none"> – „Újra az iskolapadban” általános iskolai végzettség vagy szakmunkásképzés bővítése – közfoglalkoztatás bővítése – munkaerő-piaci kompetenciák növelése – életvezetési tanácsadások, tanfolyamok szervezése – városrészek rehabilitációja – az előítéletességgel szembeni, előadások, kulturális programok szervezése – regisztrációra ösztönzés – települési honlapon esélyegyenlőség bemutatásának megjelenítése
Gyermekek	<ul style="list-style-type: none"> – vidékre eljáró középiskolai tanulók helyi nyilvántartásbeli hiánya – rossz egészségügyi állapot – szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek életminősége rossz – alacsony a középfokú végzettségű 	<ul style="list-style-type: none"> – vidéken tanulók nyilvántartásának pótlása – egészségügyi prevenciók tanácsadások szervezése, szülők bevonása, sportlehetőségek biztosítása – a lakókörnyezet fizikai, társadalmi rehabilitációja, gyermekek számára gyűjtések szervezése – „Cél a szakma” továbbtanulás

	HH/HHH-s gyermekek száma	ösztönzése, irányítása; pályaválasztási tanácsadás
Nők	<ul style="list-style-type: none"> – a helyi társadalomban magas a nők aránya, ám gender témával foglalkozó, a nők érdekképviselőjét felvállaló civil szerveződés nincs – magas munkanélküliség – alacsony iskolai végzettség – az 50 feletti nők egészségi állapota nem kielégítő – nők hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén feltérképezetlen – családbarát munkahely, rugalmas munkaidő nem elterjedt a városban, ahogy az atipikus foglalkoztatási formák sem, holott a kisgyermekes anyák munkaerő-piacra való visszaintegrálását segítenék – családon belüli erőszak jelenléte – gyermek-elhelyezési nehézség a dolgozni vágyó és munkaviszonyban álló anyák számára – jelentős számú gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nő él a városban, e háztartások szegénységi kockázata nagy 	<ul style="list-style-type: none"> – civil szervezet(ek) létrejöttének ösztönzése, öntevékenység fokozása – női közfoglalkoztatás bővítése – képzés/átképzés, oktatás megszervezése – prevenciós és szűrőprogramok szervezése – hátrányos megkülönböztetések feltárása – családbarát munkahelyek kialakításának, rugalmas munkaidő bevezetésének ösztönzése; atipikus foglalkoztatási lehetőségek feltárása és ösztönzése – kampányok, szakemberek részvételével felvilágosító előadások – családi napközi bővítése – gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nők segítése, támogatása
Idősek	<ul style="list-style-type: none"> – alacsony nyugdíj, megélhetési problémák – idősek foglalkoztatottságáról nincsenek rendelkezésre álló adatok – idősek foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről nincsenek információk – 55 évnél idősebbek 	<ul style="list-style-type: none"> – szociális segélyezés, célzott eljuttatása – idősek a munkaerő-piacon – munkaerő-piacon jelentkező esetleges hátrányos megkülönböztetés feltárása, orvoslása – 55 évnél idősebbek készségeinek

	<p>munkanélkülisége</p> <ul style="list-style-type: none"> – elmagányosodás – közösségi aktivitás csökkenése – nemzedékek közti kommunikáció hiánya – házkörüli munkák nehézségei – modern technikai eszközök ismeretének hiánya – bűncselekmények által érintett csoport, gyakori az áldozattá válás 	<p>bővítése</p> <ul style="list-style-type: none"> – közösségi programok szervezése – civil szféra támogatása, kampányok a tagszervezésre – kommunikáció erősítése – ház körüli munkák segítéséhez igényfelmérés, közmunkások és önkéntesek bevonása – ismerkedés a számítógéppel és internettel – „Előzzük meg a bajt” – felvilágosító programok szervezése, kiterjesztése
Fogyatékkal élők	<ul style="list-style-type: none"> – hivatali honlapok nem akadálymentesítettek – nem/részben akadálymentes önkormányzati épületek komplex akadálymentesítése – üzletek, kereskedelmi egységek, szálláshelyek nem vagy csak részben akadálymentesítettek – fogyatékkal élők és épek kapcsolata gyenge – előítéletesség a fogyatékosokkal szemben – alacsony foglalkoztatottság – fogyatékkal élők általános helyzetéről kevés információ áll rendelkezésre 	<ul style="list-style-type: none"> – hivatali honlapok akadálymentesítése – önkormányzati épületek fizikai akadálymentesítése – nem önkormányzati épületek akadálymentesítése – fogyatékosok és épek kapcsolatának erősítése – „Én sem vagyok más” programsorozat indítása – védett munkahelyek létrehozása, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának ösztönzése, képzésekre való feltérképezés, szervezése – információ gyűjtés fogyatékkal élők általános helyzetéről

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a saját kulturális értékeiket megtartva integrálódni képesek a helyi társadalomba.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők társadalmi, gazdasági helyzetükből fakadó hátrányait mérsékeljük.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek óvodai nevelés keretében történő fejlesztését, a nevelés korszerű infrastrukturális feltételeinek megteremtését és a gyermekeknek szóló városi fejlesztések – pl. gyerekjátszóház, játszóterek - ösztönzését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek szükségleteire, az idősek mindennapi életét segítő szolgáltatások kialakítására.

Elegendhetetlennek tartjuk a nők esetén társadalmi megbecsültségük növelését, és a gyermeket nevelők számára a bölcsődei rendszer fejlesztését, segítve ezzel a munkaerőpiacra történő visszatérést.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők mindennapjainak megértésére, a helyi társadalom érzékenyítésére.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	
Résztevők és felelős	
Partnerek	
Határidő(k) pontokba szedve	
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága,	

forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	
Szükséges erőforrások	

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Közfoglalkoztatás bővítése	Magas a tartós munkanélküliek száma	Tartós munkanélküliek számának csökkenése		Célcsoport feltérképezése, közfoglalkoztatási stratégia kidolgozása, a helyi munkaadókkal való kapcsolatfelvétel a foglalkoztatás lehetőségéről, munkaerő-piacon való elhelyezkedés	Önkormányzat	2023.12.31.	Csökken a tartós munkanélküliek száma, nő a közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Humán erőforrás, tárgyi feltételek, pályázatok, anyagi források biztosítása	Munkaerőpiacon való elhelyezkedés
2	Munkaerő-piaci kompetenciák növelése	Magas a munkanélküliek száma, tartós elhelyezkedés a munkaerő-piacon	A munkaerő-piacon történő elhelyezkedés segítése, ösztönzése. Rövid távú cél: Aminél hosszabb időre történő elhelyezkedés. Hosszú távú cél: tartós integráció a munkaerő-piacon		Célcsoport feltérképezése, képzési programok szervezése. Eredmények értékelése	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat	2023.12.31.	A programban résztvevők száma; képzést eredményesen elvégzők száma; a képzést követően a munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma, munkaerő-piacon tartósan elhelyezkedők száma	Személyi és tárgyi feltételek, pénzügyi források, pályázatok	A képzésben résztvevő célcsoport tagjai eredményesen végzik el a képzést, amely által a munkaerő-piacon tartós munkalehetőséghez jutnak.
3	A mélyszegénységben élő számára életvezetési tanácsadások, tanfolyamok szervezése	A mélyszegénységben élők komoly életvezetési problémákkal küzdenek	A programban résztvevők életvezetési problémáinak csökkenése, esetleges megszüntetése. Rendszeres havi jövedelmük		A tanfolyamon résztvevők feltérképezése. Az életvezetési tanácsadások, tanfolyamok rendszerének kidolgozása, megszervezése. Részvétel dokumentálása	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat,	2023.12.31.	A programban résztvevők száma; a programban résztvevők életvezetésének későbbi követése alapján azon háztartások száma és aránya, ahol a	Személyi, tárgyi feltételek, pénzügyi források biztosítása	A programban résztvevők havi jövedelmüket tudatosan, gazdaságosan beosztva képessé válnak hosszú távon életvezetési problémáik

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			gazdaságosabb, tudatosabb beosztása. Tanfolyamok által közösség erősítése.					korábbi problémák mérséklődtek, megoldódtak		mérséklésére, megszüntetésére.
4	Az előítéletességgel szembeni, előadások, kulturális programok szervezése	A városban jelentős számban él roma származású személy, a velük szembeni előítéletesség a mindennapi élet során érzékelhető.	Előítéletesség csökkentése, a roma és nem roma lakosság közötti párbeszéd kialakítása, kapcsolat erősítése.		Előadások szervezése a romák történelméről, mai helyzetéről. Kulturális programok szervezése a roma kultúra körében	Önkormányzat, Nemzetiségi Önkormányzat	2023.12.31.	Az előadásokon és kulturális programokon résztvevők száma; rendezvények száma	Pályázati források, személyi és tárgyi feltételek biztosítása	Csökkenő előítéletesség, kétoldalú szerveződések létrejötte
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Vidéken tanulók nyilvántartásának pótlása	A marcali lakosú középiskolás tanulók létszámáról nem rendelkezünk pontos adatokkal.	A vidéken tanuló marcali középiskolások nyilvántartása		Felmérés előkészítése, felmérés, nyilvántartás elkészítése	Önkormányzat, Tankerület	2023.12.31.	Az általános iskolából továbbtanuló száma, ezen belül a vidéki középiskolákban továbbtanulók aránya; marcali lakosú vidéken tanuló gyermekek nyilvántartásának létrehozása	Személyi tárgyi feltételek biztosítás	A marcali lakosú vidéken tanuló gyermekek nyilvántartásának folyamatos vezetése
2	Egészségügyi, prevenció tanácsadások szervezése, szülők bevonása, rendszeres sport lehetőségek biztosítása	Az egészségtelen életmód a gyermekek körében is jellemző, ezért szükséges a még hatékonyabb egészséges életmódra	A gyermekek életmódjában történő pozitív változások megjelenése, egészséges táplálkozás, sportolás elterjedése		A program kidolgozásának előkészítése; program kidolgozása az oktatási és egészségügyi intézmények közreműködésével. A program megvalósítása	Önkormányzat	2023.12.31.	A programban résztvevő gyermekek száma, az egészséges életmód elemeinek megjelenésének aránya a programban résztvevő	Személyi és tárgyi feltételek, pályázatok	A gyermekek körében az egészséges életmód a mindennapjaik részévé válik.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		nevelésük, egyben a szülők felvilágosítása az egészséges életmód megtartásának érdekében.						gyermekek között		
3	Általános iskolás korú gyermekek nyári felügyelete	A családok számára problémát jelent a gyermekek felügyeletének biztosítása a nyári szünetben	A nyári szünetben az általános iskoláskorú gyermekek felügyeletének biztosítása		Felmérés előkészítése, felmérés, nyilvántartás elkészítése	önkormányzat, oktatási intézmény	2023.12.31.	Emelkedik azon általános iskolás korú gyermekek száma, akiknek a nyári felügyelete biztosított	Személyi és tárgyi feltételek, pályázatok	Alternatív nappali ellátás biztosításával a gyermekek felügyelete biztosított
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Civil szervezet(ek) létrejöttének ösztönzése, öntevékenység fokozása	A városban nem működik kifejezetten a nőket érintő, érdekeiket védő vagy gender témával foglalkozó civil szerveződés.	A nők öntevékenységének fokozása, szervezet(ek) alakítása.		Figyelemfelhívás az ilyen jellegű civil szervezet hiányára, a célcsoport körében szervezet alakítására elszánt nők segítése a szervezet(ek) alakításában, tagszerzésben, programok rendezésében.	Önkormányzat	2023.12.31.	Létrejövő civil szervezetek száma, csatlakozó nők száma, rendezett programok száma	Személyi feltételek, tárgyi feltételek biztosítása	Létrejövő civil szervezet(ek) működésének folyamatossága, bővülő taglétszám, öntevékenység fokozása révén új szervezetek alakítása
2	Nők hátrányos megkülönböztetésének feltárása a foglalkoztatás területén	Nincsenek pontos információk a nőket érintő, a foglalkoztatás területén jelentkező hátrányos megkülönböztetésről, nemek közötti bérkülönbségekről.	Munkáltatók és munkavállalók körében felmérés készítése – különös tekintettel a nők hierarchiában való feljebb meneteli lehetőségeire, bérezésére.		Munkáltatók körében jelentések készítése a foglalkoztatottakról – betöltött munkakörökről, bérezésről nemi megoszlás szerint. Munkavállaló nők körében fórum szervezése tapasztalataik megosztására.	Önkormányzat	2023.12.31.	Jelentéskészítést vállaló munkáltatók száma, fórumokba bevont nők száma	Személyi és tárgyi feltételek biztosítása	Jelentéskészítések, fórumok folyamatossága
3	Családi napközi bővítése	Jelenleg egy családi napközi	A szülők számára a munkaerő-piacra		Igényfelmérés a családi napközi szülői igényléséről,	Önkormányzat	2023.12.31.	Családi napközit igénylők száma,	Személyi, tárgyi feltételek	Családi napközi iránti kereslet folyamatos

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		működik a városban, a bölcsődei helyek folyamatosan betöltöttek, így a szülők elesnek a munkaerő-piacra való korábbi visszatérés lehetőségétől.	való visszatérés segítése, lehetőségének megteremtése újabb családi napközik nyitásával.		felmérés a családi napközit működtetni szándékozó személyekről; az igényeknek megfelelő számú családi napközi indítása.			megnyíló családi napközik száma, családi napköziben elhelyezett gyermekek száma	biztosítása, anyagi források megteremtése, pályázati források igénybe vétele	nyomon követése, az igényekhez mérten új családi napközik kialakítása.
4	Gyermekeiket, gyermekeiket egyedül nevelő nők segítése	Az egyszülős háztartások között többségben vannak a gyermeket egyedül nevelő nők, e háztartások szegénységkockázata magas – különösen a férfiak és nők közötti bérkülönbségekből adódóan	A gyermeküket egyedül nevelő nők segítése, támogatása, szegénységkockázat csökkentése		Háztartások felkeresése, helyzetfelmérés készítése, a megállapított szegénységi küszöb alá esők pénzügyi és természetbeni támogatásának kidolgozása- ebbe civil szervezetek, vállalatok, lakópolgárok bevonása (akár karitatív jelleggel)	Önkormányzat	2023.12.31.	Felkeresett egyszülős háztartások, magas szegénységi kockázatú háztartások száma, pénzügyi támogatás összege, természetbeni támogatás mértéke, segített háztartások száma, segítő szervezetek, vállalatok, lakosok száma	Személyi és tárgyi feltételek biztosítása, anyagi források megteremtése	Háztartások folyamatos felmérése, anyagi helyzetük folyamatos nyomon követése, támogatások rendszeres biztosítása
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Idősek a munkaerő-piacon	Az idősek lakosság foglalkoztatásával kapcsolatban nem rendelkezik pontos információkkal	Pontos adatok álljanak rendelkezésre az idősek emberek foglalkoztatottságáról, hogy a célcsoportra vonatkozó munkaerő-piaci stratégia kidolgozásra		A helyi munkaerő felkeresése, az idősek foglalkoztatottak számának felmérése.	Önkormányzat	2023.12.31.	A felkeresett munkáltatók száma, foglalkoztatottak száma, időskorúak munkavállalók száma	Személyi és tárgyi feltételek	A munkáltatók éves jelentést készítenek az időskorúak foglalkoztatottságára vonatkozólag

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			kerülhessen.							
2	Közösségi programok szervezése	Az idősek körében egyre inkább jellemző az elmagányosodás.	Az idősek pszichoszociális helyzetének javítása, magányosságból való kiragadása		Az egyedül élő, idősek felkeresése, igényeik felmérése. Az igények alapján programok szervezése. A programok megvalósítása	Önkormányzat	2023.12.31.	Az egyedül élő idősek száma; elmagányosodott idősek száma; Közösségi programokba bevont személyek száma; megrendezésre került programok száma	Személyi és tárgyi feltételek, pályázati források biztosítása	Folyamatos kapcsolattartás az egyedül élő elmagányosodott idősekkel, számukra rendszeres programok szervezése.
3	Civil szféra támogatása, tagszervezés ösztönzése	Csökkent az aktivitás az idős lakosság körében, az időseket összefogó civil szervezetek taglétszáma csökken, új illetve 70 éven aluli személyek csatlakozása nem jellemző.	Az idősek civil részvételének biztosítása, csatlakozásra való ösztönzés, aktivitás növelése, utánpótlás biztosítása.		Kampány kidolgozása és véghez vitele a tagszervezés érdekében – együttműködve a civil szervezetekkel, a célcsoport számára a felhívások eljuttatása különböző infokommunikációs eszközökkel.	Önkormányzat	2023.12.31.	Idős civil szervezeti tagok száma, a kifejezetten időseket összefogó civil szervezeti tagok száma, a civil szervezetek idős tagjainak átlag életkora.	Személyi, tárgyi és pénzügyi feltételek biztosítása	Az idős lakosság körében folyamatos ösztönzés a civil szervezetekhez való csatlakozásra.
4	Nemzedékek közötti kommunikáció erősítése	Az idősek és fiatalok közötti kapcsolat és a nemzedékek közötti kommunikáció gyenge.	Fiatal és idős korosztályok kapcsolatának erősítése, egymástól való tanulás ösztönzése – például technikai eszközök kezelésében az idősek segítése, kézművesség megismertetése a fiatalok körében. Mindkét célcsoportot		Oktatási intézményeken keresztül a fiatalok figyelmének felhívása, a civil szervezeteken és a SZESZK-en keresztül az idősek programokban való részvételének ösztönzése. Egymástól tanulható készségek felmérése, azok összehangolása az eltérő korosztályú célcsoporttal, programok megszervezése	Önkormányzat	2023.12.31.	Programokban résztvevő idősek és fiatalok száma, programok száma	Személyi, tárgyi, pénzügyi feltételek megteremtése	Programok folyamatos szervezése

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			közösen érintő programok, rendezvények szervezése.							
5	Ház körüli munkák segítése	Az idősek számára a mindennapi élet tevékenységei is gondot jelenthetnek, számukra nagy segítséget nyújthat a ház körüli munkákban való segítség is.	A célcsoport fizikai terheltségének csökkentése; a társadalmi szolidaritás növelése az önkéntesek és közmunkások bevonásával.		Igényfelmérés végzése a ház körüli munkák végzésének segítésében az érintett korcsoportban; stratégia kidolgozása az önkéntesek és közmunkások bevonásával; a segítő rendszer koordinációja.	Önkormányzat	2023.12.31.	A ház körüli munkákban segítséget kérők száma, a bevont önkéntesek és közmunkások száma, a programban résztvevő idősek elégedettségének mértéke	Személyi, tárgyi feltételek megteremtése, anyagi források biztosítása, pályázatok	A segítő rendszer folyamatos működtetése.
6	Ismerkedés a számítógéppel és az internettel	Az idősek lakosság körében nagy az igény a számítógép- és internethasználat elsajátítására. Erre azonban önmaguk nem képesek, számukra széleskörű oktatás nem történt.	Az idősek készségeinek fejlesztése tanfolyamok segítségével, ingyenes hozzáférhetőség megteremtése az önmagának számítógépet vásárolni nem tudók számára; az idősek internet általi tájékozódásának, kapcsolattartásának ösztönzése, segítése; a magányosság csökkentése.		A tanfolyamban részt venni kívánó célcsoport feltérképezése; idősek lakosság ösztönzése a részvételre; tanfolyamok megszervezése; eredmények összegzése; ingyenes vagy kedvezményes internethasználat biztosítása	Önkormányzat	2023.12.31.	A tanfolyamokba bevont idősek száma, a tanfolyamokat elvégzők száma, a művelődési intézményekben számítógépet/internetet használó idősek száma	Személyi, tárgyi feltételek és anyagi források biztosítása	Tanfolyamok igény szerinti folytatása, számítógép- és internethasználat biztosítása
7	„Előzzük meg a bajt” –	Az idősek népesség gyakran válik	Az idősek lakosság felvilágosítása a		Az idősek lakosság számára előadási programsorozat	Önkormányzat	2023.12.31.	Előadások száma, az előadásokon	Személyi, tárgyi feltételek	Programsorozat folytatása, a

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
	felvilágosító programok szervezése, kiterjesztése	bűncselekmények áldozatává, növekszik a sérelmükre elkövetett megtévesztések, lopások száma. Biztonságérzetük csökken.	bűnelkövetők módszereiről, esetleges bűncselekmények kockázatcsökkentése ; az idősek biztonságérzetének növelése.		megtervezése, szervezése bevonva a városi rendőrséget és együttműködve a városi civil szervezetekkel. Az előadásokat több, a város különböző részén szükséges megszervezni, hogy az idősek lakosság mobilitási nehézségeit kiküszöböljük és a hozzáférés esélyét növeljük.			részvevők száma, az idősek sérelmére elkövetett bűncselekmények számának csökkenése.	és anyagi források biztosítása.	figyelemfelhívás állandósítása
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	hivatali honlapok akadálymentesítése	A hivatali honlapok nem akadálymentesítettek, ezáltal a fogyatékkal élők számára az információs és kommunikációs akadálymentesítés nem megoldott	A fogyatékkal élők számára a hivatali honlapok hozzáférhetőségének megteremtése, biztosítva a hivatali információkról való tájékozódást		A hivatali honlapok akadálymentesítése, fogyatékkal élők körében a honlapok látogatottságának folyamatos felmérése	Önkormányzat	2023.12.31.	A fogyatékkal élők között nő az internethasználat során hivatali információkhoz jutók száma	Személyi, tárgyi és pénzügyi feltételek biztosítása	Hivatali honlapok akadálymentesítésének folyamatos fenntartása
2	fogyatékosok és épek kapcsolatának erősítése	Az épek és a fogyatékkal élők a mindennapok során ritkán érintkeznek egymással, a fogyatékkal élőknek kevés alkalmuk van saját betegségüket érintve véleményük, nézőpontjuk megosztására	A fogyatékkal élők és épek közötti tapasztalat és információ átadás, a két csoport közösségé szerveződésének elősegítése		beszélgetések, szabadidős-kulturális programok szervezése épek és fogyatékosok együttes bevonásával; ability vetelkedők szervezése	Önkormányzat	2023.12.31.	Szervezett programok száma, a programokon résztvevő épek és fogyatékosok száma	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása, pénzügyi források megteremtése, pályázati források keresése	Programok folyamatos szervezése, hagyományteremtés

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
3	„Én sem vagyok más” programsorozat indítása	A fogyatékkal élőkkel szemben gyakori az előítéletesség, betegségeik következtében nem tekintenek rájuk „egész” emberként	A fogyatékosokat „félelmebernek” bélyegző nézet felszámolása, az épek körében az előítéletek, téves képzetek megszüntetése, szolidaritás és megértés növelése		Előadások témájának, menetének megtervezése szoros együttműködésben civil szervezetekkel; előadók meghívása; előadások megszervezése a városban és iskolákban.	Önkormányzat	2023.12.31.	Előadások száma, előadók száma, előadásokon résztvevők száma, bevont civil szervezetek száma	Személyi és tárgyi feltételek megteremtése, pénzügyi források biztosítása	Előadások folyamatos szervezése, az iskolákban tartandó előadások következtében az előítélet kialakulásának csökkenése
4	Információ gyűjtés fogyatékkal élők általános helyzetéről	Fogyatékkal élők általános helyzetéről kevés információ áll rendelkezésre	Információ gyűjtés további beavatkozási pontok megállapításához		A SZESZK és a civil szervezetek segítségével felkeresni a célcsoport tagjait és családjukat, problémáikról és igényeikről felmérés készítése, fórum szervezése, az eredmények alapján további beavatkozási pontok kijelölése, intézkedések kidolgozása és végrehajtása	Önkormányzat	2018.12.31	Az információ gyűjtésbe bevont háztartások száma, fórumokon résztvevők száma, bevont civil szervezetek száma	Személyi és tárgyi feltételek biztosítása	Felmérés végzése évente, fórumok folyamatos megtartása

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tiszttségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről az esélyegyenlőségi referens felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tiszttségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A .... város/község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően ..... város/község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum

Aláírás

A..... Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

HEP elkészítési jegyzék²

(kitöltése opcionális – amennyiben nem kerül kitöltésre, az oldal törölhető)

NÉV ³	HEP részei ⁴										Aláírás ⁵
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

³ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

⁴ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.